

9/2018

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
SEPTEMBER – KIMAVEC

Fjällräven

CONSCIOUS HUNTING

Zaupanja vredna oprema za
ozaveščenega lovca

LAPPLAND HIKE 15

NOVI LAPPLAND HIKE 15 je na-
grajen nahrbtnik za aktivne
lovce. Edinstveno in inovativno
hrbtišče je izdelano iz recikli-
rane stisnjene volne, funk-
cionalna zasnova pa je rezultat
našega dolgoletnega pozna-
vanja ergonomičnosti, gibanja,
materialov in trajnostne narav-
nanosti. In naših dolgoletnih
izkušenj v lovstvu. Poiščite več
na fjallraven.com

TRGOVINA LOVEC, Nova Gorica 5000, Vodovodna pot 11 - TRGOVINA LOVEC, Ljubljana 1000, Šmartinska 152, BTC-Hala A -
TRGOVINA KOPTX, Maribor 2000, Tržaška cesta 65 - Puškarstvo Vute, Maribor 2000, Kremplova ulica 2

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik CL., št. 9

september – kimavec

Lovec je z odločbo Ministrstva za
kulturo RS, št. 61510-129-2009/8,
od 6. 7. 2011 vpisan v razvid
medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik dr. Arpad Kőveš

Odgovorna urednica
Jasna Kováčiková

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, dr. Boštjan Pokorný

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca,
razen poletne številke 7–8, ki je združena
in izide v začetku julija.
Ta številka je izšla v 23.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite po
e-pošti v Wordovem formatu, uradne do-
pise pa podpisane in žigosane naknad-
no tudi po navadni pošti. Fotografije
sprejemamo v formatu jpg, in sicer v
nezmanjšani resoluciji (velikost 1–2 MB;
300 dpi); lahko tudi na CD. Pošiljatelj naj
pripíše tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Zupančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo
o vplačilu) sprejemamo na e-naslov:
lovec@lovska-zveza.si ali na naslov
uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15
do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za
vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej.

Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in
ustrezno vsoto nakažite na TRR Lvske
zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka,
d. d., št.: SI56 02010-0015687097;
SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.
Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum
plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015:
SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno
napisati: MALI OGLAS.

Foto: Urša Kmelec

IZ VSEBINE:

M. Mali:	Sodelovanje z mladimi se krepi	392
IZ DNEVNEGA TISKA		394
MNENJA IN PREDLOGI		396
D. Muršec:	Vizija (2)	396
F. Košir:	Koristno in poučno branje naše revije Lovec	397
LOVSTVO		398
B. Galjot:	Pri nas ni več velike droplje	398
Več avtorjev:	Spremljanje populacije volka v Sloveniji	400
G. Vengušt, D. Žele:	Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2017	406
PO LOVSKEM SVETU		411
S. Žerjav:	120 let Bolgarske lovske in ribiške zveze	411
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		414
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		415
F. Černigoj:	Lovci in ena od medvedjih zgodb ...	415
LOVSKA ORGANIZACIJA		418
Š. Vesel:	Reševanje risa v Dinaridih in jugovzhodnih Alpah pred izumrtjem	418
S. F. Kropce:	LZS se je predstavila na kongresu AFEMS	419
M. Janc:	Enajsto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Piancardato, Italija 2018	419
M. Janc:	Liga LZS za veterane in superveterane 2018	420
M. Toš:	Dopolnitev in ponatis zbornika Slovenski lovci v vojni za Slovenijo	420
M. Velkavrh:	Slavnostna podelitev lovskih spričeval v ZLD Ljubljana	421
Z. Mastnak:	Novi lovci SKZLD Celje	421
P. Novak:	110-letnica organiziranega lovstva v Lendavi	422
JUBILANTI		423
MLADI IN LOVSTVO		424
M. Mali:	Za nami so pete Male zelene celice	424
M. Kišek:	Kako smo v Mariboru vzgojili državne prveke Malih zelenih celic?	424
	Rešitev križanke z urnikom	424
LOVEC ZA MLADE		425
	FAZAN (<i>Phasianus colchicus</i>)	425
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		426
LOVSKI OPRTNIK		427
F. Ekar:	V Ljubljani poimenovali park po lovcu dr. Mihi Potočniku (1907–1995)	427
J. Hribar:	Domžalski rogisti v Avstrijo po nov zlati rog	428
F. Ekar:	Štiriindvajset poletnih lovskih veleslalomov v četr- toletja	428
J. Marhl:	Bazensko strelsko tekmovanje na Remšniku	429
M. Gselman:	Golažijada LZ Maribor 2018	430
Lovci LD Juršinci:	Zapustil nas je lovec in zdravnik Rado Komadina	430
R. Ravnikar:	V Moravčah slovesnost ob prenovi lovskega doma	431
Optium, d.o.o.:	Predstavljamo: rdeče pike Holosun HS 403	432
Žan, Eva:	Srmin golaž s pivom	432
V SPOMIN		433
LOVSKA KINOLOGIJA		434
M. Brunskole:	Prvi Memorial Ivana Cafa	434
B. Leskovic:	Krjičica, posvečena »očetu« nemških lovskih terierjev v Sloveniji	436
T. Dajčar:	Prinašalci so se izkazali	437
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	437

SLIKA NA NASLOVNICI:

Fazan – *Phasianus colchicus*

Foto: Jaroslav Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pišmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu
osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in
volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Sodelovanje z mladimi se krepi

Ob koncu junija me je razveselilo povabilo predsednika uredniškega odbora revije Lovec, da bi za septembrsko številko našega glasila pripravil uvodnik o mladih in lovstvu. Pričujoči prispevek tako simbolično sovпада z začetkom novega šolskega leta, v hrame učenosti pa z razdajanjem znanja o naravi in prostoživečih živalskih vrstah ter pojasnili o pomenu našega poslanstva marsikje in vse pogostejše zahajamo tudi lovci.

Naše sodelovanje z vrtci, osnovnimi šolami in drugimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami se je v zadnjih letih občutno okrepilo, kar lahko razberemo iz vse pogostejših prispevkov na to temo v našem glasilu pa tudi v drugih medijih in na družbenih omrežjih. Zavedati se moramo, da je predstavljanje naravoslovno-lovskih vsebin mladim na različnih zahtevnostnih stopnjah na privlačen, poučen in hkrati zabaven način opravilo, ki poleg smisla in veselja za delo z otroki od slehernega izvajalca terja tudi visoko stopnjo strokovnega znanja in široko razgledanost. Trud, vložen v delo z mladimi, je spoštovanja vreden, zato velja v imenu naše krovne organizacije na tem mestu izraziti iskreno zahvalo vsem tistim lovskim tovariščam in tovarišem, ki v svojih okoljih v imenu zelene bratovščine na različne načine sodelujejo s šolami in drugimi ustanovami.

Razveseljivo je, da potrebo po delu z mladimi zaznava vse več naših usposobljenih članic – območnih lovskih zvez. Marsikje so za to področje dela že ustanovljene samostojne komisije, drugje imajo v ta namen zadolžene člane v okviru komisij za izobraževanje. V Komisiji Mladi in lovstvo pri Lovski zvezi Slovenije (LZS) smo za predsednike komisij oziroma predstavnike usposobljenih članic za delo z mladimi v začetku aprila v Naklem pri Kranju na sedežu Zveze lovskih druščin (ZLD) Gorenjske organizirali prvo delovno srečanje, na katerem je bilo zastopanih devet usposobljenih članic. Na srečanju smo se v navzočnosti večine članov naše komisije seznanili z vlogo in pristojnostmi Komisije Mladi in lovstvo pri LZS in na podlagi tega opredelili naloge istoimenskih komisij pri območnih lovskih zvezah. Imeli smo priložnost spoznati aktualno problematiko na terenu, izmenjali smo izkušnje na področju dela z mladimi, pridobili informacije o razpoložljivem učnem in promocijskem materialu, prisluhnili predlogom s terena in sklenili, da se bomo ponovno sestali prihodnjo pomlad.

Sicer pa v komisiji vseskozi skrbno spremljamo dogajanja na področju dela z mladimi. Ob tem ugotavljamo, da se med usposobljenimi članicami iz leta v leto večja zanimanje za lovske tabore kot ene izmed številnih oblik predstavljanja lovstva osnovnošolcem. Trditev lahko podkrepimo z dejstvom, da je pred enajstimi leti ZLD Prekmurje organizirala prvi in takrat edini lovski tabor za šolsko mladino, leta 2017 pa je bilo po naših podatkih v Sloveniji že deset taborov, od tega štirje tridnevni, dva dvodnevna in štirje enodnevni. Trend zanimanja usposobljenih članic za izvedbo tovrstnih prireditev je podoben tudi letos. Na podlagi poročil ugotavljamo, da so tabori dobro obiskani, udeleženci pa zadovoljni z njihovi vsebinami. Ob tem ne smemo pozabiti, da sta organizacija in izvedba, zlasti večdnevnega lovskega tabora, s strokovno-logističnega vidika

izjemno zahtevna in odgovorna naloga, ki je nikakor ne smemo podcenjevati. Ob zavedanju, da pri udeleževanju v naravi nikoli ne moremo povsem izključiti nesrečnih dogodkov, pa velja pohvaliti odgovornost organizatorjev do udeležencev in njihovo veliko pozornost pri zagotavljanju varnosti.

Lovske organizacije v svojih lokalnih okoljih lovstvo in z njim povezano znanje predstavljajo tudi na številne druge načine. Na naravoslovnih dnevih, ki jih organizirajo šole, vse pogostejše sodelujemo tudi lovci; marsikje z namenom promocije lovstva uspevajo tradicionalne lovske razstave, zasnovane na predstavljanju domorodnega rastlinskega in živalskega sveta. Ponekod možnost spoznavanja teh vsebin mladini ponujamo na gozdnih oziroma gozdnih učnih poteh ... Za vse tiste lovske organizacije, ki želijo šele začeti z udeleževanjem na tem področju ali ga zgolj poglobiti, pa naj velja priporočilo, da moramo vodstvom šol sodelovanje ponuditi že v spomladanskih mesecih (marec, april), ko nastajajo učni načrti in programi aktivnosti za prihodnje šolsko leto. Glede organizacije in izvedbe lahko le na tak način izvedba ponujenih vsebin postane obojestransko zavezujoča.

V komisiji med drugim stremimo k primerni usposobljenosti lovskih tovarišč in tovarišev, ki se na terenu neposredno srečujejo z mladimi. Poleg usposabljanja članov upravnih odborov lovskih organizacij o možnostih dela z mladimi smo v minulem letu pripravili program usposabljanja članov lovskih organizacij za delo z mladimi – mentor lovskih delavnic za mladino. Na podlagi prijav so bila nato usposabljanja v petih usposobljenih članicah. Udeležba je bila nad pričakovanji, od našega pooblaščenega predavatelja pa so udeleženci usposabljanj dobili na voljo besedilo in učno gradivo, prilagojeno predstavitev za različne zahtevnostne stopnje učencev – za prvo, drugo in tretjo triado osnovne šole. Z usposabljanji na tem nivoju nadaljujemo tudi letos.

Ob tem velja še enkrat opozoriti na spoznanja številnih učiteljev in drugih pedagoških delavcev, da so ob skorajda neomejenih možnostih pridobivanja teoretičnega znanja prek interneta postale klasične razlage in predavanja za mladino dolgočasna in preživeta oblika izobraževanja. Otroci si želijo aktivnega učenja v obliki delavnic, praktičnega ustvarjanja, reševanja konkretnih nalog ... Članica in podpredsednica naše komisije Maja Brunske o tem pravi: »Lovstvo obsega široko paleto aktivnosti, ki bodo mladim zelo zanimive, če jim bodo predstavljene na všečen način. Začnemo lahko z boginjo Diano in Sv. Hubertom in njunima zgodbama, nadaljujemo s pripovedko o Zlatorogu, ki jo oživimo z Gasparijevo sliko, potem lahko predstavimo Šubičevo sliko Pred lovom, jo povežemo z lovsko umetnostjo (iz roževine izdelanimi lovskimi kravatami, fenomenalnimi gravurami na lovskem orožju), vse to pa naj poteka ob zvoku lovskega roga in zvenu pesmi Oj, kaj mi poje črni kos. In če mlade peljemo v gozd in jim predstavimo vse zgodbe, ki jih pripoveduje Mati narava prek zvokov in sledi, potem skoraj ni učnega gradiva, ki bi uspelo premagati gradivo, ki nam ga nudi narava.«

Skladno s finančnimi možnostmi poskušamo mentorjem za delo z mladimi na terenu zagotoviti čim bolj privlačno učno in

promocijsko gradivo. Ugotavljamo, da so bile v tem kontekstu v minulih letih zelo dobro sprejete igralne karte Črni Peter s podobami prostoživečih živalskih vrst in knjižica Maja in Marko z lovcom na lovu, katere vsebina je namenjena učencem v prvi triadi osnovne šole. Kljub razmeroma visoki nakladi zaloge navedenih gradiv v zadnjem obdobju kopnijo, sredstev za ponatis pa trenutno ni na voljo. To je dokaj pereč problem, s katerim se srečujemo v komisiji in v prihodnje bomo morali znotraj naše krovne organizacije najti način, s katerim bomo omogočili, da bo kakovostno učno in promocijsko gradivo stalno na zalogi ter na voljo mentorjem za delo z mladimi na terenu.

Letos se mentorji ob znatni podpori Komisije za izobraževanje za potrebe izobraževanja mladih lahko oskrbijo z novo nastalim plakatom Parkljarji v Sloveniji. Izvrstne risbe s poimenovanjem posameznih kategorij pri nas živečih parkljarjev so tudi unikatno didaktično gradivo in primerno darilo, ki ga lovec ob svojem obisku lahko pokloni šoli. Prav tako z namenom ozaveščanja mladine o prostoživečih živalskih vrstah in posredno promocije naše lovske organizacije sta letošnjo pomlad zagledala luč sveta dve različici šolskega urnika – eden s pripovedjo o Zlatorogu, drugi pa s poučno križanko. Vse našeto gradivo je na voljo na LZS. Poleg tega velja omeniti, da lahko udeleženci lovskih taborov kupijo priročnik Divjad in lovstvo po znižani ceni in da je na podlagi sklepa upravnega odbora LZS omenjeno knjigo mogoče podariti osnovnim šolam, ki dobro sodelujejo z lovci.

V minulem obdobju smo v komisiji poskrbeli za tvorno sodelovanje pri nastajanju didaktične igre z naslovom EKO velika igra življenja. V bistvu gre za učno-promocijsko gradivo LZS, katerega glavni namen je prek družabne igre ozaveščati mlade z značilnostmi pri nas živečih zveri. Avtorske pravice so odkupljene, poravnani so stroški oblikovanja, gradivo pa pripravljeno za tisk. Datum izida te družabne igre in naklada pa sta odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev.

Našo pripravljenost za sodelovanje z osnovnimi šolami smo letos predstavili na 18. strokovnem srečanju članov Društva učiteljev podružničnih šol Slovenije, ki je potekalo konec aprila v Podblici pri Kranju. Kratka predstavitev z naslovom Lovstvo kot vir naravnih didaktičnih materialov je med več desetimi prisotnimi učitelji požela vsesplošno odobravanje in večini odstrla nove možnosti učenja z naravo. Lovski organizaciji, predvsem pa uredništvu našega glasila so lahko v čast pohvale

novih in obogatenih vsebin v rubriki Mladi in lovstvo – in to s strani učiteljev, ki v šolah skupaj z učenci med drugim tudi prebirajo Lovca. Ob tej priložnosti javno pohvalo uredništvu izražamo tudi v naši komisiji.

Lansko jesen so tudi lovce povabili na seminar iz lovsko-gozdne pedagogike, ki ga je organizirala Skupina gozd eksperimentov na Gozdarskem inštitutu Slovenije. Na tem izjemno poučnem seminarju smo od tujih predavateljev dobili potrditev, da moramo pri predstavljanju naravoslovno-lovskega znanja mladini in drugim deležnikom upoštevati neločljivo prepletenost gozda, divjadi in posredno tudi lovstva. Da bi gozdarji in lovci na področju dela z mladimi z istimi cilji ne počeli stvari drug mimo drugega, smo že napravili prve korake, ki peljejo k sodelovanju obeh strok. V praksi naj bi to vodilo k medsebojni izmenjavi učnega in promocijskega gradiva ter tudi izkušenj, k skupni organizaciji izobraževanj in izpopolnjevanj mentorjev za delo z mladimi in ne nazadnje k skupni promociji našega dela v širši javnosti.

Žal moram na tem mestu opozoriti na nedokončano zgodbo, ki se nanaša na različna mnenja glede možnosti včlanjevanja mladoletnih članov v lovske organizacije. Prizadevanja naše komisije, da bi s poenotenjem stališč in ustrezno spremembo zakonodaje odpravili dileme na tem področju in olajšali včlanjevanje mladoletnikov v lovske družine, doslej niso bila uspešna. Zato verjemimo predsedniku naše krovne organizacije, ki pravi, da je včlanitev mladoletnika v lovsko družino mogoča na podlagi Zakona o društvih in če to predvidevajo interna pravila lovske družine. Ob tem ostaja le še omejitev glede uporabe orožja v skladu z določili Zakona o orožju.

Ob koncu tega prispevka bi še enkrat želel poudariti, da je delo z mladimi odgovorno in zahtevno, za kar naj bodo mentorji tudi ustrezno nagrajeni. Delo z otroki in s tem promocija lovstva v širši družbi naj v lovskih družinah postane prilerljiva z vsakršnim drugim delom v lovišču.

Marko Mali,
predsednik Komisije Mladi in lovstvo pri LZS

»Delo z otroki in s tem promocija lovstva v širši družbi naj v lovskih družinah postane prilerljiva z vsakršnim drugim delom v lovišču.«

Foto: Marko Mali

Foto: Milja Pužgača

NINA IVANIČ: PLEMENITO LOVSTVO JE LEPA STVAR

VKLOP, 14. 6. 2018 (Marjana Vovk) – Odlomki iz intervjuja z igralko Nino Ivanič:

Nina Ivanič: »Rada grem z možem na lov – je lovec in ribič, tudi podvodni. Jaz nisem lovka, grem pa rada z njim na prežo. To je poseben čas, čista meditacija, popolnoma se umiriš, ker dve, tri ure ne smeš govoriti ali se premikati. Spojiš se z naravo, mirom in postaneš neverjetno pozoren, vidiš in slišiš vsako malenkost, ostrši si čute. To je v tem tempu in z digitalno tehnologijo, ki nas obdaja, neprecenljivo. S preže pridem prenovljena.«

Novinarka: Meditacijo razumem, ampak ubiti žival ...

Nina Ivanič: »Jah, saj ni treba razumeti. Meni to ni problem, saj so bili pobiti tudi vsi tisti piščanci, zrezki in ribe iz trgovine, ki jih pojemo na kupe. Ustreljena žival je v trenutku mrtva in je tam smrt veliko bolj humana kot smrt v klavnici in življenje na farmi. In noben lovec ne strelja kar tako – vsaka lovska družina ima točno določeno, koliko kate-rih živali morajo odstreliti, da se populacija ne namnoži preveč in ne povzroča preveč škode. To je

spet le predsodek: lovci so sami pijanci in norci, ki uživajo v tem, da streljajo uboge srnice. To ni res! Plemenito lovstvo je lepa stvar.«

LOVCI LOVSKEGA REVIRJA KROG PROSLAVILI 20 LET LOVSKIH MAŠ

VESTNIK, 1. 7. 2018 (Jože Žerdin) – LD Murska Sobota je pri lovskem domu v Krogu, ob sodelovanju stolne Župnije Murska Sobota in kapelskega odbora iz Kroga, pripravila 20. jubilejno lovsko mašo za lovce. Pri lovskem domu so se pri maši zbrali lovci in verniki Župnije Murska Sobota. Med lovce je prišla tudi 109-letna Matilda Serec iz Kroga, sicer vdova člana zelene bratovščine soboške lovske družine. Mašo je daroval stolni župnik Župnije Murska Sobota Goran Kuhar, zapel je cerkveni kapelski zbor iz Kroga in zaigrali rogisti, člani Kulturno umetniškega društva Prekmurski rogisti. Župnik je spregovoril o svetem Hubertu, ki je zavetnik lovcev. Ob tej priložnosti se je vsem lovcem in vernikom, ki so se udeležili lovske maše, zahvalil starešina LD Murska Sobota Marjan Štiblar, ki je ob 20-letnem praznovanju lovskih maš pri lovskem domu v Krogu podelil lovcu - hišniku

Jožetu Ozvatiču priznanje za urejenost doma in njene okolice. Jože Rajnar, član LD Murska Sobota, doma iz Kroga, pa je prejel jubilejni znak za 40 let v lovski organizaciji, ki mu ga je podelila Lovska zveza Slovenije.

JEZERSKI LOVCI ZBOROVALI

PR JEZER, 2/2018 (Franc Ekar) – LD Jezersko s 56 člani (s povprečno starostjo 54 let) strokovno zagotavlja, da se ohranja optimalna struktura in številčnost divjadi in s tako doseženo številčnostjo tudi obvladujejo škodo zaradi divjadi v gozdu. Žal pa se divjadi vse bolj zmanjšujejo gozdno-pašne življenjske površine, kajti človek naravo vse bolj egoistično izkorišča. Občni zbor je bil tudi priložnost za strokovna predavanja. Tokrat je domačin prof. dr. Janez Krč, inženir gozdarstva in redni profesor na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, predaval o vplivih vremenskih ujm na lovstvo. Lani je bil namreč jezerski gorski svet poleg nizkih temperatur in velikih količin snega izpostavljen orkanskim ujmam, kar je zelo vplivalo na preživetje populacij divjadi. Gospodar Fran Košir je poročal, da so lovci v lovišču opravili 2.230 ur neplačanega dela, iz lovišča pa uplenili 44

osebkov jelenjadi, 18 gamsov in 47 osebkov srnjadi. Župan Občine Jezersko Jurij Rebolj in starešina LD Jezersko Franc Ekar sta ob tej priložnosti podpisala pismo o nameri, da bo občina lovski družini dodelila 500 m² zemljišča na območju Ledin, kjer so lovci v šestdesetih letih postavili lovsko zavetišče. Župan se je ob pozdravnem nagovoru in čestitkah za uspešno delo lovski družini zahvalil za dobro delo in razumevajoče sodelovanje z občino. Posebej pa je lovsko družino pohvalil za seznanjanje osnovnošolcev z delom in poslanstvom lovcev.

PO LJUBLJANSKEM BARJU SE SPREHAJA MEDVEDKA Z MLADIČEM

DNEVNIK, 7. 7. 2018 (Živa Rokavec) – Tako kot je prebivalce občin Mengeš in Trzin lansko poletje vznemirila informacija, da se po Dobenem in Rašici sprehaja medvedka z dvema mladičema, je zdaj pozornost vzbudila medvedka z mladičem, ki so jo opazili na Ljubljanskem barju pri Notranjih Goricah, nekateri pa so medveda opazili tudi na območju sosednjih Vnanjih Goric. Če je bila informacija o medvedki na območju Dobena in Rašice presenetljivejša, saj lokaciji nista

na območju medveda in ga lovci do lani tam niso opazili že desetletja, medvedi na južnem delu Ljubljanskega barja niso redkost. »Je pa zaradi poletnih počitnic več ljudi v naravi, zato jih tudi več opazi medveda,« pravi lovski čuvaj iz LD Brezovica Andrej Lukanovič. Pojasnjuje, da so na območju med Vnanjimi Goricami in ljubljanskim zavetiščem za zapuščene živali na Gmajnicah dve medvedki, ena z enim, druga z dvema mladičema in en samec. Ob tem poudarja, da živali niso neobičajno blizu tamkajšnjim hišam, ampak je to območje življenjski prostor medveda. »Medvede tu vidimo vse leto.« Ker je ob cesti, ki Ljubljano povezuje z Vnanjimi Goricami, speljana priljubljena kolesarska pot, Lukanovič sprehajalcem in drugim rekreativcem na območju južnega dela Ljubljanskega barja svetuje, naj ob morebitnem srečanju z medvedom upoštevajo nekatere nasvete. »Lastniki naj imajo pse na vrvicah, da se ne bodo zagnali v medvedjega mladiča. Če se bo medved počutil ogroženega in bo psa napadel, se bo slednji vrnil k lastniku, medved pa za njim,« eno od morebitnih situacij ponazori lovski čuvaj, ki ljudem še svetuje, naj niti odraslega medveda niti medvedjih mladičev ne zasledujejo ter naj se jim ne približujejo v želji po zanimivi fotografiji, temveč naj se mirno umaknejo. »Če je naše obnašanje pravilno, medved človeku ni nevaren.« Za morebitne ukrepe, kot je denimo odstranitev živali iz okolja, lovski

družina nima pristojnosti, saj so zanje odgovorni na Zavodu za gozdove Slovenije. »A trenutna situacija je daleč od tega, da bi nas moralo skrbeti in bi bili potrebni ukrepi,« miri lovski čuvaj. O pojavu medveda na Ljubljanskem barju so istega dne obširno poročali tudi MMC RTV SLO, 24ur.com POP TV, REPORTER, NOVA TV 24.com in STA.

MEDVED NI PRIIMEK. JE ŽIVAL – IN SOSED Z BARJA

DELO, 21. 7. 2018 (Primož Kališnik) – Z Andrejem (Andrej Lukanovič je lovski čuvaj iz LD Brezovica in medvede spremlja vsak dan), ki ima medvede neskončno rad, smo taval po travnikih, poljih, med koruzo in po gošči, v mejicah; to je tisti niz drevja in grmovja ob barjanskih jarkih, ki loči parcele med seboj. To so redki kraji, kjer se divje živali še lahko skrivajo in počivajo. Barje je en sam nekvadratan kvadrant. Neskončni kvadrati, omejeni s cestami in kolovozi, potmi, na katerih je vse več ljudi. Sredi teh kvadratkov so živali. Človeško vstopanje v njihov svet jih plaši, spravlja v stisko, naredi napadalne. Kvadratki postajajo vse manjši. V teh kvadratih je tudi medved. Res je, da je to predvsem v zelenem delu leta, ujet med dvojce plavalnih počitnic čez Ljubljano in zimskim domom na Krimu in tam okoli. Na Barju je ogromno koruze. Nekako bi

rekli, da je na Barju koruza invazivna vrsta. Kmetje jo sejejo tudi zato, ker dobijo spodobna denarna nadomestila – ogromno koruze menda ostane neobrane. Ostane na poljih. Medvedi imajo na Barju svoj McDonald's. Lepo jim je.

PO PREDLOGU ZA ODVZEM PREDVIDENIH 200 MEDVEDOV IN 11 VOLKOV

STA, 21. 7. 2018 in 24ur.com SPOPTV – V Sloveniji je bilo konec leta 2015 po ocenah od 533 do 598 medvedov, potem ko jih je bilo leta 2007 od 394 do 475. Rast populacije v tem času je 33-odstotna, kar pomeni, da je bil letni odvzem v teh letih nekoliko pod ravno rodno, piše v osnutku odloka, objavljenem na spletni strani ministrstva. Po mnenju ministrstva predvideni odvzem 200 medvedov (175 odstrel in 25 predvidene izgube) ne bo ogrozil ugodnega stanja populacije rjavega medveda v Sloveniji. V Sloveniji se namreč območje razširjenosti medveda ne zmanjšuje in v primeru odvzema v višini ocenjenega prirastka ni razloga, da bi se to zgodilo v prihodnosti. Predlagani odstrel medvedov v celoti podpirajo v Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS), kjer so ocenili, da predlog odraža dejansko stanje na terenu in je prvi korak k izboljšanju razmer. »Zmanjšanje

populacije omogoča ohranjanje podeželja, ohranjanje kmetijske dejavnosti na podeželju, ki predstavlja svoj delež pri samooskrbi s hrano. Omogoča možnost po ohranitvi kulturne krajine in vseh funkcij, ki jih kulturna krajina nudi človeku v sodobnem načinu življenja,« so poudarili v KGZS in dodali, da predlagani odvzem »nikakor ne bo ogrozil ugodnega stanja populacije medveda«. Tudi pri volku podatki kažejo na trend večanja populacije. V Sloveniji so namreč ugodne naravne razmere za volka, ker ima na voljo primeren življenjski prostor, zaradi dobre reprodukcijske sposobnosti je pričakovan tudi trend širjenja življenjskega prostora, zlasti proti Alpam. V Sloveniji se populacija volkov po zavarovanju leta 1993 veča. V celotni superpopulaciji, ki vključuje tudi vse zaznane volkove v čezmejnih tropih, je po ocenah okoli 73 volkov, dejansko pa so zaznali 60 različnih osebkov. Na območju Slovenije je bilo v sezoni 2016/2017 zaznanih 14 tropov volkov: pet vitalnih (več generacij mladičev – Gotenica, Menišija, Rog, Nanos, Javorniki - jug/Vremščica, 2), tri v nastajanju (najverjetneje brez postavljene socialne strukture – Trnovski gozd, Snežnik, Javorniki Sever, 2), za šest tropov pa je premalo podatkov, da bi lahko opredelili njihov status. O tej tematiki je **22. 7. 2018** v članku z naslovom **Smrt čaka kar 200 medvedov in 11 volkov** v elektronski izdaji poročala tudi revija **REPORTER**.

Priloga: dr. Marjan Toš

Foto: Marjan Arhok

Vizija (2)

Zelo me je pritegnil prispevek v glasilu Lovec, 7-8/2018, objavljen pod naslovom *Vizija*, izpod peresa Č. Mira Vučiča na strani 324. Glede na svoje dosedanje izkušnje v lovstvu članek ocenjujem kot zelo dobrodošel in objektiven. Vprašanje je le, koliko bo prebiranje prispevka »padlo« na plodna tla oziroma v zavest tistim, ki so najodgovornejši za vodenje lovske družine.

Rdeča nit avtorjevega prispevka je ugotovitev, da se iz leta v leto vse manj mladih odloča za lovstvo, in izražena je zaskrbljenost, kaj bo z lovstvom v prihodnje, ker nam mladih po splošni oceni, ki pa na srečo ne velja za vsako lovsko družino, ni uspelo pritegniti v čudoviti svet lovstva. Avtor se je povsem upravičeno vprašal, ali je to naša vizija. Vem za lovske družine, tudi »lastno«, kjer tako pomembna vsebina, žal, še ni prišla na dnevni red upravnega odbora in nikoli ni bila sprejeta strategija, ki bi se nanašala na sprejem mladih v lovske vrste. Nekatere lovske družine zgledno in primerno sodelujejo z otroki v vrtcih in osnovnih šolah, kar pomeni »dolgoročno investicijo«, saj ničesar ne moremo doseči čez noč, še posebno v današnjih časih, ko ljudem vse bolj zmanjkuje prostega časa, naperjenost proti lovstvu pa je vse večja. Upravičena je avtorjeva bojazan, da bomo že v bližnji prihodnosti starejši lovci le obujali spomine na mlade oziroma, »kak je negda blo!«.

Sam sem, kadar je pod točko *razno* na posvetu, povsem slučajno, naneslo na problematiko članstva, dejal, da nihče ne pozna bolje svojega okolja, svojih lovskega revirjev in ljudi od nas samih, torej lovcev, in da moramo prav mi z osebnimi stiki in pogovori vztrajno iskati nove, predvsem mlade člane zelene bratovščine. Nikoli se nisem zadovoljil z odgovorom, kot je: »Saj sn se neke meno, pa neče nič čuti.«² Take, »individualne ad hoc akcije«

Foto: Michael Migas

nikoli ne morejo doprinesiti k uspehu. Treba se je dobro pripraviti in v lovske družine ob pomoči območnih lovske zvez uvrstiti na dnevni red organov problematiko vključevanja mladih v lovske vrste, ker nam ne sme biti vseeno, kaj bo v prihodnje z zeleno bratovščino! Menim pa, da mora Lovska zveza Slovenije pripraviti osnovno gradivo in poskrbeti za izobraževanje prek območnih zvez, saj gre za zelo pomembno in trajno nalogo. Vučič je prepričan, da so poleg upravljanja z divjadjo za mlade zanimivi tudi lovska literatura, kultura, raziskave in znanstvena odkritja na področju divjadi, s čimer se strinjam.

Nadalje je avtor opozoril na opažanja v povezavi z vlogami za sprejem v lovsko družino. Navedel je, da se po navadi prošnje začnejo s »Sem velik ljubitelj narave in divjadi«. Izkušnje kažejo, da se ta uvodni stavek že v kratkem izkaže za neresničnega. Pri tem želim opozoriti na koncesijsko pogodbo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v lovišču, ki jo je sklenilo **Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano** s posamezno lovsko družino. Med nalogami, nave-

denimi v sedmem členu, pri prvi od petnajstih točk piše: »izvajanje načrtovanih ukrepov za varstvo divjadi in življenjskega okolja ter ukrepov za ohranjanje in izboljševanje življenjskih razmer za divjad«. Opažam, da mnogi lovci sploh ne poznajo določil koncesijske pogodbe in resnici na ljubo so prevečkrat na prvem mestu lovski domovi, prireditve, kosilnice, strelstvo, izleti in ne samo lovišče. Potem pa se čudimo, če začnejo mladi hitro spraševati, kdaj lahko dobijo nabavno dovoljenje za puško, na kar je v svojem razmišljanju opozoril tudi Vučič.

Zanimivo, a upravičeno je avtorjevo mnenje, da bo treba v naše vrste privabiti ljudi z znanjem iz biologije, ekologije divjadi, varstva okolja in varstvene zakonodaje, obstoječe članstvo pa izobraževati v tej smeri. Na zanimiv način je opozoril na pomembnost kadrovanja v lovske organizacije ter da bo potrebne veliko kadrovske strokovnosti, da se bodo stvari spremenile in da bodo cilji, kako pridobiti mlade za to naravovarstveno dejavnost, doseženi. Poudaril je, da je prav na lokalni ravni kadrovske področje še po-

sebeno pomembno, da bi se izognili »strokovnim gostilniškim debatam«, še posebno, če hočemo postati prepoznavnejši, ofenzivnejši in kadrovske pomlajeni. Na tem mestu bom navedel podatek, da imamo v naši območni lovski zvezi organizirana brezplačna predavanja aktivna predavateljev o različnih lovske tematikah. Brezplačnega izobraževanja se od 44 lovske družine že leta udeležuje le polovica lovske družine. Tudi nekateri najodgovornejši, bolj ali manj iz istih lovske družine, se jih ne udeležijo. Take primere bi morali obravnavati v poročilih, in to z imenovanjem. V že navedeni koncesijski pogodbi je med nalogami koncesionarja v deveti točki sedmega člena navedena »skrb za usposabljanje lovcev«. Avtor Vizije je ob zaključku prispevka navedel, da sta ključna kadrovanje in izobraževanje ljudi, ki vodijo lovske družine, in da bo prišel čas, ko bo za opravljanje funkcije starešine in gospodarja potrebna tudi ustrezna izobrazba. Sam menim, da je ta čas že prišel, a nekateri še kar naprej živijo v preteklosti.

Ko sem prebral avtorjev prispevek, sem segel tudi po gla-

silu Lovec, 3/2017, in ponovno prebral prispevek z naslovom *Vodenje LD, delitev dela pri vodenju in osebna odgovornost* na strani 152, kjer avtor **Mirko Anzeljc** med drugim obširno piše o sposobnostih, ki jih mora imeti vodilni delavec (starešina) lovske družine. Sem enakega mnenja, a glede na dejansko stanje bi bil primernejši zapis: »... ki bi jih

moral imeti!«. Prispevka obeh avtorjev sta me spodbudila tudi k ponovnemu branju prispevka *Kdo vodi lovsko družino*, objavljenem v Lovcu, 6/2016, na straneh 284–286. Avtor mag. **Srečko Felix Krobe** je iz aplikacije Lisjak navedel podatke o poklicu starešin in njihovi strokovni izobrazbi. Vprašamo se lahko, zakaj v 53,8 % poklic ni bil naveden

in zakaj v 42,8 % ni bila navedena stopnja izobrazbe. Od navedenih podatkov o izobrazbi pa največji delež predstavlja srednješolska izobrazba (21,7 %). Zelo zanimivi bi bili tovrstni podatki tudi za člane upravnih odborov (povprečni podatek za organ), za analizo stanja in duha namreč.

Spoštovani lovski tovariši Č. Miro Vučič, povsem soglašam

s tvojim videnjem, a dolga je še pot, in to zaradi več razlogov, med njimi tudi osebnih interesov.

Danilo Muršec

¹ Kak je nekda blo – udomačen izraz, ki pojasnjuje, kako je bilo nekoč.

² Saj sn se neke meno, pa neče nič čuti. – Nekaj sem se pogovarjal, pa ne želi nič slišati.

Koristno in poučno branje naše revije Lovec

V reviji Lovec vedno najdemo veliko poučnega, zanimivega in predvsem koristnega branja o najrazličnejših temah in mnogih aktualnih vprašanjih. Upam, da lovci vse to prebiramo in se iz vsebin tudi kaj naučimo. Sam bom tokrat napisal le nekaj vrstic, ki se nanašajo na problematiko male – poljske divjadi. Nanjo vse preveč pozabljamo in bilo bi prav, da bi tudi Lovec o tem še več pisal. Sam sem o njej napisal nekaj vrstic iz konkretne okolja.

Vodstvo **LD Rače** je pred začetkom poletja organiziralo predavanje o upravljanju z malo divjadjo in pomenu male – poljske divjadi. Žal so lovci LD Rače podpovprečno obiskali predavanje, čeprav je bilo na vabilu zapisano, da je udeležba na predavanju obvezna. Predavanje dr. **Marjana Toša** iz Lovske zveze Maribor je bilo zelo kakovostno in poučno. Kritično je spregovoril o težavah lovstva danes, predvsem pa o mali divjadi, ki jo je treba zaščiti z vsemi sredstvi. Poudaril je ustvarjanje možnosti za povečanje številčnosti male divjadi in govoril o dodajanju fazanov in jerebic v lovišče, kjer ni več življenjskih razmer za njihovo preživetje, razmnoževanje in trajnejši obstoj. Takšno dodajanje je zgrešeno in nekoristno, je povedal predavatelj. Pred tem je namreč treba ustvariti možnosti za preživetje male divjadi, v tem primeru faza-

nov in poljskih jerebic. Gre za ukrepe, ki morajo biti usmerjeni dolgoročno in so trajna naloga in obveznost vseh, ki smo z lovstvom tako ali drugače povezani. Ustvariti bi morali vsaj najmanjše možnosti za njihovo prebivanje, razmnoževanje in varno kritje oziroma zavetje, česar pa žal v nižinskih loviščih ni in tudi ne bo. Sedanje stanje v lovišču tega ne omogoča; poleg ukrepov za izboljševanje naravnih razmer za ohranitev male divjadi bo treba omejiti čezmerno uporabo pesticidov.

Skupaj s predavateljem smo ugotavljali, da se število male divjadi (poljski zajec, fazan, poljska jerebica in prepelica) zmanjšuje že vrsto let, kar ni krivda lovskih družin ali lovčeve puške, temveč drastične spremembe v naravnem okolju v škodo male divjadi. Gre predvsem za krčenje mejic, spomladansko požiganje trave in grmišč, fitofarmacevska sredstva, ki se uporabljajo čezmerno, nanos gnojnice na travnike in njive v vsakem času, ne glede na zakonska določila, zgodnje in večkratne košnje trave, monokulturno kmetijstvo (stalno gojenje iste kulturne rastline na istem zemljišču, kjer prevladujejo koruza, pšenica in oljna ogr-

ščica) ter drugi dejavniki, kot so: bistveno povečan cestni promet, sprehodi s spuščeni psi, ki nenadzorovano tekajo po lovišču, kolesarjenje, uporaba motornih koles v naravi ter druge dejavnosti, ki potekajo v naravi. Predvsem pa ne smemo pozabiti izgradnje infrastrukture in gradnje gospodarskih objektov, ki bistveno vplivajo na krčenje življenjskega prostora vse divjadi in zmanjšujejo lovne površine. Ob koncu predavanja smo lovci oblikovali pobudo, naj se krovna organizacija, to je Lovska zveza Slovenije (LZS), skupaj z območnimi lovskimi zvezami aktivneje vključi v razreševanje problematike ohranjanja male divjadi. Dodali smo še, naj bi na LZS zaposlili strokovno usposobljeno osebo, ki bi vodila celovite projekte ohranitve in postopnega povečanja številčnosti male divjadi v nižinskih loviščih.

Kljub dobremu sodelovanju naše lovske družine z lokalno skupnostjo, to je **Občino Rače - Fram**, županom **Brankom Ledinekom** in kmeti z našega območja, vidnih rezultatov na tem področju (še vedno) ne vidimo. Za dogajanja na kmetijskih površinah ne krivimo lokalnih skupnosti, tudi ne županov ali kmetov, pač pa kmetijsko politiko, ki je za malo divjad pogubna in za lovce nerazumljiva. Če želimo povrniti dostojanstvo mali divjadi, jo številčno okrepiti in jo trajno ohraniti (kar je naša naloga), si moramo za njen obstoj prizadevati vsi, predvsem pa se mora prebuditi kmetijska politika. Pa se končno bo?

Franč Košir,
LD Rače

Foto: Marjan Toš

Naravno okolje za malo – poljsko divjad je bolj ali manj povsem porušeno.

Pri nas ni več velike droplje

Lani jeseni sva z lovskim prijateljem po dveh letih spet lovila v Vojvodini. Po uspešnem dvodnevem lovu na divje prašiče so naju v nedeljo povabili še na lov na zajce in fazane v eno izmed banatskih lovišč. Po zboru v lovskem domu smo se lovci v koloni vozil odpeljali do lovnih površin. Po nekaj kilometrih vožnje je čelno vozilo zelo zavrlo, vrata in okna vseh vozil so se odpirala in vsi so gledali in z rokami kazali nekam v širjavo banatske ravnice. Tudi sam sem v daljavi opazil štiri sivo-rjave obrise. Srne torej, nič posebnega!? Kmalu pa je prišla od ust do ust tudi do našega avta ena sama beseda: *droplje*. Vsa lovska optika, ki smo jo imeli v avtu, je bila kmalu usmerjena v »štiri srne«. Skljocali so fotoaparati in mobilni telefoni, na očeh vseh so bili daljnogledi ... »Četiri ženke, bez mužjaka,« se je oglasil nekdo. Vsega nekaj minut so nam naklonile veličastne stepske ptice, da smo si jih lahko ogledovali. Prehitro so se namreč dvignile in odletele z zanje značilnim letom, z iztegnjenim vratom in dvignjeno glavo, tja daleč proti romunski meji. Večina nas je velike droplje (*Otis tarda*) videla prvič, a kot so povedali, jih celo dolgoletni domači lovci videvajo zelo poredko. Tudi naš gostitelj Veljko, ki že tri desetletja lovi tam, jih je videl vsega skupaj le trikrat. Po lovu, na zadnjem pogonu, je bil omenjeni dogodek glavna tema pogovorov. Kasneje sem o tej ptici izvedel marsikaj, tudi to, da je med našimi lovci kaj malo znana, čeravno je to največja ptica, »panonski noj«.

Velika droplja je v Sloveniji že izumrla ptica in je ne videvamo več, čeprav so jo vse do povojnega obdobja občasno, v času zunaj njenega gnezditvenega obdobja, še videli na območju Prekmurja. Po zdajšnji lovski zakonodaji droplje sploh niso navedene kot lovna vrsta (divjad). Tudi v našem glasilu o njej niso veliko pisali, le štiri prispevke sem zasledil o njej. Po oceni živi dandanes na svetu od 31.000 do 36.000 teh ptic. V Evropi so najštevilčnejše v Španiji in na Portugalskem, živijo pa še v Nemčiji (110), Avstriji (80), na Češkem (18) in Slovaškem (16). V srednji Evropi naj bi jih živelo le še okrog 2.400. Žal pa sem opazil, da so podatki o številčnosti in sploh prisotnosti droplj zelo različni, vsi pa izkazujejo izrazit trend zmanjševanja njene številčnosti. Od skromnih evropskih populacij so številčnejše v Aziji (vse do Kitajske). Nam najbližja nahajališča te ptice so v Panonski nižini. Največ jih je še na Madžarskem (1.200), manj pa v Romuniji in Srbiji na severu Banata. Okoli 30 ptic živi predvsem v naravovarstvenem rezervatu *Pašnjaci velike droplje* med Mokrinom in Banatskim Arandelovcem, to je južno od srbsko-madžarsko-romunske tromeje. Na tamkajšnjem zelo skromno naseljenem in še dokaj ohranjenem predelu banatske ravnice, ki je varovan z zakonom, jim že nekaj desetletij uspeva ohranjati najjužnejše območje gnezdišča te ptice v Panonski nižini.

Droplje (*Otididae*) so družina letečih ptic, ki sodijo v red žerjavov. So značilne ptice prostranih, preglednih, odprtih in

brezdrevesnih nižinskih površin, predvsem step. Ustreza jim zmerno celinsko podnebje s skromnim deležem letnih padavin. Velike droplje so najtežje evropske ptice, ki so sposobne letenja, saj tehtajo od 10 do 16 kg. Njihovo telo je prilagojeno za hojo (visoke noge) po zemlji, vendar so navkljub veliki teži celo odlične letalke in sposobne dolgih (pre)letov. To je mnogoženstvena (poligamna) vrsta, pri kateri so samice za 30 % lažje od samcev, ki so bogato zlato-rjavo operjeni. Značilna barva perja je še posebno vpadljiva in poudarjena v paritvenem obdobju. Odraslim samcem v tem času zrastejo pod korenem kljuna tudi »brki« – dolga tanka bela peresa. Izjemni, zato tudi pogosto posneti in fotografirani so prizori razkošnih svatbenih plesov samcev, ko dvorijo samicam. S poskakovanjem, kratkim preletanjem in svojstvenim šopirjenjem vratu in repa

Droplje (*Otididae*) so družina letečih ptic, ki sodijo v red žerjavov. So značilne ptice prostranih, preglednih, odprtih in brezdrevesnih nižinskih površin, predvsem step.

Velike droplje so najtežje evropske ptice, ki so sposobne letenja, saj tehtajo od 10 do 16 kg. Njihovo telo je prilagojeno za hojo (visoke noge) po zemlji, vendar so navkljub veliki teži celo odlične letalke in sposobne dolgih (pre)letov.

ter značilnim lajajočim oglašanjem želijo, da bi jih opazile samice in si jih izbrale za paritev.

Droplje se prvenstveno hranijo z rastlinsko hrano, ki jim jo ponekod še nudi ohranjeni nižinski stepski svet v vsej svoji bogati pestrosti in raznovrstnosti. Ljubša so jim ekstenzivno obdelana zemljišča kot intenzivirane sodobne enokulturne stepe. V manjši meri, zgolj občasno, se hranijo tudi s hrano živalskega izvora (žuželke, mali glodavci ipd.), zato jih uvrščamo med vsejede ptice. Ker so to ptice ravnice in step, kjer je padavin malo in so se temu prilagodile, lahko presenetljivo dolgo zdržijo tudi brez vode. Že rahlo povečana vlažnost naravnih gnezdišč je lahko usodna za jajca v gnezdu in razvoj mladih ptic. Samica navadno vodi samo od dva do tri kebkice.

Povsod v Evropi je velika droplja ogrožena ptica in zaradi izumrtja velja za zavarovano vrsto z različno stopnjo oz. obliko varovanja. Žal ponekod ne izvajajo dosledno varstvenih ukrepov. **Svetovna zveza za varstvo narave** (International Union for Conservation

of Nature – IUCN) jo uvršča v kategorijo ranljivih vrst (VU = *vulnerable*). V mnogih evropskih državah pa je uvrščena v »rdečo knjigo« ogroženih in skrajno ogroženih vrst (CR = *critical rare*). Povsod je zato nelovna vrsta, le v Romuniji je še dovoljen omejen odstrel samcev, samice pa tam veljajo kot nacionalni naravni spomenik. Glavni negativni vzroki za izginjanje droplje so izključno povezani s človekovo dejavnostjo in spreminjanjem naravnega habitata vrste. Na zmanjševanje številčnosti vplivajo zmanjševanje in celo uničevanje njenega značilnega stepskega življenjskega prostora, vse intenzivnejša kmetijska proizvodnja, povečana izraba kmetijskega prostora, povečana uporaba kemijskih zaščitnih sredstev (pesticidi), vedno intenzivnejša uporaba kmetijske mehanizacije in pokosi gnezd, nespre-

jemljivi načini spreminjanja/uničevanja naravnih stanišč, spomladansko požiganje travnišč, globoko preoravanje travnikov in njihovo spreminjanje v njive, nemir zlasti v času razmnoževanja (reprodukcije), pa tudi sodobne, izjemno neprimerne podnebne razmere (visok sneg, dolgotrajna deževja). Vpliv plenilcev na te ptice ni velik, čeprav jim le lisice in tudi šakali zmanjšujejo prirastek. Pogoste in celo nezanemarljive pa so izgube zaradi naletov ptic v žice visokonapetostnih električnih daljnovodov. Ponekod so ti primeri celo poglavitni vzrok izgub. To se dogaja v glavnem ob slabi vidljivosti, v megli, mraku in močnem osončenju (bleščanju), ko leteče ptice spregledajo žice.

Države, ki še imajo to dragoceno veliko ptičjo vrsto, sprejemajo in izvajajo števil-

Droplje se prvenstveno hranijo z rastlinsko hrano. V manjši meri, zgolj občasno, se hranijo tudi s hrano živalskega izvora (žuželke, mali glodavci ipd.), zato jih uvrščamo med vsejede ptice.

Velika droplja je v Sloveniji že izumrla ptica in je ne vidujemo več, čeprav so jo vse do povojnega obdobja občasno, v času zunaj njenega gnezditvenega obdobja, še videli na območju Prekmurja.

Foto: Wilha Krofel

Velika droplja (Otis tarda): države, kjer še živi ta dragocena velika ptičja vrsta, sprejemajo in izvajajo številne, sicer podobne ukrepe in aktivnosti v različnih strokah za ohranitev vrste pred izumrtjem.

Foto: Zdenko Tkalec

Po oceni živi dandanes na svetu od 31.000 do 36.000 teh ptic. V Evropi so najštevilčnejše v Španiji in na Portugalskem.

ne, sicer podobne ukrepe in aktivnosti v različnih strokah za ohranitev vrste pred izumrtjem. Ciljna usmeritev ukrepanja je v poudarjenem varovanju značilnih stanišč droplje. Za to je potrebno zlasti prilagajanje kmetijske pridelave s potrebnimi ukrepi, kot so: setev samo nizkostebelnih kmetijskih kultur (žito, detelja, oljna repica naj bi zamenjala visokostebelno koruzo in sončnice), omejitev strojne rabe in uporabe kemijskih zaščitnih sredstev, prepoved proste paše in drugi ukrepi (prepoved gradnje prometnic, prepoved pogozdovanja, aktivna čuvajska služba, ozaveščanje prebivalstva idr). Našteti ukrepi naj bi pomagali tej redki veličastni ptici v boju za njen čim daljši obstoj med nami. Človek je kriv za njeno izumiranje, zato naj ji omogoči, da živi še naprej čim bolj neovirano in da bi še dolgo zmagovala v boju za svoj obstoj.

Branko Galjot

Foto: Janez Torman

Spremljanje populacije volka v Sloveniji

V zadnjih dveh desetletjih se večina evropskih populacij volka krepi in naravno širi, tako da se posamezni volkovi in reproduktivni tropi ponovno pojavljajo na območjih, kjer so bili v preteklosti že iztrebljeni. Zdaj so največje populacije na Iberskem polotoku, ob Baltiku in v evropskem delu Rusije, na Karpatih, Apeninskem polotoku in Dinaridih ter v večjem delu Balkanskega polotoka. Manjše populacije so še v Skandinaviji, Alpah, na Poljskem in v vzhodni Nemčiji. Po grobih ocenah je v Evropi leta 2014 živelo okoli 12.000 volkov. Na prvi pogled je številka visoka, vendar pa podrobnejši pregled pokaže, da sedem držav ocenjuje njihovo število na več kot 1.000 volkov, deset držav ima več kot 500 osebkov, v osmih državah pa ocenjujejo številčnost na manj kot 50 osebkov (Katzensky in sod., 2013, Chapron in sod., 2014). V okviru posameznih držav je viabilnih (sposobnih za preživetje) populacij torej malo, zato sta ustrezno varstvo in upravljanje z vrsto na ravni populacij oziroma upoštevajoč upravljanje na območju posamezne populacije vsekakor upravičena.

Volkovi v Sloveniji so skrajni severozahodni del velike dinarsko-balkanske volčje populacije, ki se razteza od obale Črnega in Sredozemskega morja preko Bolgarije, Grčije in Albanije,

čez redko naseljena gorata območja Črne gore, Makedonije, Bosne in Hercegovine, Srbije, Hrvaške ter na južni in zahodni del naše države. Velikost celotne populacije je po grobih ocenah okoli 3.000 volkov,

kar pomeni, da v Sloveniji živi le 2–3 % populacije.

Zdajšnje območje njihove razširjenosti v Sloveniji je precej manjše kot v obdobju do sredine 19. stoletja, a hkrati precej večje, kot je bilo v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je bil volk v Sloveniji na robu izginotja. Območje naseljenosti je omejeno na pretežno gozdnata območja Kočevske in Notranjske, del Suhe in Bele krajine ter Primorske (predvsem območje Vremščice, Slavnika in Kraškega roba). Prek Hrušice, Trnovskega gozda in Nanosa pa razširjenost volka sega tudi v alpski prostor, od koder pa kljub večletni prisotnosti (teritorialnih) volkov zaenkrat

Volkovi so v Sloveniji v pretežno gozdnatih območjih Kočevske in Notranjske, delu Suhe in Bele krajine ter Primorske (predvsem območje Vremščice, Slavnika in Kraškega roba). Prek Hrušice, Trnovskega gozda in Nanosa pa razširjenost volka sega tudi v alpski prostor.

še ni podatkov o teritorialnih tropih z mladici.

Mednarodni varstveni status volka obravnavata *Bernska konvencija* ter *Habitatna direktiva*, ki ga uvršča v *Prilogo 2* kot strogo zavarovano vrsto. Le-ta v izjemnih primerih v 16. členu dopušča poseganje v populacijo volka pod strogo določenimi pogoji. V skladu s tem varstveni status volka v Sloveniji opredeljuje *Uredba o zavarovanju ogroženih vrst* (Ur. l. RS, št. 57/93). Ključno vprašanje, ki se pri tem postavlja, je, kaj pravzaprav takšen pravni status pomeni za upravljanje s populacijo volka v Sloveniji.

Zakaj, kdaj in koliko posegati ali ne posegati v populacijo

Neposredno človekovo poseganje v populacijo volka je bilo v preteklosti eden glavnih vzrokov za izginotje vrste v mnogih območjih Evrope, tudi v Sloveniji. Čeprav je dandanes volk na celotnem območju Evropske unije zavarovana živalska vrsta, je v nekaterih državah dovoljen trajnostni odstrel volkov v omejenem obsegu. Treba se je namreč zavedati, da ohranjanje živalskih vrst oziroma posa-

Na žalost je direktiva, in posledično naša nacionalna zakonodaja, na tem področju precej mehanicistična in ne upošteva nekaterih drugih učinkov poseganja v populacijo, ki imajo lahko pozitiven skupni učinek za ohranjanje vrste. Poseganje v populacijo lahko tudi povečuje *družbeno nosilno kapaciteto* populacije. Družbena

V sezoni 2016/17 je popis volkov v Sloveniji s pomočjo izzivanja tuljenja potekal na mreži 418 kvadrantov s skupno površino 3.762 km². Večji del izzivanja tuljenja je bil v avgustu 2016. V času monitoringa (spremljanja), ki je potekal v obdobju od julija 2016 do junija 2017, je bilo skupno popisanih 110 škodnih primerov, za katere so pooblaščenec ocenili, da so jih povzročili volkovi. Skupna izplačana odškodnina zaradi volka je v letu 2016 znašala 63.484 evrov. Skupaj smo v okviru monitoringa volkov 2016/17 analizirali 430 neinvazivnih genetskih vzorcev. Ugotovili smo, da smo imeli v sezoni 2016/2017 na območju Slovenije 14 tropov volkov: pet vzpostavljenih že več let, tri nove, za šest tropov pa imamo premalo podatkov, da bi lahko opredelili njihov status.

nosilna kapaciteta izhaja iz dojemanja družbe o vplivu vrste na dobrobit človeka in njegovo rabo prostora, okolje in druge vrste ter se ocenjuje kot maksimalno število osebkov neke vrste v nekem prostoru, ki je ob danem upravljanju populacije za človeka sprejemljivo (Riley in Decker, 2000). Z drugimi besedami lahko to pomeni tudi manj krivolova ter večjo podporo pri kriminalizaciji takšnih dejanj v družbi (tudi med lovci, gozdarji in rejci drobnice). In nenazadnje, v Evropi (zlasti v Nemčiji) se vse več govori o t. i. predrznih volkovih (ang. bold wolves), ki postajajo vse večji problem. Lov in z njim trajnostno poseganje v populacijo zagotovo prispevata tudi k ohranjanju plašnih volkov, ki se izogibajo človeku in njegovim aktivnostim.

Zdaj je preživetje velikih zveri v Evropi v veliki meri odvisno predvsem od odnosa ljudi do teh vrst, zato lahko dobro načrtovan odstrel prinese tudi pozitivne učinke za ohranjanje populacij. Vendar mora biti poseganje v populacije zavarovanih živalskih vrst načrtovano tako, da se v čim večji meri preprečujejo negativni učinki lova in povečujejo tisti učinki, ki prispevajo k doseganju namena, zaradi katerega je bil odstrel odrejen. V takšnih primerih se od posamezne države pričakuje, da ima pred kakršnimkoli poseganjem v populacijo volka izdelano ustrezno strategijo in akcijski načrt upravljanja. Glavni cilj akcijskega načrta je vzpostaviti sistem

varstvenega upravljanja volka in tako povečati možnosti za njegovo dolgoročno ohranitev ob čim manjšem številu konfliktov med volkovi in ljudmi. Predvsem pa je ključni pogoj za načrtovanje poseganja v populacijo dobro poznavanje razmer v populaciji oziroma dosledno izvajanje monitoringa (spremljanja) populacije, ki temelji na znanstvenih metodah.

Ali je pobiranje »drekcev« koristno?

S postopnim okrevaljem populacije volka v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih ter hkratnim obujanjem, spodbujanjem in širjenjem reje drobnice, katere številčnost se je v tem obdobju povečala s približno 20.000 na 160.000 glav, so se stopnjevali tudi konflikti oziroma izplačane odškodnine, katerih višina je leta 2010 presegla 300.000 evrov. Tako se je vse bolj kazala potreba po pripravi ustreznih ukrepov, s katerimi bi zmanjšali obseg škode na domačih pašnih živalih na eni strani in sprejetju ustreznega upravljanja s populacijo volka, ki bo hkrati v skladu s strogo varstveno zakonodajo, na drugi. Celovito so ustrezne upravljavske podlage, smernice, dobre prakse in predlog *Aksijskega načrta upravljanja s populacijo volka v Sloveniji* nastale v okviru projekta *LIFE Slowolf*. Tako se je leta 2010 začel izvajati nacionalni monitoring volka (do leta 2013, ko se je končal projekt *Slowolf*), ki je vključeval več metodoloških pristopov pridobivanja podatkov o populaciji volkov, od katerih se najučinkovitejši uporabljajo za spremljanje populacije tudi od leta 2015 naprej

Upravičeno sklepamo, da pri nas križanje med volkom in psom ni neposredna težava, medtem ko bi v Dalmaciji lahko volkovi zaradi izjemno visoke stopnje križanja postali resna varstvena težava tudi za druge volkove v širši regiji.

Odločevalci, upravljavci, raziskovalci, lovci in drugi naravovarstveniki smo lahko ponosni, da smo v Sloveniji pokazali in dokazali, da je lahko upravljanje s populacijo volka trajnostno kljub poseganju v populacijo, kar je predmet ponovnega razmisleka v nekaterih sosednjih državah ob pregledu in analizi njihovih obstoječih upravljavskih načrtov. Glede na to, da je populacija volkov v Sloveniji stabilna in se zmerno povečuje vse od leta 2010, odkar imamo kakovostne podatke monitoringa (spremljanja), lahko varstveno stanje populacije opredelimo kot ugodno.

Ključni pogoj za načrtovanje poseganja v populacijo je dobro poznavanje razmer v populaciji oziroma dosledno izvajanje monitoringa (spremljanja) populacije, ki temelji na znanstvenih metodah. Sedanji monitoring volka v Sloveniji v bistvu vključuje dva metodološka pristopa pridobivanja podatkov o populaciji: *sistematično izzivanje oglašanja volkov* (ang. howling) in *genetski monitoring* (prednostno s pomočjo neinvazivnih genetskih vzorcev: iztrebkov, urina, sline).

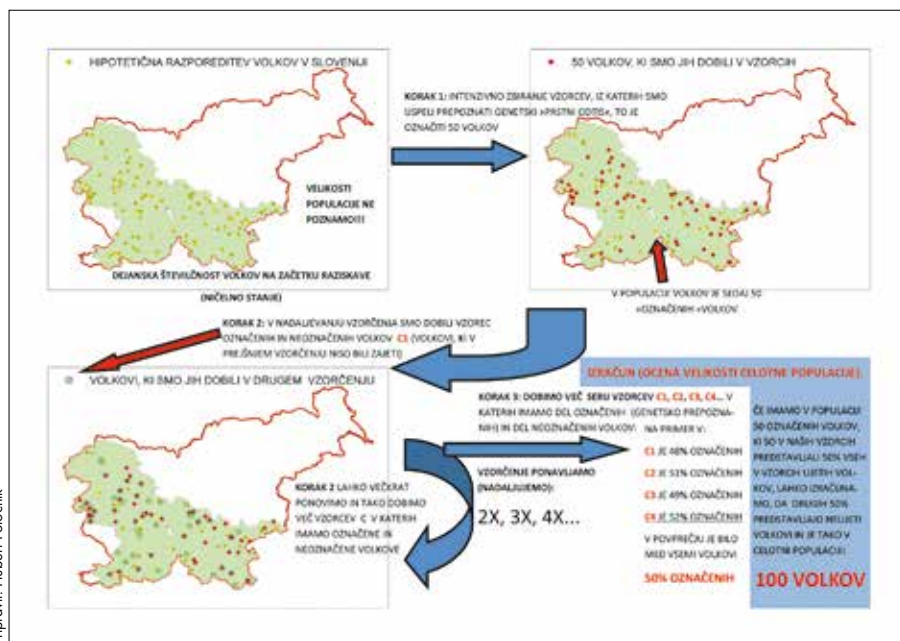
meznih populacij ne pomeni obvezno tudi popolne zaščite in varovanja vseh osebkov v populaciji. To še posebno velja za potencialno tako konfliktno vrsto, kot je volk. Tako med tujimi (LCIE, 2002) kot domačimi strokovnjaki (SloWolf, 2010) prevladuje mnenje, da trajnostni odstrel ni v nasprotju s prizadevanji za dolgoročno ohranitev populacij volka, če je poseganje v populacije dobro načrtovano. Habitatna direktiva, na osnovi katere je urejen tudi varstveni status volka v Sloveniji, zelo natančno določa obseg in razloge za poseganje v populacijo volka. V njej je opredeljeno, da se lahko v populacijo posega predvsem v primeru preprečevanja velike gospodarske škode in če je ogroženo človeško življenje. Pri tem pa poseganje ne sme imeti negativnih posledic za populacijo (je trajnostno) in je zagotovljen selektiven odvzem živali.

(Ministrstvo za okolje in prostor, Zavod za gozdove Slovenije, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Društvo Dinaricum). Vzoredno z izvajanjem »nacionalnega« monitoringa je monitoring volkov na širšem območju Julijskih Alp in njihovega predalpskega sveta v tem obdobju potekal tudi v okviru italijansko-slovenskega projekta *LIFE WolfAlps*.

SedANJI monitoring volka v Sloveniji v bistvu vključuje dva metodološka pristopa pridobivanja podatkov o populaciji: *sistematično izzivanje oglašanja volkov* (ang. *howling*) in *genetski monitoring* (prednostno s pomočjo neinvazivnih genetskih vzorcev: iztrebkov, urina, slin). Monitoring volkov z izzivanjem oglašanja služi za ugotavljanje prisotnosti teritorialnih parov, tropov volkov ter prisotnosti mladičev. Odzivi so najintenzivnejši v juliju, avgustu in septembru. Po dosedanjih izkušnjah smo veliko večino na tak način na leto evidentiranih tropov potrdili tudi z genetskimi podatki. S številom na leto odkritih volčjih legel in povprečno velikostjo legla pri dinarski populaciji volkov lahko ocenimo najmanjšo letno stopnjo primarne rodnosti v populaciji volkov v Sloveniji. Območje je razdeljeno v 3 x 3 km kvadrante, v popisih pa po navadi sodeluje 120–140 popisovalcev.

Metode varstvene genetike so precej več kot le ocenjevanje velikosti populacije. Tako lahko ocenjujemo tudi stopnjo sokrva (parjenja v sorodstvu) in genetsko pestrost. Prepoznavamo lahko, katerim tropom pripadajo ali od katerih izhajajo posamezne živali, omogočajo pa tudi zaznavanje smrtnosti, stopnje rodnosti in imigracij v populaciji, prepoznavanje povzročiteljev napadov na domače živali in zaznavanje križancev s psi v naravi ter omogočajo spremljanje vpliva poseganja v populacijo z odstrelom in drugimi negativnimi človekovimi vplivi. Zato genetsko spremljanje populacije omogoča najcelovitejši vpogled v stanje in spreminjanje volčje populacije. Uporabnost te metodologije je popolnoma odvisna od ustreznega in zadostnega števila zbranih genetskih vzorcev v naravi. Kljub veliki intenzivnosti vzorčenja ne moremo pričakovati, da bi dobili genotipe prav vseh volkov. Zato smo končno oceno številčnosti vseh volkov v Sloveniji dobili s statističnim modeliranjem označevanja – ponovnega ulova, s katerim smo ocenili, koliko osebkov smo »zgrešili« v vzorčenju.

Javnost, tudi lovce, največkrat v prvi vrsti zanima odgovor na vprašanje: *Koliko volkov je v Sloveniji?* Odgovor na to vprašanje omogoča t. i. *metoda označevanja in ponovnega ulova*, ki je v različnih izvedbah že desetletja v rabi za ocenjevanje velikosti živalskih populacij. Med lovci, gozdarji in rejci drobnice je bilo pogosto

Slika 1: Poenostavljen konceptualni prikaz ocenjevanja velikosti volčje populacije po metodi označevanja in ponovnega ulova

slišati nezaupanje v tako pridobljene ocene številčnosti volkov pa tudi medvedov, zato bi jo radi na kratko predstavili. Metoda temelji na konceptu, da v populaciji živali, katere številčnosti ne poznamo, odlovimo in »označimo« določeno (znano) število živali. Po označevanju te živali pomenijo delež vseh živali v populaciji, odvisno od tega, kolikšna je dejansko celotna populacija. Če iz takšne populacije ponovno odlovimo vzorec živali, delež označenih živali v vzorcu omogoči izračunati velikost celotne populacije (*slika 1*). Bistveno večjo uporabnost je ta metoda dobila z možnostjo genetskega označevanja živali na podlagi genetskih vzorcev, izoliranih iz iztrebkov, urina oziroma slin in tako ni treba odloviti in označiti vsakega posameznega volka ali medveda, kar je v preteklosti oteževalo oziroma onemogočalo ocenjevanje velikosti populacij velikih mobilnih živali, kakršne so velike zveri. Pri izvajanju metode in izračunih je v rabi najnaprednejša statistična metoda, ki upošteva številne omejitve in predpostavke, ki v končni fazi podajo oceno, ki jo prikažemo v določenem razponu. Manjši kot je razpon (interval zaupanja), ki ga da metoda, kakovostnejša je ocena.

Kaj so pokazali rezultati spremljanja volčje populacije v Sloveniji?

Posamezna sezona spremljanja volčje populacije je bila opredeljena od 1. julija enega leta do 30. junija naslednjega, s čimer smo poskušali slediti obdobju pojavljanja mladičev le ene generacije. Monitoring smo izvajali v obdobju 2010/11–2012/13 in nato še v sezonah 2015/16 in 2016/17. Podrobnejše rezultate iz letnega poročila bomo povzeli le za sezono 2016/17, posamezna letna poročila pa lahko najdete na spletni strani <http://www.natura2000.si/knjiznica/>.

Pregled ocen številčnosti volkov v Sloveniji v obdobju 2010–2017 kaže, da se je v tem obdobju velikost populacije postopno povečala od 47 (46–51) do 73 (65–85) v letu 2017 (*preglednica, slika 2*). V tem obdobju se je populacija tudi prostorsko razširila. Pri tem se je treba zavedati, da so v oceno zajeti vsi volkovi, ki imajo celoten ali le del teritorija na območju Slovenije (N). Teritoriji dela volčjih tropov so namreč na obeh straneh meje s Hrvaško. Z delom populacije torej

Preglednica: Rezultati ocen številčnosti populacije volkov od leta 2010 do 2017. Ocena N kaže celotno oceno, vključno z vsemi čezmejnimi volkovi. * Ocena SLO je korigirana ocena za Slovenijo (50 % ocenjenih osebkov iz čezmejnih tropov je odštetih)

Sezona	Vzorci	Osebk	Samice	Samci	Odvzem	Ocena N	Ocena SLO*
2010–2011	132	46	21	25	13	47 (46–51)	39 (34–42)
2011–2012	156	49	23	26	13	51 (49–54)	40 (38–43)
2012–2013	168	53	23	30	14	54 (53–62)	46 (45–55)
2013–2014	NA	NA	NA	NA	NA	(–)	(–)
2014–2015	NA	NA	NA	NA	NA	(–)	(–)
2015–2016	159	51	18	33	6	65 (54–76)	52 (42–64)
2016–2017	152	60	22	38	4	73 (65–85)	59 (52–69)

Vir: Končno poročilo; Spremljanje varstvenega stanja volkov 2016/17

upravljamo v Sloveniji in na Hrvaškem, zaradi česar smo/so za namene upravljanja (torej tudi načrtovanja poseganja v populacijo) polovico volkov v čezmejnih tropih odšteli in opredelili kot *korigirana ocena za Slovenijo* (Ocena SLO). V ob-

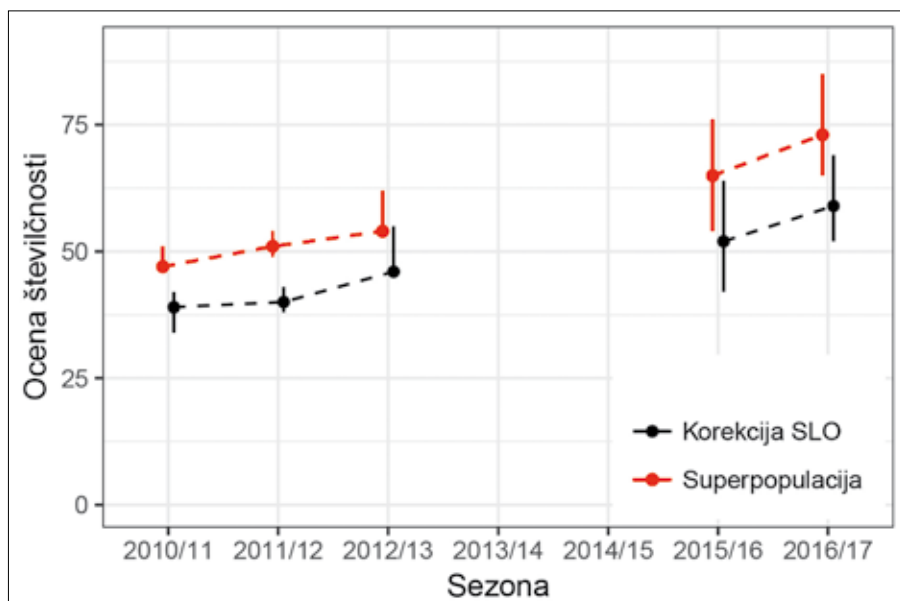
dobju do leta 2014 je bilo to nujno, saj je v populacijo posegala tudi Hrvaška. Paradoksalno pa je, da se je na Hrvaškem po popolnem zavarovanju leta 2014 začela zmanjševati številčnost volkov. Da, marsikateri slovenski lovec je prepričan,

da je lov na volka na Hrvaškem zakonit! To zagotovo kaže na velik razkorak med zakonskim statusom vrste na papirju in v praksi. Tudi na družbenih omrežjih slovenskih lovcev lahko neredko zasledimo lovce z imenom in priimkom, ki pozivajo k nezakonitemu ubijanju volkov ali pa širijo nerazumljivo nestrpnost do njih in zagotovo niso v ponos slovenski lovski organizaciji.

Volkovi iz sezone 2016/17

Končni rezultati za sezono 2017/18 še niso znani, gotovo pa so rezultati sezone 2016/17 dovolj aktualni, da jih je vredno spoznati podrobneje. V sezoni 2016/17 je popis s pomočjo izzivanja tuljenja potekal na mreži 418 kvadrantov s skupno površino 3.762 km². Večji del izzivanja tuljenja je bil v avgustu 2016.

V času monitoringa (julij 2016–junij 2017) je bilo skupno popisanih 110 škodnih primerov, za katere so pooblaščenec ocenili, da so jih povzročili volkovi; 80 od njih jih je nastalo na drobnici (332 pokončanih živali), 20 na govedu (21 živali), sedem na konjih (devet živali) in trije na oslih. V letu 2015 je skupna izplačana odškodnina zaradi volka znašala 83.188 evrov, v letu 2016 pa 63.484 evrov, torej nekajkrat manj kot leta 2010, ko naj bi bilo v Sloveniji manj volkov kot dandanes.

Slika 2: Večletna dinamika številčnosti populacije volkov v Sloveniji. Točke so srednje ocene, navpične črte kažejo 95 % interval zaupanja. Ocena za celotno superpopulacijo, ki se pojavlja na območju Slovenije, vključuje vse živali iz čezmejnih tropov, ki jih delimo s Hrvaško, korigirana ocena za Slovenijo pa polovico osebkov teh tropov.

Vir: Končno poročilo; Spremljanje varstvenega stanja volkov 2016/17

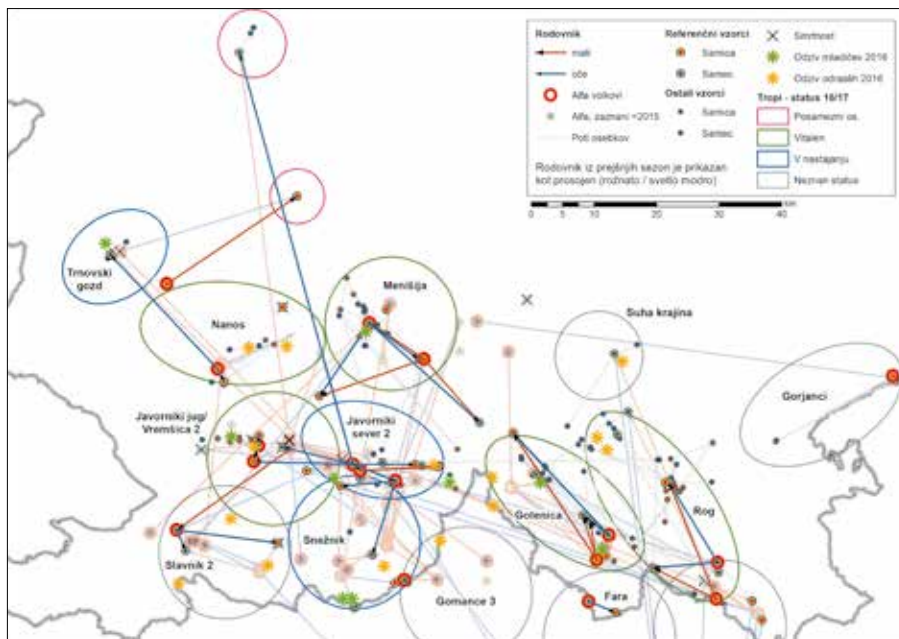

Foto: Michael Migas

Zdajšnje območje razširjenosti volka v Sloveniji je precej manjše kot v obdobju do sredine 19. stoletja, a hkrati precej večje, kot je bilo v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je bil volk v Sloveniji na robu izginotja.

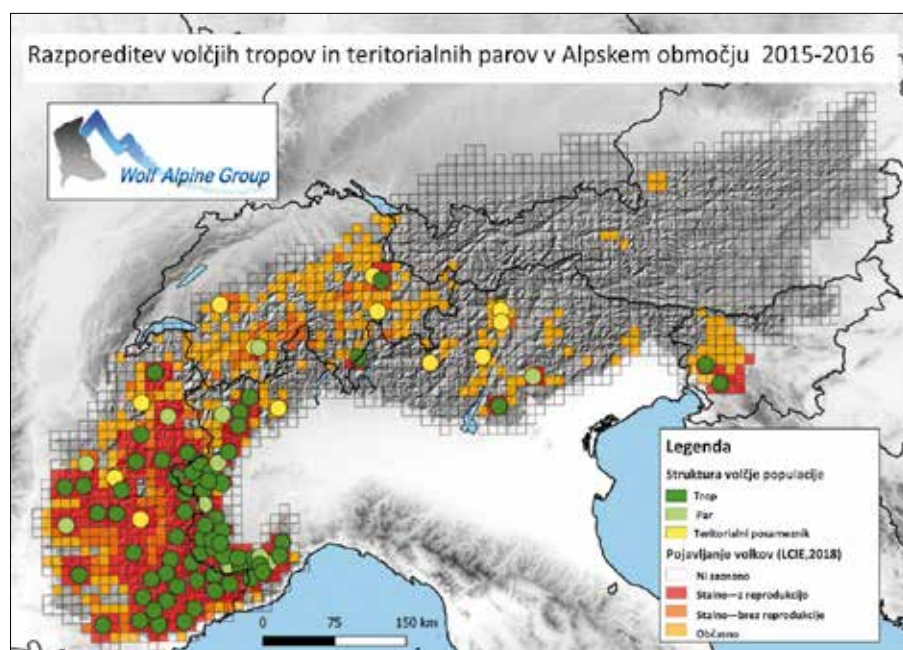
Skupaj smo v okviru monitoringa volkov 2016/17 analizirali 430 neinvazivnih genetskih vzorcev. Analizirali smo 237 vzorcev iztrebkov, 63 vzorcev urina v snegu, 15 vzorcev slin z naravnega plena volkov in 111 vzorcev slin s škodnih primerov, ki naj bi jih povzročili volkovi. Poleg navedenih smo analizirali še štiri tkivne vzorce mrtvih volkov. Iz zbranih neinvazivnih vzorcev smo dobili 211 uporabnih genotipov volkov, kar je bila približno polovica vseh zbranih vzorcev. Ob tem smo dobili še 46 vzorcev lisice, pet vzorcev šakalov in en vzorec domačega psa. Skupna uspešnost genotipizacije je bila torej 64,5 %, ki pa jo je nekoliko zmanjšala prisotnost netačnih vrst in mešanja več genotipov v zbranih vzorcih. Zaradi narave vzorčenja volkov, ko je pogosto v vzorcih iztrebkov, urina ali slin že tako mikroskopska količina precej razgrajene DNK, so možnosti za izboljšave zaenkrat očitno omejene.

Sliko o prostorski razširjenosti popula-

Slika 3: Razporeditev in status tropov volkov v Sloveniji v sezoni monitoringa 2016/17 (z vijoličnima krogoma sta označena dva osebka v disperziji, zaznana v predalpskem prostoru).

Vir: Končno poročilo; Spremljanje varstvenega stanja volkov 2016/17

Slika 4: Razporeditev volčjih tropov in teritorialnih parov v alpskem območju 2015–2016

Vir: WAG Report: Wolf population status in the Alps: Pack distribution and trend up to 2016

cije in socialni strukturi oziroma organiziranosti tropov smo dobili tako, da smo prostorske podatke o zaznanih osebkih v genetskih vzorcih združili s podatki o sorodnosti med osebki in rezultati o zaznanih leglih, pridobljenih ob izzivanjih s tuljenjem v letih 2016 in 2017. V prostorski sliki populacije je nekaj sprememb v primerjavi z vzorčenjem v sezoni 2015/2016. Tako je bilo v sezoni 2016/2017 na območju Slovenije 14 tropov volkov: pet vzpostavljenih že več let (več generacij mladčev – Gotenica, Menišija, Rog, Nanos, Javorniki Jug,), tri nove (Trnovski gozd, Snežnik Jug, Javorniki Sever 2), za šest tropov pa imamo premalo podatkov, da

bi lahko opredelili njihov status – Slavnik 2, Gorjanci, Gomance 3, Poljanska gora, Fara, Suha krajina. Večinoma gre v teh primerih za trope, ki imajo najverjetneje znaten del teritorija na Hrvaškem (**slika 3**).

V sezoni 2016/17 smo zaznali šest čezmejnih tropov, od katerih so vsaj trije skoraj gotovo pretežno »hrvaški« (Gomance 3, Fara, Poljanska gora), za nekaj drugih (Snežnik jug, Slavnik 2, Gorjanci) pa status ni popolnoma jasn, ker smo na njihovem območju dobili malo vzorcev bodisi zaradi slabega lokalnega vzorčenja ali zato, ker so bili tropi večino časa na Hrvaškem. Kljub temu so tudi preostali redko »ujeti« volkovi zaradi

heterogenosti ulovljivosti povzročili razmeroma velik interval zaupanja (razpon ocene številčnosti).

Ali obstajajo križanci s psi?

V prejšnjih sezonah vzorčenj smo zaznali štiri osebke (dva v 2012, enega v 2013 in enega v 2014), ki bi jih lahko opredelili kot križance z volkom. Prvi trije so bili najverjetneje povratni križanci med čistim volkom ter križancem med volkom in psom (25 % delež pasjega prednika), zadnji pa celo križanec prve generacije – neposredni potomec parjenja med volkom in psom. Vsi štirje osebki so se priselili od drugod (nismo zaznali ne njihovih staršev, ne potomcev in ne bratov ali sester), zato upravičeno sklepamo, da križanje med volkom in psom pri nas ni neposredna težava.

Prav tako smo z analizo velikega števila vzorcev, ki smo jih dobili od kolegov s Hrvaške, ugotovili izjemno visoko stopnjo križanja med volkom in psom v Dalmaciji (okrog 35 % vzorčenih osebke kaže genetske znake, da so bili njihovi bližnji predniki domači psi). Ker naše raziskave kažejo, da je križanja tudi drugje na Hrvaškem (Lika, Gorski kotar) zelo malo, lahko sklepamo, da zaznani križanci izvirajo iz Dalmacije. Zaradi izjemno visoke stopnje križanja bi lahko postali volkovi v Dalmaciji resna varstvena težava tudi za druge volkove v širši regiji.

Pogled nazaj in naprej

Glede na to, da je populacija volkov v Sloveniji stabilna in se zmerno povečuje vse od leta 2010, odkar imamo kakovostne

Mednarodni varstveni status volka obravnava Bernska konvencija ter Habitatna direktiva, ki volka uvršča v Prilogo 2 kot strogo zavarovano vrsto. Le-ta v izjemnih primerih v 16. členu dopušča poseganje v populacijo volka pod strogo določenimi pogoji. V skladu s tem varstveni status volka v Sloveniji opredeljuje Uredba o zavarovanju ogroženih vrst (Ur. l. RS, št. 57/93).

podatke monitoringa, lahko varstveno stanje populacije opredelimo kot ugodno. To zlasti velja za dinarski del, kjer se izpraznjeni teritoriji zelo hitro zapolnijo, večinoma s potomci okoliških tropov ali posamezniki od drugod. V alpskem delu območja volkov je volkov sicer malo, jasno pa je, da trop v Trnovskem gozdu postaja stalnica in je najzahodnejši trop celotne dinarsko-balkanske populacije. Prav tako smo zaznali samico v Polhograjskih Dolomitih, tako da obstaja realna možnost, da se bo v bližnji prihodnosti tudi v Alpah, kjer »poznamo« samo enega volka na Jelovici in okolici, pojavil reproduktivni par.

Slovenska populacija volkov je izvirna populacija za poselitev vzhodnih in osrednjih Alp v Italiji in drugih alpskih državah, kar se nenazadnje že dogaja. V okviru projekta LIFE Wolfalps ter mednarodne ekspertne skupine za spremljanje populacije volka v Alpah (WAG) spremljamo vračanje volka v alpski prostor (slika 4), pri čemer smo v zadnjih letih (genetsko) zaznali vse pogostejše pojavljanje posameznih volkov in vzpostavljanje »mešanih« parov volkov iz zahodnih Alp in volkov iz dinarske populacije. Odločevalci, upravljavci, raziskovalci, lovci in drugi naravovarstveniki smo lahko ponosni, da smo v Sloveniji pokazali in dokazali, da je lahko upravljanje s populacijo volka trajnostno kljub poseganju v populacijo, kar je predmet ponovnega razmisleka v nekaterih sosednjih državah ob pregledu in analizi njihovih obstoječih upravljavskih načrtov. Nenazadnje so volkovi med bolj kontroverznimi vrstami, ki v družbi vzbujajo močna čustva, tako

pozitivna kot negativna, zato je trajnostno upravljanje z njihovimi populacijami še toliko težja naloga.

V drugih delih sveta velike zveri pogosto ohranjajo z ustanavljanjem velikih narodnih parkov in rezervatov, kjer je ljudem dostop omejen in tako poskušajo razmejiti živali od človeka (t. i. model ločevanja). Pri nas, pa tudi drugje v Evropi, take možnosti ni, saj smo vso »pravo divjino« že izgubili, obstoječi parki in rezervati pa so tako majhni, da večinoma ne nudijo dovolj prostora niti posameznim živalim. Volka in druge velike zveri je torej v Sloveniji in Evropi mogoče ohranjati samo v sobivanju s človekom. To pa moramo početi pametno in znati upoštevati naravne zakonitosti bivanja, vedenja in ohranjanja volkov, pa tudi značilnosti družbe. Le tako bomo lahko uspešno zmanjšali konflikte, ki jih v naši družbi povzroča popolnoma naravno vedenje volkov, ter zagotovili dovoljšno strpnost za ohranitev vrste, ki so jo lovci že od pradavnine občudovali in se od nje učili.

dr. Hubert Potočnik, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

dr. Tomaž Skrbinšek, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

dr. Maja Jelenčič, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

dr. Ivan Kos, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

Nina Ražen, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

mag. Aleksandra Majić Skrbinšek, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

Žan Kuralt, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo,

dr. Miha Krofel, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo,

Roman Luštrik, Društvo Dinaricum,

Rok Černe, Zavod za gozdove Slovenije,

Matej Bartol, Zavod za gozdove Slovenije

Univerza v Ljubljani

DINARICUM

Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov

ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE

Foto: Miha Krofel

Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2017

Na Veterinarski fakulteti (VF) v Ljubljani s pomočjo Lovske zveze Slovenije (LZS) že vrsto let spremljamo zdravstveno stanje divjadi v slovenskem prostoru. Pri ugotavljanju povzročiteljev bolezni, preko državnega monitoringa (spremljanja), ima pomembno vlogo tudi Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Pri prostoživečih živalih se bolezni pojavljajo v številnih oblikah, lahko prizadenejo različne vrste ali celo populacije. Prostoživeče živali so lahko rezervoar zelo nalezljivih, potencialno kužnih bolezni za domače živali in človeka. Prav zato sta spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih pomembna tako z vidika dobrobiti teh vrst kot tudi z vidika preprečevanja možnosti prenosa bolezni na domače živali in človeka. Na nacionalni ravni z rednimi monitoringi zagotavljamo status države, proste nekaterih bolezni oziroma z njimi potrjujemo prisotnost pomembnih povzročiteljev bolezni v prostoživečih populacijah. Glavni poudarek pri spremljanju bolezni prostoživečih vrst v Sloveniji je na natančnem pregledovanju poginjenih ali odstreljenih obolelih živali, državni programi nadzora pa temeljijo predvsem na ugotavljanju protiteles proti specifičnim povzročiteljem. S prispevkom na kratko povzemamo rezultate preiskav, opravljenih pri prostoživečih živalih, njihovih tkiv in organov v letu 2017.

Patoanatomski pregledi v letu 2017

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2017 opravili 83 patoanatomskih pregledov trupel ali organov prostoživečih živali, ki smo jih prejeli iz 48 različnih lovskih družin (**preglednica**). Pregledali smo 12 različnih

Prostoživeče živali so lahko rezervoar zelo nalezljivih, potencialno kužnih bolezni za domače živali in človeka. Prav zato sta spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih pomembna tako z vidika dobrobiti teh vrst kot tudi z vidika preprečevanja možnosti prenosa bolezni na domače živali in človeka. Z rednimi monitoringi (spremljanji) na nacionalni ravni zagotavljamo status države proste nekaterih bolezni oziroma z njimi potrjujemo prisotnost pomembnih povzročiteljev bolezni v prostoživečih populacijah.

Preglednica: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2017

Loveška družina	Žival	Diagnoza
Brestanica	srnjad	Karcinom ščitnice in okužba z bakterijo <i>Staphylococcus aureus</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Šmartno pri Litiji	jazbec	Pozitivno na povzročitelja pasje kuge.
Šmartno pri Litiji	jazbec	Pozitivno na povzročitelja pasje kuge.
Istra Gračišče	divji prašič	Mehanična poškodba – strel.
Senožeče	šakal	Mehanična poškodba – vozilo. Kronično vnetje ledvic.
Čatež ob Savi	jelenjad	Okužba z bakterijo <i>Staphylococcus aureus</i> . Znaki pomanjkanja bakra. Posamezni kožni zolji (rod <i>Hipoderma</i>) ter podkožni zajedavci iz rodu <i>Onchocerca</i> .
Čaven	gams	Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>). Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Lukovica	srna	Pljučnica – <i>Aspergillus fumigatus</i> v kombinaciji s kostnim brstenjem.
Šmarna gora	lisica	Sepsa (<i>Escherichia coli</i>). Mehanična poškodba.
Čezsoča	gams	Negativno na garje.
Košana	divji prašič	Prašičja uš (<i>Haematopinus suis</i>).
Šmartno pri Litiji	lisica	Pozitivno na povzročitelja pasje kuge. Številne trakulje (<i>Toxocara canis</i> , <i>Taenia</i> sp., <i>Mesocestoides</i> sp.)
Vače	lisica	Pozitivno na povzročitelja pasje kuge.
Vače	lisica	Močno razpadlo truplo. Negativno na povzročitelja pasje kuge. Verjetno sepsa.
Oljka	lisica	Močno razpadlo truplo. Negativno na povzročitelja pasje kuge. Verjetno sepsa.
Velenje	kuna belica	Mehanska poškodba. Negativno na povzročitelja pasje kuge.
Šmarna gora	šakal	Mehanska poškodba.
Ig	šakal	Mehanska poškodba.
Ponikva	kuna belica	Mehanska poškodba. Sepsa.
Vojkovo Podnanos	gams	Pastereloza – <i>Bibersteinia trehalosi</i> in <i>Moraxella</i> sp. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Vojkovo Podnanos	gams	Pastereloza – <i>Bibersteinia trehalosi</i> in <i>Moraxella</i> sp. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Bled	lisica	Sepsa – kronične spremembe. Pljučni (<i>Capillaria aerophila</i> , <i>Crenosoma vulpis</i>) in črevesni zajedavci (<i>Uncinaria stenocephala</i>).
Vojkovo Podnanos	gams	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Vrhe	srna	Zajedavska pljučnica (rod <i>Protostrongylus</i>).
Turjak	divji prašič	Močno razpadlo truplo. Neznani vzrok.
Škofljica	srna	Zastrupitev s krmo. Degeneracija ledvic. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>).
Oljka	jazbec	Sepsa – poškodba prsnega koša – perforacija.
Škofljica	šakal	Mehanska poškodba.
Planina	srnjad	Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i> in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>)). Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> in <i>Haemonchus</i>).
Oljka	srna	Absces – <i>Staphylococcus aureus</i> .
Gaj nad Mariborom	srna	Prekinitve pretoka krvi v oporku črevesa – zasuk. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), posamezni kožni zolji (rod <i>Hipoderma</i>).
Vojkovo	srna	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichostrongylus</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) ter posamezni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Čatež	srna	Kronični absces na glavi. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i> , rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>), številni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>), jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Log Šentvid pri Grobelnem	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>), jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), kožni zolji (rod <i>Hipoderma</i>). V žolčevodih posamezni sesači vrste <i>Dicrocoelium dendriticum</i> .
Log Šentvid pri Grobelnem	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i>), jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) ter nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).

Kobarid	gams	Garje – <i>Sarcoptes scabiei</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i> , rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Jetra – mehurnjaki (<i>Taenia hydatigena</i>).
Log Šentvid pri Grobelnem	lisica	Pozitivno na povzročitelja pasje kuge. Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>). Negativno na steklino.
Škofljica	kuna belica	Mehanska poškodba. Negativno na steklino.
Škofljica	kuna belica	Mehanska poškodba.
Škofljica	kuna belica	Mehanska poškodba.
Turjak	srna	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Posamezni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Tomišelj	lisica	Virusne preiskave negativne. Vzrok bolezni neznan.
Jakob	srna	Močna zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Posamezni pljučni zajedavci (rod <i>Dictyocaulus</i>). Posamezni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Ruše	srna	Raztrganina sečnega mehurja zaradi zagozdenega plodu. Posamezni dlakožeri (Malophaga).
Murska Sobota	srna	Sepsa: <i>Trueperella pyogenes</i> – pljuča in možgani. Posamezni zajedavci iz rodu <i>Chabertia</i> .
Žalec	srna	Močna zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Posamezni pljučni zajedavci (rod <i>Dictyocaulus</i>).
Brestanica	srna	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Brestanica	srna	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Col	kuna zlatica	Garje – <i>Sarcoptes scabiei</i> . Sepsa. Večje število trakulj v prebavilih. Parazitarni hepatitis – rod <i>Trematoda</i> .
Škofljica	srna	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>). Dlakožeri (Malophaga).
Planota	srna	Močna zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>).
Log pod Mangartom	gams	Gnojna pljučnica. Številni dlakožeri (Malophaga).
Grosuplje	lisica	Negativno na steklino. Nepoznan vzrok nenavadnega obnašanja.
Bled	gams	Sepsa – <i>Bibersteinia trehalosi</i> in <i>Mannheimia hemolytica</i> . Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>).
Planina	srna	Odontogeni fibrom dlesni.
Jakob	srna	Sepsa: <i>Trueperella pyogenes</i> – pljuča. Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>).
Velike Lašče	lisica	Garje – <i>Sarcoptes scabiei</i> . Številne trakulje v prebavilih iz rodu <i>Taenia</i> in <i>Mesocestoides</i> .
Kranjska Gora	navadni jelen	Razpadlo. Verjetno <i>Clostridium perfringens</i> – enterotoksemija.
Jelenk	divji prašič	Kronična pljučnica (verjetno virusna). Posamezni pljučni zajedavci iz rodu <i>Metastrongylus</i> .
Velike Lašče	poljski zajec	Mehanska poškodba.
Pivka	ververica	Razpadlo. Neznani vzrok pogina.
Brestanica	srna	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Posamezne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>) in dlakožeri (Malophaga).
Hoče	srna	Sepsa – <i>Bibersteinia trehalosi</i> (pljuča, možgani). Številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>), klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in dlakožeri (Malophaga).
Kočevarje	divji prašič	Stara mehanska poškodba.
Brezovica	srna	Zastrupitev – krma.
Žabnik Obrov	divji prašič	Sepsa – <i>Streptococcus suis</i> .
Pivka	srna	Zastrupitev – krma.
Ruše	gams	Številni gnojni abscesi – verjetno bakterijskega izvora.
Škofljica	srna	Močna zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>). Številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>) in dlakožeri (Malophaga).
Planina	srna	Zastrupitev – krma. Številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>) in dlakožeri (Malophaga). Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Središče ob Dravi	raca	Sarkocistoza – <i>Sarcocystis rileyi</i> .
Laporje	srna	Enterotoksemija – <i>Clostridium perfringens</i> . Številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>), klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in kožni zolji (rod <i>Hipoderma</i>).
Pugled	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i> .) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Haemonchus</i>). Prisotni dlakožeri (Malophaga) ter jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Kranjska gora	gams	Garje – <i>Sarcoptes scabiei</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Kobarid	gams	Mehanska poškodba.
Podlehnik	divji prašič	Absces – <i>Corynebacterium ulcerans</i> .
Velka	kuna belica	Pozitivno na povzročitelja pasje kuge.
Ruše	gams	Garje – <i>Sarcoptes scabiei</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Hoče	srna	Periholangitis – vnetje tkiva okoli žolčevodov.

živalskih vrst (srnjad, gams, lisica, šakal, divji prašič, jelenjad, kuna belica, kuna zlatica, jazbec, poljski zajec, raca mlakarica, veverica) različnih starosti in spolov.

Kot vzrok pogina v letu 2017 smo ugotovili številne pogine, ki jih povzročajo notranji in zunanji zajedavci. Predvsem pri srnjadi smo ugotovili pogine, ki so posledica sepse oziroma prisotnosti različnih bakterijskih povzročiteljev, med katerimi prevladujejo gnojne bakterije (*Truperella pyogenes*, *Bibersteinia trehalosi*, *Mannheimia haemolytica*) ter *Staphylococcus aureus*. Potrdili smo tudi okužbe z virusom pasje kuge in garjami, pogine, ki so posledica mehanskih poškodb, ter novotvorbe. Lovske družine, iz katerih smo prejeli material, vrsta živali ali vzorca, opravljene preiskave in rezultati so navedeni v **preglednici**.

Kaj vse smo ugotovili?

Obremenjenost okolja z razvojnimi stopnjami zajedavcev je bila v letu 2017 zelo velika. Pri divjadi smo ugotovili številne notranje in tudi zunanje zajedavce. Najbolj so izpostavljene mlajše in zelo stare živali ter živali, katerih imunsko stanje je predhodno prizadeto zaradi drugih bolezni. Živali, ki okužbo preživijo, so shirane, driskave in imajo težave z dihanjem. Po navadi okužene živali v hladnejših in vlažnih jesenskih obdobjih podležejo pljučnici in/ali sepsi.

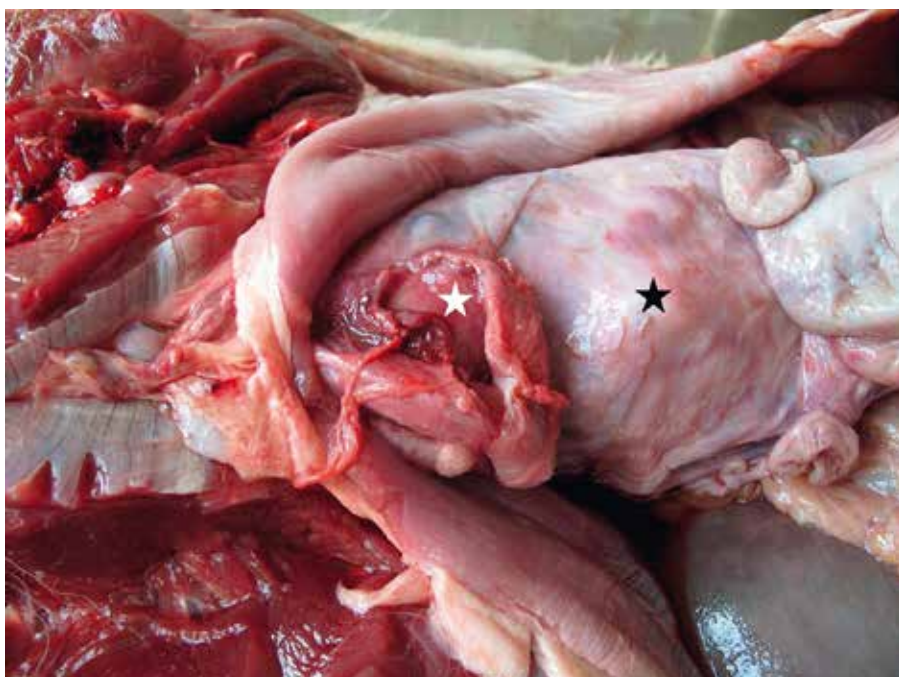
Pri gamsih in lisicah je še vedno pogost pojav garij vrste *Sarcoptes scabiei*. Bolezen se lahko razvije pri različnih prostoživečih živalih, vendar jo najpogosteje, poleg že omenjenih, opazimo pri kozorogu, občasno pa še pri volku, muflonu, risu in kunah.

Pri raci mlakarici smo se srečali z zajedavcem vrste *Sarcocystis*. Sarkocistoza je bolezen, ki običajno prizadene ptice, najpogosteje iz družine Anas. Spremembe smo ugotovili na mišičevju. Velikost in oblika sprememb spominjata na riževa zrna, zato bolezen imenujejo *bolezen riževih prsi*. Pri racah (različnih vrstah) je bil najpogosteje diagnosticiran zajedavec vrste *Sarcocystis rileyi*, ki spada med protozoje (praživali). Za svoj razvoj potrebuje dva gostitelja, in sicer mesojede živali (npr. lisica, rakunasti pes) kot končne gostitelje,

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2017 opravili 83 patoanatomskih pregledov trupel ali organov prostoživečih živali, ki smo jih prejeli iz 48 različnih lovskih družin. Pregledali smo 12 različnih živalskih vrst (srnjad, gams, lisica, šakal, divji prašič, jelenjad, kuna belica, kuna zlatica, jazbec, poljski zajec, raca mlakarica, veverica), različnih starosti in spolov.

Raca mlakarica – sarkocistoza v prsni mišici

Srna – poškodba stene sečnega mehurja (bela zvezdica) in zagozditev ploda v porodnem kanalu (črna zvezdica)

kjer se zajedavec razmnožuje s spolnim krogom, ter ptice kot vmesne gostitelje, kjer se razvija z nespolnim krogom. Ptice se okužijo s hrano, onesnaženo z iztrebki okuženih zveri, končni gostitelj (zveri) pa se okuži z zaužitjem okuženega mesa vmesnega gostitelja. Klinični znaki, ki se kažejo z izgubo mišične mase, slabostjo, neodzivnostjo na dogajanje v okolici ter paralizo, se lahko razvijejo samo pri množični invaziji. Bolne živali pogosteje postanejo plen zveri. Toplotna obdelava mesa sicer uniči ciste zajedavca, kljub temu pa priporočamo, da okuženo meso neškodljivo uničimo.

V Slovenji redko potrdimo prisotnost

zajedavcev iz vrst sesačev pri srnjadi. V žolčevodih pri srni smo diagnosticirali vrsto mali jetrni metljaj, *Dicrocoelium dendriticum*; je šilaste oblike, skoraj prosojen in v dolžino meri približno en centimeter. Za svoj razvoj, ki traja približno šest mesecev, potrebuje dva vmesna gostitelja, in sicer različne vrste polžev in mravljo. Prežvekovalci kot končni gostitelji se okužijo na paši po zaužitju mravlje, v kateri je razvita invazijska oblika zajedavca (metacerkarija). V prebavilih se sproščena ličinka prebije skozi črevesno steno do krvnih žil, od koder s krvjo potuje do jeter in naprej do žolčevodov (jelenjad) ali žolčnika (medved), kjer se

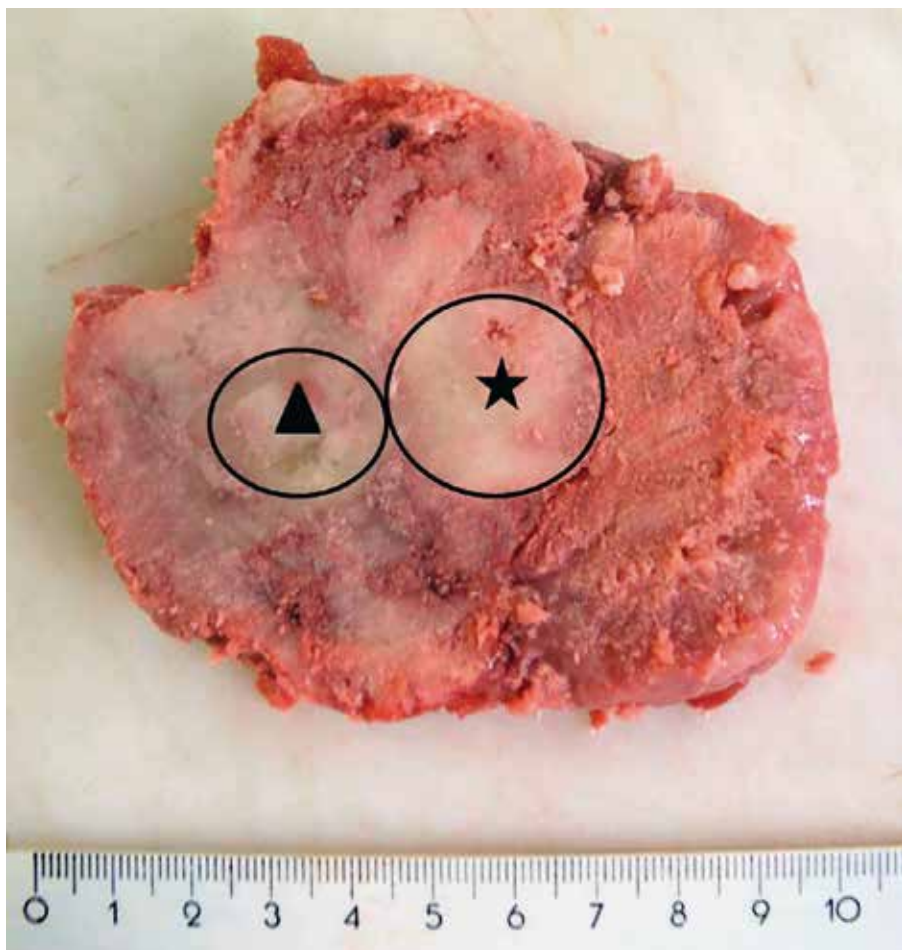

Foto: Diana Žele

Srna – novotvorba na mečnici in golenici, osteosarkom mečnice (krog s trikotnikom) in golenice (krog z zvezdico) – obdaja ju brsteče kostno tkivo.

Foto: Diana Žele

Srnjak – novotvorba na spodnji čeljustnici, odontogeni fibrom dlesni (puščici)

naseli in izloča jajčeca. Bolezen, ki jo povzroča mali jetrni metljaj, imenujemo dikrocelioza in je kljub razširjenosti med prežvekovalci še slabo znana, verjetno tudi zato, ker jo pogosto prikrijejo druge okužbe z zajedavci. Zajedavca, ki sicer živi v žolčevodih in žolčniku divjih in domačih prežvekovalcev, smo v Sloveniji že potrdili pri medvedu in muflonu. Bolezen je le izjemoma smrtna.

Poleg zajedavcev imajo s svojo stalno prisotnostjo v populaciji prostoživečih živali pomembno vlogo tudi drugi povzročitelji bolezni. Pojavljajo se v kombinaciji z zajedavci oziroma lahko povzročijo

okužbo samostojno, predvsem pri živalih, ki imajo predhodno manjšo odpornost. Po navadi se okužbe pojavljajo pri posamezni živali in ne pomenijo nevarnosti za populacijo. Kljub temu smo zaradi posebno nevarnih povzročiteljev bolezni (tuberkuloza, afriška in klasična prašičja kuga, bolezen modrikastega jezika, influenza ...), ki ogrožajo Slovenijo, v stalni pripravljenosti, saj te bolezni lahko ogrozijo več živali, ljudi ali pa povzročijo veliko ekonomsko škodo. V ta namen izvajamo pasivni in aktivni monitoring, katerega načrt na letni ravni sprejema UVHVVR.

Prvič smo se srečali s povečanim pojavom okužb z bakterijo vrste *Staphylococcus aureus*. Med stafilokoknimi okužbami prostoživečih živali v literaturi navajajo bakterijo *S. aureus* kot pogostejšega povzročitelja bolezni. Bakterijo pogosto najdemo na koži, v zgornjih dihalnih poteh, prebavilih ter v sečno-spolnem traktu, kjer je del mikroflore in praviloma ne povzroča sprememb. V primeru vdora v organizem bakterija izloča encime in toksine, ki poškodujejo notranje organe. V Sloveniji se okužba z bakterijo *S. aureus* pri prostoživečih živalih pojavlja redko. *S. aureus* spada med zoonotične povzročitelje bolezni, ki se na ljudi največkrat preneša preko poškodb na koži. Zato svetujemo dosledno upoštevanje vseh higienskih

ukrepov (umivanje in razkuževanje rok, uporaba zaščitnih rokavic) pri čiščenju trupel uplenjenih živali.

Zlasti pri gamskih mladičih opazamo lokalno pojavljanje oslabelosti z značilno klinično sliko odpovedovanja zadnjega dela trupa. Vzrok oslabelosti in kasneje pogina je odpoved delovanja pljuč. V teh primerih v pljučnem tkivu zelo pogosto potrdimo prisotnost bakterij (*Bibersteinia trehalosi*, *Mannheimia haemolytica*), ki sodijo v rod bakterij povzročiteljic pastereloze. Bakterije iz tega rodu so po navadi prebivalci površin sluznic žrela in prebavnega trakta zdravih sesalcev, ptic in plazilcev po vsem svetu. Bolezen izbruhne, ko je imunost živali zaradi delovanja različnih stresorjev šibka ali ko se organizem bojuje še z drugimi okužbami, najpogosteje s parazitozami. Pogosteje pri srnjadi diagnosticiramo okužbo z gnojno bakterijo vrste *Trueperella pyogenes*, ki zelo prizadene pljuča in možgane. Zaradi prizadetosti možganov se pri živali pojavijo spremembe v obnašanju, ki se kažejo kot nekoordinirana hoja, vrtenje na mestu ter navidezna slepota in gluhost. Živali so prizadete zlasti, ko je njihova odpornost nekoliko zmanjšana (nizke temperature,

Kot vzrok pogina v letu 2017 smo ugotovili številne pogine, ki jih povzročajo notranji in zunanji zajedavci. Potrdili smo tudi okužbe z virusom pasje kuge in garjami, pogine, ki so posledica mehanskih poškodb, ter novotvorbe, ki postajajo stalnica pri ugotavljanju bolezni divjadi.

Kadar v svojih loviščih opazate oslabiljene živali, živali s spremembami na telesu ter živali, ki se nenavadno obnašajo, opravite odstrel in nam trupla pošljite na pregled na Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele Veterinarske fakultete v Ljubljani. Vse preiskave divjadi, ki jih opravljamo na inštitutu, so za lovske družine brezplačne, zato vas pozivamo, da izkoristite to možnost. Po opravljenih preiskavah na naslov lovske družine prejmete poročilo.

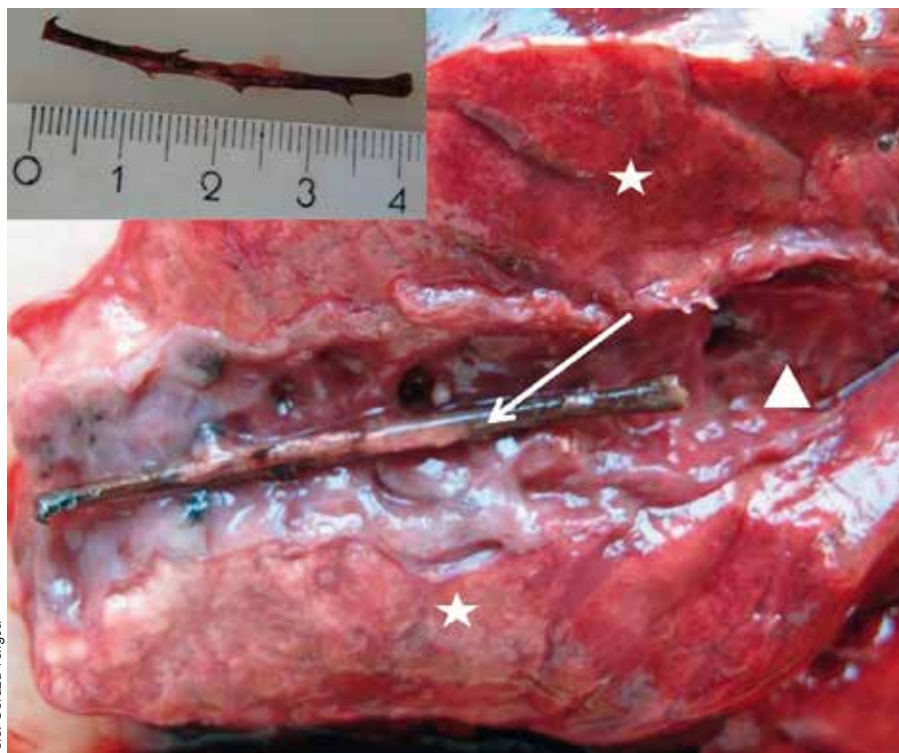
daljše obdobje padavin, suša, prsk ...). Pogosteje se z omenjenim povzročiteljem srečujemo v spomladanskem obdobju.

V zadnjih letih pogosteje potrjujemo virus pasje kuge, ki smo ga izolirali pri lisici, kuni belici in jazbecu. O pojavu pasje kuge pri zvereh poročajo tudi iz sosednjih držav. Lovci pred odstrelom navajajo neobičajno obnašanje živali. Pasja kuga je zelo nalezljiva sistemska virusna bolezen številnih domačih in prostoživečih vrst zveri (psi, kune, medvedi, mačke).

Rezervoarji virusa in vzrok za okužbo prostoživečih zveri so domači psi. Kaže se lahko kot sistemska ali bolezen dihal, pretirano poroženjevanje ali bolezen centralnega živčnega sistema, pogosto je lahko kombinacija več oblik bolezni. Smrtnost je praviloma zelo velika. V naravi se trenutno pojavljajo posamezni pogini, a jih je, ker so trupla poginjenih živali majhna (podlasice, kune, lisice, jazbeci), težje zaznati.

Srečali smo se tudi z dvema zelo redkima in izjemno zanimivima primeroma s področja reprodukcijske patologije. V prvem primeru je poginila breja srna zaradi prekinitev krvnega pretoka na predelu med predželodci in tankim črevesjem. Prekinitev je bila posledica zasuka oporka črevesa, kar je vodilo do prekinitev dovoda krvi v trebušne organe. Vzrok za omenjeni pojav pri srnjadi ni natančno pojasnjen. Pri domačih živalih se verjetnost tega pojava poveča ob koncu brejosti oziroma takoj po porodu. Bolezen poteka hitro in je tudi pri domačih živalih usodna. V drugem primeru je lovec v preiskavo poslal bolno starejšo srno, ki jo je uplenil zaradi oslabelosti. Ob preiskavi smo ugotovili, da je bil vzrok za oslabelost zastrupitev organizma z urinom ter strupenimi produkti iz prebavil. Žival je bila na porodu, ko je nastala zagozditev plodu v porodnem kanalu. Le-ta je pritisnil na sečnico in zadnji del debelega črevesa ob izhodu iz medenične votline. Posledično je zaradi zaostajanja urina, prenapoljenosti sečnega mehurja ter pritiska plodu in črevesja počila stena sečnega mehurja. Urin se je kopičil v trebušni votlini, od koder so se strupeni produkti resorbirali v organizem ter povzročili uremijo (čezmerno nalaganje odpadnih snovi v telesu). Prav tako so se strupeni produkti resorbirali v organizem iz črevesa, kjer je zastajala in razpadala zaostala vsebina. Plod se v porodnem kanalu zagozdi zaradi nepravilne lege ob porodu (po navadi se plod poleže z nogami naprej). Čeprav so pri divjadi obporodni zapleti izjema, pa so številnejši s starostjo samice, saj se s starostjo izgublja prožnost tkiv medenične votline.

Novotvorbe postajajo stalnica pri ugotavljanju bolezni divjadi. Pri srnjadi smo se srečali z osteosarkomom ter odontogenim fibromom dlesni. Osteosarkom je izredno redka oblika malignega tumorja kostnega tkiva; velja za najpogostejši in najbolj agresivni kostni tumor mačk, psov in človeka, ki pogosto metastazira v pljuča. Večinoma se razvije v sredinskem delu dolgih kosti prednjih nog, redkeje zadnjih. Odontogeni fibrom dlesni je v večini primerov benigna novotvorba; je novotvorba ustne votline, ki izvira iz tkiv, iz katerih med razvojem zarodka nastanejo zobje in obzobne strukture.

Srna – gnojna pljučnica kot posledica tujka (puščica) v sapnici (trikotnik), pljučno tkivo (zvezdici); levo zgoraj tujek z merilom

Vzrok za nastanek ni znan, tudi sicer gre za izredno redko novotvorbo, o kateri je v literaturi malo podatkov. Po dostopnih podatkih ta tip tumorja praviloma ne zaseva v druge organe in se le redko vrašča v sosednja tkiva.

Kako ravnati v lovskih družinah?

Za lovske družine je priporočljivo sledenje vzrokom morebitnih poginov. Kadar v svojih loviščih opazite oslajbljene živali, živali s spremembami na telesu (npr. papilomatoza – velike bradavičaste/»karfijolaste« spremembe po vsem telesu: srnjad, navadni jelen, kontagiozni ektim – drobne bradavičaste spremembe okoli ust oziroma oči: gams) ter živali, ki se obnašajo nenavadno, opravite odstrel in nam trupla pošljite na pregled na **Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele** Veterinarske fakultete v Ljubljani. Vse preiskave divjadi, ki jih opravljamo na inštitutu, so za lovske družine brezplačne, zato vas pozivamo, da to možnost izkoristite. Po opravljenih preiskavah na naslov lovske družine prejmete poročilo. Zaradi možnosti prenosa različnih bolezni prostoživečih živali na ljudi in zanesljivejših rezultatov diagnostičnih preiskav svetujemo, da v pregled v najkrajšem mogočem času pošiljate zaprta oziroma neočiščena trupla. Priložite dopis (navedite lovsko družino, kontaktno številko in pripišite, da je truplo namenjeno za sekcijo za dr. Vengušta oziroma dr. Želetovo) ter vse skupaj pošljite na naslov: **Veterinarska fakulteta, Inštitut za patolo-**

gijo, divjad, ribe in čebele, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana. Dostavite lahko osebno ali preko Veterinarsko-higienske službe (VHS).

Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (dva do tri dni), vas prosimo, da truplo zamrznete. Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo osebno ali na telefonskih številkah 01/47-79-196 in 01/47-79-847, in sicer vsak delavnik od 7. do 15. ure.

Dr. Gorazd Vengušt in dr. Diana Žele
Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele,
Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

Viri so na voljo pri avtorjih.

Zahvala

Zahvaljujemo se Lovski zvezi Slovenije in Upravi Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki ves čas tesno sodelujeta z Veterinarsko fakulteto v Ljubljani in omogočata neprekinjeno spremljanje zdravstvenega stanja pri prostoživečih živalih. Posebno se zahvaljujemo vsem lovskim družinam in posameznikom, ki v preiskave pošiljajo trupla živali in nam tako omogočajo redno spremljanje in stalen pregled na področju zdravja prostoživečih živali v Sloveniji.

120 let Bolgarske lovske in ribiške zveze

Zadnje dni junija je **Bolgarska lovska in ribiška zveza** (Union of Hunters and Anglers in Bulgaria – **UHAB**) organizirala proslavo ob 120-letnici delovanja. Proslavo so pripravili na letališču v vasi Vedrare blizu mesta Karlovo, dobri dve uri vožnje jugovzhodno od Sofije. Nadaljevali so tradicijo množičnega skupnega slavlja lovcev in ribičev, ki so jim na tamkajšnjem letališču že nekaj dni prej postavili 150 velikih vojaških šotorov in zelo velik oder za nastopajoče. Z najavo proslave so že v začetku leta zbirali prijave v vseh društvih – članih in jim glede na število njihovih prijav določili šotor, ki so ga mnogi udeleženci zasedli že večer prej in tudi takoj začeli proslavljati, zapustili pa so ga šele dan po proslavi. Pogled na prireditveni prostor z množico nabito polnih šotorov je bil izjemen, prav tako tudi vzdušje, ki so ga pred mnogimi šotori popestrili s pečenjem specialitet na žaru in ražnjih. Skupaj se je proslave udeležilo več kot 8.000 njihovih članov, ki zanesljivo niso bili ne žejni ne lačni.

Sicer pa se je slavnostni del začel s prihodom vabljenih gostov na osrednji oder. Poleg dveh ministrov in številnih predstavnikov nacionalnih in regionalnih organizacij so bili prisotni tudi predsednik **Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranjanje divjadi** (International Council for Game and Wildlife Conservations – **CIC**) in predstavnik **Združenja zvez za lov in varstvo divjadi v Evropski uniji** (Federation of Associations for Hunting and Conservation of the European Union – **FACE**), predsedniki lovske zveze Srbije, Belorusije in Slovenije ter podpredsedni-

ka ruske in slovaške zveze. V sklepnem delu proslave so tudi nagovorili prisotne in predsedniku bolgarske zveze predali darila. Uradnemu delu so sledili nastopi najboljših folklornih skupin, pevk in pevcev ter skupin narodne in zabavne glasbe, ki so trajali še pozno v noč. Proslava je imela močno narodno zavedno noto in tako so predstavili tudi avtentično nošo in oborožitev bolgarskih upornikov proti Turkom.

To priložnost sem izkoristil za pogovor s predsednikom UHAB Vasilom Vasilevim, ki je pred nedavnim nasledil dolgoletnega predsednika Ivana Petkova.

Najprej vas prosim, če lahko za slovenske lovce na kratko predstavite vašo zvezo.

upravljajo z več kot 80 odstotki vseh lovnih površin v državi. Približno 15 odstotkov lovišč opredeljuje poseben zakon in tako z njimi upravlja država ali pa je ta na podlagi javnega razpisa določila drugega upravljavca. Članstvo v naši zvezi je prostovoljno in tako nekatera lovska združenja tudi niso naše članice, vendar te skupaj štejejo manj kot 10 odstotkov bolgarskih lovcev.

Lovska združenja, ki jih sestavljajo lovska društva, upravljajo z različno velikimi lovišči in imajo tudi zelo različno število članov. Najmanjša imajo lovišča z okoli 10.000 hektari in združujejo med 150 in 200 člani, na drugi strani pa največja upravljajo tudi z več kot 150.000 hektari in imajo preko 2.000 članov. To je seveda odvisno na eni strani

in rib, ohranjanjem ekološkega ravnovesja in biotske pestrosti, razvojem lovskega in ribiškega športa in kinološkim delom. Seveda pa tudi varujemo interese naših članov, njihove človekove pravice in civilno družbo.

Kateri so najpomembnejši viri vaših prihodkov?

Daleč največji del prihodkov predstavljajo članarine, nekaj pa jih pridobimo tudi z upravljanjem premoženja v naši lasti, ki ni ravno zane-marljivo.

Kateri so najpomembnejši izzivi, s katerimi se srečujete pri vašem delu?

Največ časa porabimo za usklajevanje različnih interesov znotraj naše organizacije, ki jih želimo reševati s so-

Predstavitve bolgarskih upornikov proti Turkom v okviru prireditve ob 120-letnici UHAB

UHAB je največja in ena najstarejših bolgarskih nevladnih organizacij, v katero je včlanjenih 147 pravnih oseb, od tega je 139 lokalnih združenj lovcev in ribičev, v petih so združeni samo ribiči, ostala pa so društva za lov s pticami ujedami. V ta združenja je včlanjenih preko 125.000 članov iz celotne Bolgarije, ki

od tipa lovišč, ki se delijo na poljska, gozdna, pol gorata, gorata in mešana, ter na drugi gostote naselij in velikih mest.

Kaj je poslanstvo vaše zveze?

UHAB deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave, ki ga zagotavljamo s trajnostnim upravljanjem, reprodukcijo in varstvom divjadi

glasjem vseh zainteresiranih. Pomemben del naših aktivnosti je usmerjen v prepričevanje odgovornih za sprejemanje pravih odločitev, ki ne smejo biti v interesu posameznikov, pač pa morajo zagotavljati biotsko pestrost, ohranjanje življenjsko okolje divjadi in dobrobit družbe kot celote. To je pogosto zelo težko, saj

se tu srečujemo z ekonomskimi interesi velikih podjetij, za katerimi stojijo močni politični lobiji. Primer takega negativnega vpliva kapitala pri nas so brez dvoma posledice vpeljava skupne evropske kmetijske politike na stanje populacije male divjadi.

Kdo je v Bolgariji lastnik divjadi in kaj je pravna podlaga za upravljanje z njo?

V Bolgariji je divjad last države, ki upravljanje in rabo dodeli lokalnim lovskim združenjem na podlagi pogojev, opredeljenih v Zakonu o lovu in varovanju divjadi. Vsak bolgarski lovec plača letno združenju 60 evrov, s čimer obnovi svojo pravico do lova. Dodatno pa mora kupiti tudi licenco za odstrel posameznega osebka velike divjadi ali skupno za vso malo divjad. Tako lovci vsako leto prispevamo v državni proračun blizu 3 milijone evrov.

Kako velika so lovišča, s katerimi upravljajo društva?

Velikost lovišč je odvisna od njihovih najpomembnejših vrst divjadi. V primerih, ko sta to poljski zajec in jerebica, so najmanjša lovišča velika le 1.000 hektarov, lovišča z veliko divjadjo pa morajo imeti vsaj 2.000 hektarov. Obstajajo pa tudi lovišča z »mešano« divjadjo, ki ne smejo biti manjša od 1.500 hektarov.

Kaj pa lovišča, s katerimi ne upravljajo lovška združenja?

Kot rečeno, državna lovišča predstavljajo 15 odstotkov celotne površine države, razdeljena pa so v dve kategoriji. V prvi so državna lovišča, v katerih državna organizacija upravlja tako z gozdom kot divjadjo na način, ki omogoča tudi lovni turizem. Ta lovišča lahko delujejo v partnerstvu s posamezniki in podjetji.

Drugi del predstavljajo državna gojitvena lovišča, v katerih je pravica upravljanja z divjadjo na podlagi javnega razpisa dodeljena posameznikom ali podjetjem, z gozdom pa upravlja država. Na teh javnih razpisih lahko sodelujejo tudi lovška združenja in

Predsednik LZS mag. Lado Bradač je izročil plaketo LZS predsedniku UHAB Vasilu Vasillevu.

Pogled z odra na praporščake in šotore (v ozadju) na prireditvenem prostoru

če so izbrana, dobijo lovišče v upravljanje za 15 let. Ta model je bil vpeljan pred desetimi leti in v večini primerov daje zelo dobre rezultate. Seveda pa je prišlo že tudi do nekaj predčasnih prekinitev pogodb, za nekaj lovišč pa na javnem razpisu sploh ni bilo interesa.

Kdo pripravlja in sprejema letne načrte odstrela in kdo nadzoruje njihovo izvajanje?

Lokalna lovška združenja na podlagi izvedenih monitorinгов in štetja divjadi pripravijo predlog letnega načrta. Načrti se usklajujejo na regionalnem in državnem nivoju, potrdi pa jih država oziroma v njenem imenu Državna gozdarska

agencija. Slednja skupaj z Državnimi gozdovi tudi nadzira njihovo izvajanje.

Ali so združenja zavezana k izpolnitvi predpisanega odstrela in so za njegovo neizpolnitev tudi sankcionirana?

V veljavni zakonodaji niso predvidene sankcije ob nedoseganju načrtovanega odstrela.

Katere so najpomembnejše vrste divjadi in kakšni so letni odstrelji?

Najpopularnejši je lov na divje prašiče, ki jih letno odstrelimo od 40.000 do 50.000. Pri mali divjadi pa sta najpomembnejša fazan in poljska jerebica, žal pa smo skoraj izgubili poljskega zajca,

predvsem zaradi sprememb habitata in intenzivne rabe kmetijske krajine. Pomemben je tudi lov selivk, kjer lovimo predvsem prepelico in navadno grlico, letni odstrel prve je med 400.000 in 650.000, druge pa okoli 130.000 osebkov.

V Bolgariji imate tudi velike zveri.

Imamo dve vrsti, in sicer rjavega medveda in volka. Prvi je zavarovana vrsta, ki ga skladno z evropsko direktivo lovimo na podlagi akcijskega načrta, vendar le med 15 in 20 osebkov letno. Popolnoma

drugačno pa je stanje pri volku, ki ni zavarovan, lovimo ga lahko individualno, na skupnih lovih in tudi, ko izvajamo lov na druge vrste divjadi. Letno odstrelimo med 350 in 450 volkov, vendar se kljub temu populacija povečuje in širi. Danes volkove odstrelujemo tudi na področjih, kjer jih ni bilo vsaj zadnjih 50 let, zaradi njihovega statusa pa lahko v primerih napadov na domače živali lovci hitro ukrepajo. Pri medvedu te možnosti ni in na žalost kmetje ukrepajo sami, tudi z uporabo strupa.

Zlati šakal je v Bolgariji prisoten že več desetletij, kakšne so vaše izkušnje glede njegovega vpliva na divjad?

Zlati šakal je bil že leta 1980 uvrščen med zavarovane vrste, in sicer samo za kratko obdobje, vendar se je njegova populacija takrat močno povečala. Danes predstavlja resen problem v skoraj vseh naših loviščih in letno ga odstrelujemo celo v loviščih med 1.600 in 1.800 metri nadmorske višine. Je izredno prilagodljiv in se v primerih, ko ne pride do mesa, prehranjuje tudi s sadjem, zelenjavo in biološkimi odpadki. Zanesljivo povzroča pomembno škodo pri vseh vrstah male divjadi, vseh talnih gnezdkah in srnjadi.

Ali z lovom nadzirate njegovo populacijo in morda podobno kot v nekaterih drugih državah tudi dobite nagrado za njegov odstrel?

Čeprav jih letno odstrelimo okoli 30.000, kar je več kot lisic, ne uspemo ustaviti rasti njegove populacije. Država je izplačevala 12,50 evra za odstreljenega šakala, vendar je leta 2008, v času finančne krize, prenehala z izplačili. Po mojem mnenju ni mogoče uspešno upravljati s to vrsto zgolj z običajnimi načini lova.

Za katere vrste lova se odločate pri lovu na šakala in katera je najučinkovitejša?

Lovimo ga na enake načine kot ostale mesojede vrste, individualno, s pogoni in tudi ko lovimo druge vrste divjadi. Imamo pa tudi posamezne izkušene lovce, ki imajo dovoljenja za krmišča, na katera polagajo trupla divjadi in stranske živalske proizvode in jih tam zelo uspešno lovijo.

Kako lahko bolgarski državljan pridobi pravico do lova?

Pri nas lahko vsakdo postane lovec, opraviti mora izobraževanja in praktični ter teoretični izpit, mora pa biti tudi član lovskega združenja. V Zakonu o lovu in zaščiti divjadi je namreč predpisano, da je pravica do lova povezana z dolžnostjo za skrb za divjad in njen življenjski prostor.

Imate v lovskih združenjih tudi lovce, mlajše od 18 let?

Na žalost naša zakonodaja prepoveduje uporabo orožja pri lovu mlajšim od 18 let, seveda pa imamo mlade ribiče. Si pa intenzivno prizadevamo za vključevanje čim večjega števila mladih v naša združenja, saj so prav oni naša prihodnost.

Bolgarija je znana kot dobra destinacija za tuje lovske goste. Kaj lahko našim bralcem poveste o tem?

Brez dvoma je Bolgarija ena najbolj priljubljenih destinacij v Evropi, znana po močnih trofejah predvsem divjega prašiča in navadnega jelena. Pri slednjem smo imeli kar štiri svetovne prvake in ta naslov

lene, damjake, srnjake, divje prašiče in volkove, med malo divjadjo pa prednjači lov slok ob Črnem morju in pa različnih vrst rac in gosi.

Lovski gost mora ob predložitvi svoje nacionalne licence pridobiti bolgarsko, ki stane 21 evrov in velja en mesec. Ta je pogoj za nakup dovoljenja za odstrel, ki praviloma velja sedem dni in stane za jelena 100 evrov, za damjaka 50 evrov in srnjaka 40 evrov, za divjega prašiča pa le pol evra, kar je posledica želje po velikem zmanjšanju populacije zaradi grožnje afriške prašičje kuge. Za malo divjad stane le 5 evrov in velja en mesec. Za lov se gosti običajno dogovo-

sem bil strokovnjak za lovstvo, nato generalni sekretar in sedaj predsednik upravnega odbora. Pred tem sem delal v zasebnem sektorju.

V katerem delu Bolgarije ste član združenja in kateri način lova vam je najljubši?

Rojen sem v Troyanu, majhnem mestu pod bolgarskimi planinami, kjer sem tudi član lokalnega združenja in tam tudi največ lovim. Upravljamo z jelenjadjo, srnjadjo, divjimi prašiči in seveda mesojedi, najbolj priljubljen pa je lov na divje prašiče. Sicer se rad udeležim lovov na različne vrste divjadi v različnih delih države, vendar najbolj uživam

Na prizorišču so postavili 150 velikih vojaških šotorov. Vzdušje je bilo izjemno.

ohranjamo tudi danes, prav tako pa imamo najmočnejšo trofejo divjega prašiča in kože divje mačke. Bogata lovišča z dobro ohranjeno naravo in veliko biotsko pestrostjo pripeljejo k nam številne lovske goste. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo ti prihodki naraščajo vsako leto in tako je lani več kot 1.500 lovske gostov predvsem iz Nemčije, Španije in Francije pri nas porabilo več kot 3,5 milijona evrov. Lovili so predvsem je-

rijo z eno od lovske agencij, ki imajo sklenjene dogovore z upravljavci lovišč, lahko pa tudi neposredno z njimi. Vnos orožja je mogoč pod pogoji evropske direktive, torej z veljavno evropsko orožno prepustnico.

Koliko let ste že povezani z lovstvom in vašo zvezo?

Na UHAB-u sem od leta 2007 z dveletno prekinitvijo, ko sem bil direktor državne agencije lovišča Radomir. Najprej

na lovu prepelice in poljskega zajca.

In kako pogosto vam uspe iti na lov?

Na žalost ne morem loviti tako pogosto, kot bi želel, na leto poskušam realizirati med 20 in 30 lovnih dni.

Najlepše se vam zahvaljujem za pogovor in povabilo na jubilejni dogodek vaše zveze.

Srečko Žerjav

Na kratko iz tujega tiska ...

Indija: Ministrstvo za okolje je objavilo podatek, da je v času med aprilom 2014 in majem 2017 v tej državi zaradi napadov divjih živali življenje izgubilo kar 1.144 ljudi. Najpogostejši povzročitelji omenjenih smrtnih primerov so bili sloni (1.052 primerov), sledijo pa tigri (92 primerov). Številke so vsekakor zaskrbljujoče, so pa nedvomno posledica hitre demografske rasti v državi, kjer živi že okoli 1,3 milijarde ljudi. Številke se ves čas hitro večajo, kar je stalen in vse večji pritisk na naravno okolje, narodne parke in rezervate za divje živali. V zadnjih letih naj bi se število tigrov, zahvaljujoč prizadevanjem za njihovo ohranitev, nekoliko povečalo. Seveda pa so žrtve tudi na drugi strani – tako naj bi vsako leto okoli sto slonov zgubilo življenje zaradi krivolova, zastrupitev, električnih udarov ali nesreč na železnicah.

Jagen Weltweit internet

Kenija: Številni hoteli, moteli, turistična naselja in kampi v tej državi ponujajo svojim gostom vodene ogledne narave, zlasti velikih afriških divjih živali. Med nimi čedalje pogostejše organizirajo tudi sprehode in trekinge, kjer turisti pod vodstvom zaposlenih hodijo peš in opazujejo divje živali. Skupina ameriških turistov je tako pred osmimi leti na svoji koži izkusila, da afriško naravno okolje in divje živali niso Disneyjeva dežela. Z vodnikom so bili na poti pod goro Kenija, ko jih je napadel vznemirjen slon in smrtno poškodoval ameriško turistko z enoletnim dojenčkom. Vodnik skupine, ki je sicer hodil na čelu kolone, je pred napadom stekel nazaj in pozval vse, naj čim hitreje zbežijo na varno. Mož obeh pokojnih je organizatorja pohoda tožil za dva milijona evrov, najvišje kenijsko sodišče pa je na koncu določilo odškodnino v višini 315.000 evrov. Direktorica kampa se je na procesu sicer branila z argumentom, da lahko kamp odgovarja zgolj za varnost svojih gostov v neposredni okolici kampa.

Jagen Weltweit internet

Namibija: Ministrstvo za okolje in prostor je potrdilo, da je v tej državi začel veljati zakon, ki prepoveduje objavo fotografij uplenjene divjadi na socialnih omrežjih. V prvi fazi bodo dr-

žavni organi pozorni predvsem na morebitne kršitve tega predpisa s strani turističnih agencij, poklicnih lovcev in lovskih farm, seveda pa ne bodo spregledali niti posameznih lovskih gostov. Vsak lovski gost naj bi ob prejemu licence za lov dobil tudi pisno opozorilo o zakonski prepovedi objave omenjenih fotografij na socialnih omrežjih. O podobnem ukrepu zelo resno razmišljajo tudi v Zimbabveju, kjer prav tako že pripravljajo predlog podobnega predpisa. Za kršitelje predvidevajo visoke denarne kazni, pa tudi zaporne. Kako naj bi to potekalo v praksi, sicer še ni dobro znano, vse skupaj pa naj bi bilo posledica hudih pritiskov in medijskega linča zaradi nekaterih objavljenih fotografij v preteklosti, zlasti »lova« na leve iz umetne vzreje.

Jagen Weltweit internet

Finska: Državni organi, pristojni za nadzor izvajanja predpisov s področja varstva okolja, ribištva in lovstva, ki pokrivajo devet milijonov hektarov kopnega in štiri milijone hektarov vodnih površin, so objavili nekaj podatkov o za- beleženih kršitvah v zadnjem letu. V tem času so opravili 9.500 nadzornih pregledov. Najpogostejše ugotovljena kršitev je bila uporaba snežnih sani ali štirikolesnikov

zunaj predpisanih poti. Tako naj bi predpise kršil kar vsak peti voznik v tem prostoru, delež pa naj bi se v zadnjih letih še povečal. Najpogostejši tovrstni kršitelji so sicer nabiranci gozdnih sadežev. Vožnja zunaj označenih poti je z vidika varstva okolja še posebno problematična v vlažnih okoljih, kakršnih je na Finskem veliko. Nadzor je tudi ugotovil, da kar 16 odstotkov ribičev, ki so jih kontrolirali, ni imelo veljavnih dokumentov (ribiškega izpita ali veljavne dovolilnice). Še najmanj kršitev je bilo ugotovljenih ravno pri lovcih, kjer so ugotovili kršitve predpisov v treh odstotkih primerov, najpogostejše zaradi nedovoljenega načina transporta orožja v vozilih. Zgolj 0,3 odstotka lovcev ni imelo veljavnih dokumentov. Kontrolirali so tudi 435 lovcev na velike zveri (medvedi, volki ...), pri čemer so zgolj pri štirih ugotovili kršitve predpisov. Na Finskem je sicer v triletnem obdobju dovoljen odstrel 40 volkov, pri čemer pa za območje tradicionalne reje domačih in poludomačenih severnih jelenov na Laponskem veljajo drugačna določila.

Deutsche Jagd Zeitung internet

Rusija: V mestu Jelisowo, ki leži na skrajnem vzhodnem delu države v pokrajini Kamčatka,

so rjavi medvedi popolnoma oplenili pokopališče in pri tem izkopali ter pojedli 20 človeških trupel oziroma njihovih ostankov. Da bi zaščitili pokopališče pred nadaljnjim oskrunjenjem, so lovci dva medveda ustrelili. Eden od razlogov za tako dejanje naj bi bila tudi zelo plitva globina pokopa trupel. Polotok Kamčatka je sicer svetovno znan po veliki gostoti rjavih medvedov, predvsem pa po njihovih rekordnih telesnih velikostih in masah, ki bi jih lahko primerjali s tistimi z ameriškega otoka Kodiak na Aljaski.

Deutsche Jagd Zeitung internet

Nemčija, Francija: Deželna lovska mojstra zvezne dežele Saarland in sosednje, na francoski strani državne meje ležeče lovske organizacije sta podpisala dogovor o odpravi vseh birokratskih težav pri iskanju obstreljene divjadi, ki prečka državno mejo. Obe organizaciji sta potrdili imena po pet vodnikov lovskih psov iz vsake dežele za iskanje obstreljene divjadi preko državne meje, ki bodo tudi na ozemlju sosednje države zavarovani glede morebitnega kršenja lovskih predpisov sosednje države.

Pirsch, 9/2018

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

Foto: Michael Migas

Lovci tudi lovimo. S puškami. In ko se lovec odloči za strel na divjad, nikoli zagotovo ne ve, kam natančno bo krogla priletela, pa če je še tako dober strelec. Tako se zgodi in se dogaja, da zadeta žival ne »pade v ognju«. Lovci streljanje vadimo tudi na streliščih. Vsako leto orožje preizkušamo in na lov lahko gremo šele, ko preizkus uspešno opravimo. A zgodi se, da kdaj žival le ranimo. Takrat smo moralno in zakonsko zavezani, da jo poiščemo in ji skrajšamo trpljenje. Za iskanje obstreljene divjadi imajo posamezni lovci izšolane pse krvosledce. Brez njih

spremljevalec šel Bogdan¹. »To noč bova čakala do jutra, če bo treba,« sta sklenila. Noč je bila dovolj svetla, saj je za oblaki sijala luna in na belem snegu so se kamni in grmi jasno odražali. Iz senc je na čistino stopila srna, čisto potihlo je prišel jazbec. Okoli enajste ure je pričelo rahlo rositi. Kmalu po polnoči pa se je krmišču in preži od spodaj bližala velika črna gmota – medved! Noč in zimska dlaka sta ga naredili še večjega ...

Lovcema sta srci začeli hitreje tolči. A malo pred krmiščem je gosta senca

¹ Bogdan – Bogdan Bonča. Z Vladimirjem je navadno medveda hodil čakati David Rudolf; oba iz LD Javornik Črni Vrh.

ko se je postavil z bokom proti preži, je stisnil. Pred puškino cevjo se je zablistalo in lovca za trenutek oslepilo, spodaj pa je zarjula zverina. Zadeti medved se je obrnil okoli svoje osi, kot bi hotel sesti, se je zdelo, in jo udaril navzdol. Dol, v strmi svet: dol, dol ... Samo domov, domov – v brlog ...

Vznemirjena lovca sta nekoliko počakala. Potlej sta drgetajočih udov zlezla s preže. Na nastrelu je bilo malo krvi, po dobrih dvajsetih metrih pa se je videlo, kako se je zadeti medved zaletel v bukev in krvi je bilo več in več. »Ne more biti daleč,« sta sklepala lovca, a ponoči nista šla za njim. Preiskala sta le bližnjo okolico. Po telefonu je Vladimir

Lovci in ena od medvedjih zgodb ...

FRANC ČERNIGOJ

bi marsikatera ranjena divjad dolgo poginjala.

Vladimir Velikonja je lovec v LD Javornik na Črnovrškem. Zanj lahko rečemo, da lovu podreja svoj način življenja. Živi z življenji v gozdu in skorajda ne mine dan, da ne bi šel v lovišče.

Tudi ob koncu letošnjega marca se je povzpел na visoko lovsko prežo v Nadrtnu. Vêliki četrtek je bil to. Na medveda je streljal pol ure po polnoči, že na vêliki petek tedaj ...

Vladimir se je letos že tretje leto prijavil za lov na medveda. Preža v širnih gozdovih Nadrta ga je po mnogih obiskih že poznala. Prepoznala je njegov prožni korak, ko se je dan za dnem, pod večer, vzpenjal nanjo.

Letos je medved h krmišču prvič prišel sredi marca. Četudi je bilo snega še dosti, se je zbudil iz zimskega dremeža in hrano iskal tam, kamor je hodil že prejšnja leta. Od tistega dneva je prihajal redno in vsakokrat pobral vso po snegu raztreseno koruzo. Ko lovec le en dan ni mogel priti in je koruze zmanjkalo, si je zver postregla kar iz vreče pod bližnjim kozolcem, ki so ga lovci postavili za spravilo krme.

Tisti večer je z Vladimirjem kot lovec

Foto: Slavko Rupnik

Vhod v medvedje domovanje

obstala, postala za hip in odskočila v breg. Nastala je tišina, morebiti deset minut, morebiti več, saj čas v takih trenutkih teče drugače. »Bodiva pri miru,« je prijatelju šepnil Vladimir, »prišel bo nazaj ...« In res je prišel. Vladimir ga je spremljal v strelnem daljnogledu. In

poklical gospodarja lovske družine Martina in vodnika psov krvosledcev Jureta², s katerim sta opravila že dosti iskanj obstreljene divjadi. »Medveda

² Gospodar LD Javornik Martin Murn in vodnik psov krvosledcev Jure Pagon, člana LD Javornik Črni Vrh.

sem streljal! Ni obležal, zadet pa je!» jima je povedal vznemirjeni lovec. Lovci so bili enakega mnenja: »Jutri, pri dnevu, gremo za njim ...«

Drugi dan so se v Nadrtu zbrali – Vladimir in Bogdan, Simon ter Jure z bavarsko barvarko Brino in brandl brakom Lordom. Sledenje ni bilo pretežno, tu in tam je bil še sneg in psa sta sled dobro izdelovala. A po slabih dveh kilometrih se je sled končal – pred medvedjim brlogom, za katerega lovci še niso vedeli! Tam krvi ni bilo več. Bavarka Brina je z ostrim laježem oblaževala vhod v brlog in tako po pasje povedala, da je medved v njem. Kaj zdaj? Jure je psici verjel, a so lovci vseeno preverili še okolico, če bi ranjena žival morebiti šla naprej. A psa sta jih še enkrat pripeljala nazaj – pred vhod v brlog.

Tedaj je Bogdan telefon pritrčil na palico, vključil svetilko in po vseh štirih previdno pokukal v brlog. Svetilka medveda najprej ni osvetlila. Lovec se je pomaknil malo naprej in osvetlil dvoje rumenih ogeljčkov – medvedove oči! »Živ je!« je takoj vedel. Potrebna bo pomoč ...

Koga bi prosili za pomoč? Bili so si enotni – priti mora vodnik z ostrim psom. In poklicali so Slavca in Borisa³, ki sta se s psi pripeljala z Janezom na traktorju, v »kibli«, saj po težkem pomladanskem snegu drugo vozilo ne bi zmoglo poti. Slavec je lastnik dveh bavarskih barvarjev, Boris pa dveh jazbečarjev. Za pomoč so prosili še Roka⁴, jamarja in lovca, ki ima tudi priročni vitel za vleko bremen iz jam in ima pri iskanju in spravi uplenjenih medvedov že izkušnje. Obvestili so tudi lovce sosednje lovske družine – LD Hotedršica, kakor določajo dogovorjena pravila, saj se je vse dogajalo blizu lovske meje.

»Naslednji dan se dobimo,« so se dogovorili.

In drugi dan so prišli, vsi, ki so jih poklicali, in še drugi. Kdo bo šel v brlog k ranjenemu medvedu? Slavec ni izgubil smisla za humor in je v šali predlagal: »Jure Pagon je najstarejši. Njega je najmanj škoda, on naj gre!«

A ker Jure kljub sproščujočemu smehu le ni hotel v brlog in so lovci morali ugotoviti, ali je ranjeni medved še v brlogu, je Slavec v medvedje domovanje najprej spustil Karla. Še prej so psu na vrat pritrčili svetilko, da je v brlogu bolje videl – četudi pasje oči v temi vidijo dosti bolje od človeških. Izkušeni

Foto: Arhiv Borisa Sušila

Del sodelujočih lovcev. V ospredju, z leve: Slavec, uplenitelj Vladimir in Boris. Za njimi Janez, Rok in Bogdan; stojita Darinko in Jure.

lovci so vedeli – če je medved v brlogu mrtev, ga bo pes oblažal in prišel ven k gospodarju. Če je še živ, bo lajal nanj neprestano in ga bo težko spraviti iz brloga. Karlo se je tudi tokrat izkazal kot pravi pasji borec, za to pasmo nepričakovano oster. Celo uro je v brlogu lajal na medveda, vse bolj globoko se je zdelo, da se oglašja. »Umika se pred psom,« so sklepali lovci. »Kaže, da ni tako zelo nevaren.« Kasneje so ugotovili, da je medved imel prestreljen spodnji del prsnega koša, in Boris, ki je zlezal v rov za psom, je videl, da se ranjena žival s tacami ni branila in se je psu postavljala le z gobcem. A streljati ni mogel, saj bi lahko zadet psa. Za Borisom je v ožino med skalami zlezal še Bogdan. Klicali so psa, a Karlo ni in ni hotel od medveda. Zato so se lovci umaknili izpred vhoda v brlog. Komaj ko je zunaj nastala popolna tišina, je le prilezel ven. V brlog sta še enkrat zlezla Boris s puško in Bogdan s pištolo, s čelnimi svetilkami na glavah. Medvedu se je moral strelec približati, če ga je hotel dobro videti, saj je bil le-ta za ovinkom. Ko je bil že tako blizu, da se je ranjena žival vznemirila in vstajala, je sprožil in medveda umiril. Lovca sta imela ušesa zaščitena z glušniki.

Mrtvo zver je Boris navezal na vrv in začelo se je počasno in težavno spravilo

plena na prosto. Kakih ducat lovcev⁵ pred brlogom je vleklo, Boris pa je ritenski lezel proti vhodu in reševal medveda, ko se je le-ta v ozkem prehodu zataknil. Kdaj se je bilo treba tudi s hrbtom opreti ob steno in žival z nogama, ped za pedjo, odrivati od ovire ali privzdigniti. Obstajala je nevarnost, da bi zaradi vleke močnih možakarjev na hitro sproščeno zataknjeno medvedovo telo pokrilo Borisa pred sabo, zato je blizu vhoda ležal Bogdan in usklajeval vleko. In še blato v brlogu – povsod blato!

Lovci so skoraj že obupali. Medvedovo težko telo se je z grodnico in vihom zagostilo na najožjem delu, ki se dobrih deset metrov od vhoda na spodnji strani konično zaključuje. Pa še vrv se je natrgala prav tam. »Kaj če bi poklicali jamarja na pomoč? Ne – če smo že toliko naredili, bomo delo tudi končali!« se je v njih zbudila trma. Bogdan se je na nek način povlekel pod težko kosmato gmoto, na pomoč mu je prilezel še Janez. Stisnila sta se v špranjo in – centimeter za centimetrom je

⁵ Ducat lovcev – poleg že omenjenih so pomagali še: gospodar in starešina LD Hotedršica Franc Leskovec ter Pavel Treven; Simon Kavčič, Slavko Rupnik, Janez Trček, Darinko Velikonja in Valentin Lampe (prevoz uplenjenega medveda s traktorjem), vsi iz LD Javornik Črni Vrh. Ter najbližji sosed – sicer nelovec – Roman Gostiša.

³ Slavec – Slavko Vidmar, LD Brje - Erzelj; z njim navadno išče Boris Sušil, LD Nanos.

⁴ Rok – Rok Alič, LD Krekoveš.

bil kosmatinec bliže izhodu. In po več urah trdega usklajenega in nevarnega dela je bil uplenjeni medved le na polici pred brlogom, ki je bil dolgo njegovo domovanje. Ležal je na smrečju, ki ga je še sam nalomil, da je manj čutil hlad snega pod sabo. Poleg blatne mrtve zveri so stali blatni lovci, zadovoljni nad opravljenim delom, četudi je bila v vsakem od njih skrita tudi kaplja grenkobe. Uplenitelj Vladimir pa kakor da ne bi mogel zadržati solz ...

Po pobočju navzdol, do ceste in Tinetovega traktorja nad Bazinovimi dolinami, je šlo sorazmerno zlahka. Medveda so zaščitili z veliko vrečo, da se kožuh pri spravi ne bi poškodoval.

Opišimo zdaj še brlog, ko je brez svojega stanovalca. V nedrih strmega in gozdnatega Nadrta je, globok dobrih trideset metrov. Prvih dvajset metrov rov pelje naravnost, po ostrem desnem ovinku je naprej morebiti še deset metrov dolg. Na nekaterih mestih je malo višji, a le toliko, da odrasel človek lahko kleči v njem. Na koncu votline se tla za spoznanje spuščajo in tja se je umaknila ranjena zver. Voda pronica skozi strop, zato so v jami tudi kapniki, po tleh pa je blato. Brlog je z medvedi zagotovo naseljen že dolgo, saj je Boris v njem našel zelo veliko medvedjo lobanjo⁶. Njen »lastnik« je verjetno poginil od starosti, saj so zobje že dobro izrabljeni. Kost medvedjega skeleta in še druge kosti so bile na drugem koncu rova.

Končno je bil uplenjeni medved v Črnem Vrhu, v lovskem domu. Zdaj se je začel drugi del akcije, povezan s predpisanimi dogajanjem po uplenitvi mogočnih zveri. Gospodar lovske družine je poklical predstavnika Zavoda za gozdove Emila Miklavčiča, ki je prišel in medveda stehal, določil starost (nad deset let!), izmeril in premeril ter vzel biološke vzorce, ter Rafaela Vončino, predsednika Območnega združenja upravljalcev lovišč Zahodnega visokokraškega lovskoupravljaljskega območja. Rezultati meritev in preiskav so potrdili že prejšnje ocene: 193 kilogramov brez drobovja, ki je samo tehtalo 24 kilogramov! Tedaj – 217 kilogramov skupne teže! In to v marcu, po zimskem spanju! Le kolikšna bi bila njegova teža v jeseni!

In še nekaj je bilo treba čim hitreje urediti – oddajo medveda Nimrodu⁷,

⁶ V brlogu najdena lobanja je široka 24 cm, dolga pa 37 cm in bi ji dodelili 71 točk. »Zlato« pa medvedji lobanji pripada že pri 55-ih točkah.

⁷ Podjetje *Nimrod* se ukvarja z odkupom, obdelavo in prodajo *divjačine*. Nimrod, imenovan tudi Gilgameš, babilonski mitološki junak, je bil po pripovedki izreden junak in lovec. Njegova moč je

Foto: Arhiv Borisa Stula

V brlogu najdena medvedja lobanja in njen najditelj

ki od lovskih družin odkupuje uplenjeno divjačino. Medvedje meso se hitro »skisa«, kot rečejo kvarnemu procesu v mesu uplenjene živali. A pri medvedu iz Nadrta je bil ta strah odveč – saj so ga v Nimrod prepeljali že dobrih pet ur po usmrtilnem strelu⁸.

bila nadčloveška. Z golimi rokami je lahko zadavil leva. Beseda nimrod v našem jeziku pomeni tudi lovec (Slovar slovenskega knjižnega jezika).

⁸ Po odločbi je lahko v Zahodnem visokokraškem upravljaljskem območju (ZVK LUO), v katerem je

Vsekakor je bilo to drzno, a hkrati premišljeno dejanje. Zanj so se po posvetovanju odločili izkušeni lovci in vodniki psov krvosledcev, ki imajo za sabo že več iskanj nevarne ranjene divjadi, tudi medvedov. A taki ljudje ravnaajo tudi instinktivno ter na videz ne razmišljajo o posledicah svojih dejanj. In tako kdaj z njimi tudi poženejo kolesje sveta naprej ...

Še enkrat v sebi oživimo željo: naj divjad, ki se jo lovci odločimo upleniti, »pade v ognju«. Naj strela niti ne sliši niti ne čuti ...

In še to poudarimo na koncu! Ne rečemo zastonj, da je pes najboljši človekov prijatelj. In ne le prijatelj, tudi nepogrešljiv pomočnik, človeku enakopraven sodelavec. Izšolani psi krvosledci poiščejo marsikatero obstreljeno divjad in tako pomagajo popravljati človekova nehotena dejanja ...

združenih 31 lovskih družin, v lovni dobi (jesen, zima, zgodnja pomlad) uplenjenih pet medvedov. Odločba bi morala praviloma biti vsako leto izdana že 1. oktobra, a zadnja leta prihaja kasneje (v letu 2017 šele sredi decembra, ko so medvedje že spali zimsko spanje). Tako je bil naš medved v tem lovnem obdobju na območju ZVK LUO prvi, ki je bil uplenjen. Po oceni naj bi se na tem območju zadrževalo do sto medvedov, kar je po mnenju lovcev in drugih uporabnikov skupnega prostora preveč. Načeloma naj bi lovski družina, na območju katere je bil uplenjen medved, eno leto »pavzirala« – naj medveda ne bi lovila. A sprejet je bil predlog: če po enem mesecu po izdani odločbi odstrel medveda ni realiziran, imajo pravico do uplenitve vse družine na tamkajšnjem območju.

Foto: Arhiv Slavca Vidmarja

Slavc in Jure s svojimi bavarskimi barvarji

Reševanje risa v Dinaridih in jugovzhodnih Alpah pred izumrtjem

Projektni skupini **LIFE Lynx**, v kateri sodeluje 11 organizacij iz Slovenije, Hrvaške, Italije, Slovaške in Romunije, je bila zaupana zahtevna in odgovorna naloga. S projektom LIFE Lynx, vrednim slabih sedem milijonov evrov, naj bi v obdobju od 1. julija 2017 do 31. marca 2024 dosegli glavni cilj reševanja dinarsko-jugovzhodne alpske populacije risa pred izumrtjem in zagotovili dolgoročno ohranitev risa na širšem območju. Vodilni partner projekta je **Zavod za gozdove Slovenije**, kot enakovredni partnerji pri nas pa sodelujejo tudi **Lovska zveza Slovenije**, **Biotehniška in Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani** ter **Zavod Republike Slovenije za varstvo narave**.

Na našem območju je trenutno populacija risov izredno majhna in na nek način tudi izolirana. Poleg vsega pa strokovnjaki ugotavljajo, da so si njeni osebki med seboj zelo sorodni. V projektu naj bi v Slovenijo in sosednjo Hrvaško doselili rise iz slovaškega in romunskega dela Karpatov ter tako preprečili izumrtje ogrožene populacije. Izkušnje predhodne uspešne naselitve risov v 70-ih letih prejšnjega stoletja so pokazale, da so prizadevanja in podpora

Foto: Štefan Vesel

Ciril Štrumbelj, ki je leta 1973 sodeloval pri naselitvi risov v Sloveniji, je ob prejemu darila poudaril, da je za uspešno naselitev risa ključnega pomena podpora lovcev in tudi širše javnosti, kar pa v »tistih časih« ni bilo tako enostavno doseči, saj naselitve risov na Kočevsko kar nekaj ključnih deležnikov ni podpiralo.

javnosti ena ključnih sestavin za uspešno doselitev in ohranitev risa.

Mednarodni dan risov, ki ga praznujemo 11. junija, je zato primeren trenutek, da se posvetimo tej ogroženi največji evropski

divji mački. Tako je projektna skupina LIFE Lynx organizirala dve predstavitvi projekta LIFE Lynx. Udeleženci obeh dogodkov so si lahko ogledali film *Risova pot*, zgodovinski dokumentarec o naselitvi risov leta 1973 v severne Dinaride. Prva predstavitev je bila v Kinodvoru v Ljubljani 11. junija 2018, sledila ji je še v Kočevju 14. junija 2018. Predstavitev filma v Kočevju ni bila slučajna, saj je Kočevska tesno povezana z risi v Sloveniji.

V dokumentarnem filmu so predstavljene zgodbe lovcev in gozdarjev, ki so bili odgovorni za to naselitev. Brez njih dandanes ne bi s ponosom pripovedovali, da na našem območju živijo še vse velike evropske zveri. **Lado Švigelj**,

direktor Gojitvenega lovišča (GL) Medved na Kočevskem, **Ciril Štrumbelj** iz GL Medved in revirni lovec **Maks Konečnik** so kot najbolj zaslužni za izvedbo projekta uspešne naselitve risov leta 1973 ob tej priložnosti prejeli simbolična darila – slike slovaškega slikarja **Ludvika Kunca**, čigar življenje je tudi tesno povezano z našimi risi.

Projektna skupina LIFE Lynx bo v prihodnje film predvajala na različnih projektnih dogodkih in festivalih v Sloveniji in na Hrvaškem, pripravljena pa se je odzvati tudi na povabilo zainteresiranih. Naslov za organizacijo predvajanja filma: life.lynx.eu@gmail.com.

Štefan Vesel

Foto: Štefan Vesel

*Dokumentarec *Risova pot* si je v dvorani KCK v Kočevju ogledalo številno občinstvo. Po zaključeni razpravi je bilo čutiti naklonjenost in željo, da bi uspela tudi tokratna doselitev in »osvežitev krvi« naših risov.*

LZS se je predstavila na kongresu AFEMS

Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri Lovski zvezi Slovenije (LZS) je že nekaj let zelo dejavna, največkrat jo spremljamo na njihovih tekmovanjih, zlasti v tujini. V še ne tako davni preteklosti je pripravila nov *Pravilnik o lovskem strelstvu*, ki ga vsi še ne razumejo najbolje, pa vendar. Usposobila je kar nekaj strelskih sodnikov z licenco, nekatere lovske družine in območne lovske zveze pa s pridom uporabljajo tekmovalni program v računalniški obliki. Zagotovo bi se našla še kakšna pohvale vredna novost, saj gre za eno izmed dejavnejših komisij naše krovne lovske organizacije.

Zaradi sodelovanja z omenjeno komisijo sem se znašel na kongresu **Zveze evropskih proizvajalcev športnega streliva** (Association of European Manufacturers of Sporting Ammunition – **AFEMS**), ki je potekal od 7. do 9. junija 2018 v Portorožu. Moja naloga je bila, da v skladu z dogovorom z enim izmed pokroviteljev naše komisije, podjetjem **Arex, d.o.o.**, iz Šentjerneja udeležencem kongresa predstavim LZS in ureditev lovstva pri nas. Pri tem sem uporabil predstavitev direktorja strokovnih služb LZS **Srečka Žerjava** z manjšimi dodatki, ki so jo v okviru **Združenja zvez za lov in varstvo divjadi v Evropski uniji** (Federation of Associations

Foto: AFEMS

Pri organizaciji kongresa AFEMS so pred prihodom udeležencev kongresa mislili na vse. Posebno pohvalno je, kako so uredili gradivo, ki je na mizah pričakalo vse povabljenе.

for Hunting and Conservation of the European Union – **FACE**) v svetu že videli. Podjetju **Arex, d.o.o.**, se zahvaljujem za vse razumevanje pri pokroviteljstvu naših strelcev in povabilo k sodelovanju na kongresu.

Kaj je organizacija **AFEMS** in kašen kongres je bil? **AFEMS** je združenje evropskih proizvajalcev športnega in lovskega streliva. To je nepridobitna organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1951 in na nek način nadaljuje delo *Mednarodne konvencije o strelivu* (iz leta 1898). Organizacija oziroma združenje dandanes vključuje 52 podjetij – članov, osem podpornih članov iz skupaj 23-ih držav. Predstavlja mrežo proizvajalcev in distributerjev streliva, komponent, glinastih golobov, strojev. Vsako

podjetje se ponaša z velikimi izkušnjami in dolgo tradicijo v tovrstni panogi. Združenje aktivno sodeluje z **Evropsko komisijo** in **Evropskim parlamentom**, pri čemer skušajo vplivati na pripravo in izvajanje zakonodaje o proizvodnji, klasifikaciji in distribuciji tovrstnih izdelkov. Za člane je tudi informacijsko središče pri pridobivanju informacij, izmenjavi mnenj in pomaga pri reševanju tehničnih, znanstvenih in zakonodajnih izzivov.

Tovrstno srečanje je bilo že 67. po vrsti, na njem pa je sodelovalo 131 gostov. Na generalni skupščini, ki je potekala 8. junija 2018, je bilo 76 delegatov, ki so zastopali 44 podjetij in združenj iz 20 različnih evropskih držav. Med skupščino so poročali o de-

javnosti organizacije v minulih 12 mesecih, predstavili so tudi akcijski načrt za naslednje leto. Predsedniki odborov in sekretariata so predstavili napredek pri načrtovanih projektih. Naslednji kongres bo leta 2019 na Finskem.

Zanimivo je bilo predstavljati ureditev lovstva v Sloveniji, saj je bila večina prisotnih predstavnikov tudi lovcev. Po predstavitvi so potekali neformalni pogovori z različnimi predstavniki, ki so v Sloveniji že bili in še bodo tudi kot lovski gostje. Ob tej ugotovitvi sem bil kar vesel, saj jim moja predstavitev ni bila ravno tuja, po drugi strani pa sem videl, da dejavnosti LZS na področju mednarodnega sodelovanja v preteklosti niso bile zaman.

Organizacija kongresa je bila vrhunska; poskrbljeno je bilo za prav vse. Gradivo, ki so ga dobili udeleženci kongresa, je bilo urejeno vrhunsko. Vse gradivo dnevnega reda kongresa je bilo zvezano v eno veliko skripto, v kateri so bile vse predstavitve, vsa poročila in, kar je najpomembnejše, v gradivu je tudi predstavitev LZS. Glede na navedeno in dejstvo, da je član **AFEMS** samo eno podjetje iz Slovenije – **Arex, d.o.o.**, iz Šentjerneja in da je kongres potekal v Portorožu, je verjetno jasno, kdo je pri organizaciji dogodka najbolj garal. Hvala našemu pokrovitelju in upam, da si je že odpočil od vsega napora.

Dr. Srečko Felix Kroppe

Enajsto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Piancardato, Italija 2018

V času od 29. junija do 1. julija 2018 je potekalo *11. Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji* na strelišču Piancardato v Italiji, na katerem je sodelovalo 15 držav oziroma skupaj 140 strelcev. Ekipo **Lovske zveze Slovenije** (LZS) je zastopalo deset strelcev. Letos so bili v ekipi LZS **Matjaž Hlebš, Mitja Kersnik, Boštjan Sadek, Miha Finkšt, Janez Škrl, Nejc Hlebš, Bogdan Verdev, Bojan Urbančič, Igor Pičulin** in **Marjan Sadek**. Ekipo smo sestavili na podlagi štirih izbirnih tekmovanj, ki so potekala na strelišču Gaj – Pragersko.

Od možnih 4.000 točk jih je ekipa na prvenstvu dosegla 3.706, kar je zadostovalo za 9. mesto v

Foto: Matija Janc

Od možnih 4.000 točk jih je ekipa na prvenstvu dosegla 3.706, kar je zadostovalo za 9. mesto v kombinaciji. V kategoriji veterani je 5. mesto zasedel Kersnik, Sadek pa je bil v skupni razvrstitvi 14.

kombinaciji. V kategoriji veterani je 5. mesto zasedel Kersnik, Sadek pa je bil v skupni razvrstitvi 14.

Glede na rezultate prvega in drugega dne prvenstva je kazalo, da bomo tudi letos dosegli vrhunski

rezultat, a je bil žal pritisk na strelce prevelik. Kot selektor ekipe LZS sem zadovoljen z rezultati in iskreno čestitam vsem članom ekipe LZS za dosežene rezultate, tovariško enotnost in prijetnost.

Iskrena zahvala velja tudi LZS in vsem sponzorjem, ki so bili: **Hamex, d.o.o., Arex, d.o.o., Gorenjska gradbena družba, d.d., Lab Commerce, d.o.o., RWS, 5.11, Prevent & Deloza d.o.o., Puškarstvo Vute in Optics Trade, d.o.o.**, in so prispevali sredstva in opremo za udeležbo ekipe LZS na prvenstvu. Upam, da smo si z letošnjim uspešnim nastopom in častnim zastopanjem naše države ter slovenske krovne lovske organizacije zaslužili sodelovanje in pomoč tudi v letu 2019, ko bo dvanajsto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji na strelišču Manniku v Estoniji.

Matija Janc, selektor strelske ekipe LZS

Liga LZS za veterane in superveterane 2018

V soboto, 9. junija, se je v LD Podvelka končala liga Lovski zveze Slovenije (LZS) za

Prva tri mesta v kategoriji superveterani:

kombinacija: 1. Ivan Pahič (LD Črešnjevec), 715 točk; 2. Darko Štern (LD Podgorje), 712 točk, in 3. Anton Markič (LD Udenboršt), 711 točk,

malokalibrska puška: 1. Darko Štern (LD Podgorje), 712 točk; 2. Peter Slatnar (LD Udenboršt), 378 točk, in 3. Janez Demšar (LD Križna gora), 376 točk,

glinasti golobi: 1. Ivan Pahič (LD Črešnjevec), 364 točk; 2. Rajko Andrijašič (LD Medvode), 340 točk, in 3. Anton Markič (LD Udenboršt), 336 točk.

Foto: Matija Janc

Na tekmovanjih Lige LZS za veterane in superveterane 2018 je sodelovalo 18 strelcev. Upajmo, da jih bo prihodnje leto več.

veterane in superveterane. Pet tekem v okviru lige je potekalo v LD Krvavec, LD Ruše, LD Slovenj Gradec, LD Šentlambert in LD Podvelka.

Na tekmovanjih je sodelovalo 18 strelcev. Kot predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje sem razočaran nad številom sodelujočih strelcev, saj je želja po ligi prišla od strel-

cev in komisija je njihovo željo izpolnila.

Tekmovanja so bila v vseh lovskih družinah organizirana na visokem nivoju, odlični pa so bili tudi rezultati strelcev. Od petih tekem so odšteli najslabši rezultat v streljanju z malokalibrsko puško, na glinaste golobe in v kombinaciji. Ligo za veterane in superveterane bomo organizirali

Prva tri mesta v kategoriji veterani:

kombinacija: 1. Anton Hudernik (LD Janžev vrh), 760 točk; 2. Tomaž Hain (LD Slovenj Gradec), 760 točk, in 3. Ivan Sedminek (LD Tabor), 744 točk,

malokalibrska puška: 1. Tomaž Hain (LD Slovenj Gradec), 389 točk, 2. Slavko Prah (LD Podvelka), 383 točk, in 3. Anton Hudernik (LD Janžev vrh), 381 točk,

glinasti golobi: 1. Anton Hudernik (LD Janžev vrh), 384 točk; 2. Ivan Sedminek (LD Tabor), 376 točk, in 3. Tomaž Hain (LD Slovenj Gradec), 372 točk.

tudi v letu 2019, zato vabim lovske družine, da se prijavijo za organizacijo tekmovanja.

Matija Janc,
predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje

Dopolnitev in ponatis zbornika Slovenski lovci v vojni za Slovenijo

Lovska zveza Slovenije (LZS) je ob 25-letnici vojne za Slovenijo izdala zbornik prispevkov, člankov, spominskih zapisov, pričevanj in dokumentov o sodelovanju slovenskih lovcev in lovskih družin v vojni za Slovenijo leta 1991. Ker za prvo izdajo zbornika precej lovskih družin ni posredovalo podatkov o udeležbi svojih članov v vojni in so zaradi tega sezname udeležencev nepopolni in pomanjkljivi, smo že ob izidu knjige poudarili, da je treba te pomanjkljivosti ob dopolnitvi in ponatisku odpraviti in pridobiti vse pomembne podatke za pripravo dopolnjene izdaje. Dopolnjen zbornik bo predvidoma izšel ob 30-letnici vojne za Slovenijo, predvidoma leta 2020 ali 2021. Tako bomo lahko zaokrožili prizadevanja, da bi prispevek slovenskih lovcev v osamosvojitveni vojni celovito, dokumentarno in objektivno zgodovinsko obdelali in ga trajno ohranili v javnem in zgodovinskem spominu.

Vljudo prosimo vse območne lovske zveze in lovske družine, da se tokrat res karseda zavzamete za zbiranje manjkajočih podatkov in zbiranje seznamov v elektronski obliki v Wordovem formatu posredujete na elektronski naslov: lzs@lovska-zveza.si, s pripisom

Foto: Arhiv muzeja Slovenske vojske

Teritorialci na položaju leta 1991

Za ponatis zbornika 1991. Zbrani, obdelani in posredovani podatki o sodelovanju lovcev in lovskih družin v vojni za Slovenijo 1991 naj se nanašajo izključno na obdobje 26. 6.–18. 7. 1991. Za sodelovanje lovcev in lovskih družin v **Manevrski strukturi narodne zaščite** (MSNZ) pa od

septembra 1990 naprej. Če imate dokumente in podatke o sodelovanju s Teritorialno obrambo (TO) in Milico v njuni pripravi na obrambo samostojne Slovenije, lahko posredujete tudi te podatke in v njih natančno opredelite čas dogajanja. Poleg poimenskih seznamov vaših članov, ki so sodelovali v vojni, na seznamih označite imena tistih, ki imajo status veterana vojne za Slovenijo. Tega statusa namreč nimajo vsi člani, zato je treba to posebej označiti. Na poimenski seznam članov lovskih družin, ki so sodelovali v vojni, vnesete vse, ki so sodelovali v enotah TO, Milice, Narodne zaščite, pri organizaciji tajnih skladišč orožja, v MSNZ, varovali lovske in druge objekte, ki so bili v uporabi TO in Milice, ter tiste člane lovskih družin, ki so opravljali obveščevalno in izvidniško delo na terenu.

Lovske družine, ki ste te sezname posredovale za prvo izdajo zbornika, prosimo, da nam posredujete le morebitne dopolnitve, ne pa celotnih seznamov. Prosimo vas, da preverite imena in da so sezname res popolni, saj pri redakciji nimamo možnosti dodatnega preverjanja. To prepuščamo vam. Pričakujemo vaše polno sodelovanje, saj je časa dovolj in si želimo, da bo ponatis zbornika kot dopolnjena izdaja res zaokrožena, celovita in objektivna predstavitev našega sodelovanja v obrambi samostojne Slovenije. Če imate dodatna spominska pričevanja ali

spomine, vas prosimo, da nam jih v elektronski obliki posredujete na objavljeni elektronski naslov. Zbrano gradivo bo arhiviralo tajništvo LZS. Čeprav se na prvi pogled zdi, da je časa v izobilju, ne odlašajte in nam vse podatke ter drugo gradivo posredujte do konca junija 2019.

Dr. Marjan Toš,
urednik zbornika,
in mag. **Lado Bradač,**
predsednik LZS

Foto: Jasna Kovarčič Sulka

LZS je ob 25-letnici vojne za Slovenijo izdala zbornik prispevkov, člankov, spominskih zapisov, pričevanj in dokumentov o sodelovanju slovenskih lovcev in lovskih družin v vojni za Slovenijo leta 1991. Dopolnjeni zbornik bo izšel ob 30-letnici vojne za Slovenijo, predvidoma leta 2020 ali 2021.

Slavnostna podelitev lovskih spričeval v ZLD Ljubljana

Letošnjo slavnostno podelitev spričeval za opravljen lovski izpit in lovskih izkaznic ter zaprisege novih lovcev smo v **Zvezi lovskih druženj (ZLD) Ljubljana** organizirali v **Gostišču pri planinskem orlu** v Stahovici blizu Kamnika v petek, 18. maja. Ob zvokih lovskih rogov **Domžalskih rogistov** se je začel uradni del prireditve.

Vse zbrane je pozdravil strokovni tajnik ZLD Ljubljana **Milan Velkovrh**, ki je bil tudi vodja teoretičnega dela lovskega izpita, nato pa je predsednik ZLD Ljubljana mag. **Lado Bradač** povedal nekaj o samem poteku izobraževanja, dodal napotke novim lovcem in jim zaželel lovsko pravično udejstvovanje v lovstvu. Preden so mladi lovci v roke dobili lovske izkaznice, so še na glas ponovili *Zaprisego slovenskega lovca* in jo tudi podpisali. Vsi so prejeli tudi knjižico *Etični kodeks slovenskih lovcev*.

Podelitev lovskih spričeval in izkaznic je sicer uradni dogodek,

Foto: Štefan Vesel

Na letošnjem usposabljanju so vsi tečajniki ZLD Ljubljana uspešno opravili lovski izpit.

ki je tudi slavnostno obarvan in zaključuje druženje do nedavnega lovskih pripravnikov, obenem pa je lepa priložnost za srečevanje z lovci iz bližnjih lovskih druženj, navezovanje novih stikov in utrjevanje že obstoječih. Je priložnost za »lovsko poročanje« o lovskih dogodkih ter za poveselitev in

sprostitev, kar nam v teh časih še kako manjka.

Letošnje podelitve se je udeležilo 34 udeležencev (dva sta se opravičila), ki so prejeli zašluzena spričevala v prisotnosti svojih mentorjev in prijateljev, tako da se nas je nabralo dobrih 110. Najboljše rezultate so dosegli

Jasna Kovačič Siuka (LD Laze) s povprečno oceno 5,0, **Eva Gostiša** (LD Tomišelj) s povprečno oceno 4,92 in **Maksimilijan Gale** (LD Dobrova) s povprečno oceno 4,85. Na letošnjem usposabljanju so vsi tečajniki uspešno opravili lovski izpit.

Milan Velkovrh

Novi lovci SKZLD Celje

Non scholae, sed vitae discimus – ne učimo se za šolo, ampak za življenje. S tem starim latinskim pregovorom iz antičnih časov je letošnje nove lovce in lovke nagovoril novi predsednik upravnega odbora Savinjsko-Kozjanske zveze lovskih druženj (SKZLD) Celje **Miran Krštinc**, ki je nadaljeval z naslednjimi besedami: »Danes boste zaprisegli kot slovenske lovke in lovci pred našo skupno in edino Naravo vpričo tukaj zbrane lovške tovarišije! Izrekli boste častno besedo ‚prisegam‘. Vaša prisega bo vaša obljuba, da boste spoštovali zakonitost, lovsko pravičnost in lovsko čast. Pri tem pa ne pozabite, da obljuba dela dolg in da prelomljena obljuba prinaša neželene posledice: obsojbo, prezir, izgubo časti, pod pogoji, določenimi v zakonu, pa lahko to pomeni tudi slovo od zelene bratovščine. Vsako dejanje in ravnanje v nasprotju z načeli Etičnega kodeksa slovenskih lovcev in Zakona o divjadi in lovstvu namreč pomeni prelomljeno besedo, kršitev zaprisege in posledično izgubo lovške časti, ki je lovška tovarišija zagotovo ne povrne in Narava ne odpusti.« Zaželel jim

Foto: Stane Ivanšek

Predsednik upravnega odbora SKZLD Celje Miran Krštinc med nagovorom mladim lovkam in lovcem

je še, naj bo zaprisega slovenskega lovca vodilo in opora njihovi vesti in odgovor na ključna vprašanja o etičnosti ravnanj v lovstvu.

Svoj nagovor je končal z mislijo, da se nobeno znanje ne konča s piko, ampak z vprašanjem. Na ta vprašaj bodo dobili odgovor šele čez čas, v nadaljnjem lovskem udejstvovanju in vseživljenjskem izobraževanju, kajti pot pridobivanja lovskega znanja, potrjevanja lovskega poštenja in navad, po-

trebnih za uspešno delo v lovstvu in preudarno trajnostno rabo naravnih virov, se z opravljenim lovskim izpitom in s slovesno zaprisego ne konča, ampak šele zares začena. Če bo res tako, bodo ugotovili, da se vendarle niso učili le za znanje, ampak za življenje, je še povedal Krštinc. V prepričanju, da bo tako, jim je zaželel vse najboljše ter veliko osebnega zadovoljstva in uspehov v lovskem udejstvovanju.

Letošnji tečaj je obiskovalo 48 kandidatov, ki so vsi uspešno opravili lovski izpit. Zaključna prireditev s podelitvijo lovskih spričeval, lovskih izkaznic in podpisom *Zaprisege slovenskega lovca* je bila v petek, 8. junija 2018, v lovskem domu **LD Žalec na Rinki**. Prireditve so se poleg novih lovcev in lovke udeležili še njihovi mentorji, družinski člani in starešine. V imenu mladih lovcev in lovke je zaprisego prebrala **Barbara Jerman**, članica LD Rečica pri Laškem, ki je bila tudi med najboljšimi udeleženci na tečaju. Poleg nje so se izkazali še **Branko Robar** (LD Grmada Celje), **Bojan Klemenčič** (LD Polzela) – vsi s povprečno oceno 4,79 – in **Andrej Kos** iz LD Gozdnik Griže s povprečno oceno 4,71. Celotno prireditev so popestrili Štajerski rogist.

Ob koncu bi se zahvalil članom **LD Žalec**, ki so organizacijo prireditve uspešno speljali kljub slabemu vremenu in dežju ter poskrbeli, da nobeden od udeležencev ni šel od njih lačen ali žejen. Vsem novim lovcem in lovkam pa v svojem imenu in v imenu predavateljskega aktiva čestitam za doseženi uspeh in jim želim veliko uspehov pri njihovem nadaljnjem lovskem udejstvovanju.

Zdravko Mastnak

110-letnica organiziranega lovstva v Lendavi

V soboto, 26. maja, so v Lendavi praznovali visoki jubilej, 110-letnico organiziranega lovstva. Začetki segajo v čas razcveta po industrijski revoluciji pred prvo svetovno vojno v tedanji Ogrski. »V februarju leta 1908 so ustanovili Lovsko društvo Dolnja Lendava. Tajnik društva je bil Grattanovitsc, medtem ko predsednik Fuss Frigyes Nandor, lendavski lekarnar in direktor hranilnice. Pravila je kraljevo ministrstvo odobrilo 4. oktobra 1908,« piše v arhivu županije Zala v Zalaegerszegu. Dandanes se **LD Lendava** ponaša s čudovito urejeno lovsko kočjo pri Dolgi vasi in najlepšim stoletnim hrasatom na svetu, v katerega senci je potekalo praznovanje. Lendavska lovska družina spada med manjše lovske družine, saj šteje 42 članov in upravlja z divjadjo v 2.586 hektarov velikem lovišču, ki meji na Madžarsko in Hrvaško.

Prireditev se je začela z lovskimi koračnicami rogistov iz Zalaegerszega, ki so jih spremljali praporščaki. Predsednik lovske družine **Jožef Kocon** je pozdravil navzoče in zaželel dobrodošlico domačim lovcem, predsedniku **Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje** in visokim gostom

je, da je LD Lendava zaprosila za članstvo v madžarskem lovskem združenju Zala, čemur so seveda ugodili. Menda je to celo prvi primer v zgodovini. Omenil je tudi svetovno lovsko razstavo,

mag. **Anton Balažek** je poudaril zadovoljstvo ob visokem jubileju domačih lovcev, ki so najstarejša organizirana skupina v kraju, stara več kot sto let, in imajo posebno mesto v družbi. Omenil je pomen

v Prekmurju in je bil po zgledu madžarskih lovskih družin. Prireditev je bila tudi folklorno pestra, predvsem po zaslugi ciganskega orkestra **100 ciganov** iz Budimpešte, seveda v okrn-

Lovci iz LD Lendava ob praznovanju 110-letnice organiziranega lovstva v Lendavi

ki bo leta 2021 v Budimpešti in prav v ta namen se **Madžarska lovska zveza** trudi vzpostaviti pristne stike s sosednjimi in zamejskimi lovci.

Predsednik ZLD Prekmurje **Ludvik Rituper** je v pozdravnem nagovoru poudaril pomen multinacionalne in verske kulture,

Udeležence prireditve je zabaval tudi ciganski orkester 100 ciganov iz Budimpešte; v okrnjeni sestavi.

Prireditev je bila folklorno pestra. Med drugim so nastopile romske plesalke **Romano Jilo** iz Dolge vasi.

z Madžarske. V nadaljevanju je s ponosom omenil prehojeno pot zelene bratovščine in spoštljiv odnos do divjadi in lova, ki ga imajo v lendavski lovski družini. Predsednik **Madžarske lovske zbornice** dr. Jámor László je izrekel spoštovanje do ustanoviteljev lovske družine in lovske etike, saj je samo tako mogoče dočakati tako visok jubilej. Omenil

kar se odraža tudi v lovski etiki in lovski kulturi, ki imata poseben pomen na našem območju, obenem je opravičil lovske pevce in rogiste, ki so bili prav taisti dan na srečanju slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov v Kočevju. Pohvalil je sodelovanje z lovci na drugi strani meje in izrazil upanje, da se bo sodelovanje nadaljevalo. Župan Občine Lendava

visokih etičnih pravil in posebnih pooblastil lovcev, ki nosijo orožje. Obudil je spomin na preminule lovce, ki so pomagali graditi to organizacijo in se zahvalil prostovoljcem v lovski organizaciji.

Prireditev so pozdravili še **Ferenc Horvath**, predsednik **Pomurske madžarske narodne skupnosti**, in **Gabriela Sobočan**, predsednica Krajevne skupnosti Dolga vas, pa tudi predstavnik **Međimurske lovske zveze** in dr. **Nádor László**, predsednik **Območne lovske zbornice Županije Zala**. V drugem delu prireditve je občinska delegacija Lendave položila k drevesu preminulih lovcev venec, ki ga je blagoslovil monsignor **Franc Režonja**. Ritual je prvič potekal

jeni sestavi, **folklorne skupine Prekmurje** iz Lendave in **romskih plesalk Romano Jilo** iz Dolge vasi. Za kulinariko je poskrbelo **gostinstvo Kocet** iz Lendave.

Vseeno pa je bilo čutiti malo grenkega priokusa, saj ni bilo predstavnikov **Lovske zveze Slovenije**, ki so se verjetno udeležili 45. Srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov v Kočevju, katerega častni pokrovitelj je bil predsednik Republike Slovenije **Borut Pahor**. V napovedniku so napovedovalci izpustili dvojezični protokolarni red, ki obstaja in je nekje zapisan in bi ga bilo v obojestransko korist dobro spoštovati.

Peter Novak

Martin Hribnik je 11. aprila 2018 v krogu svojih najbližjih in med lovskimi prijatelji praznoval častitljiv visoki jubilej – 85-letnico rojstva.

Rodil se je očetu Martinu in mami Mariji v Kristandolu, Dol pri Hrastniku, kjer je na manjši kmetiji v neokrnjeni naravi preživel otroška leta. Kot najstarejši otrok v družini je moral velikokrat popaziti na mlajša brata in tri sestre. Osnovno šolo je obiskoval na Dolu pri Hrastniku, nato pa šolanje nadaljeval na rudarski šoli v Hrastniku. V rudniku se je tudi zaposlil in leta 1983 dočkal upokojitve. V domačem kraju si je ustvaril družino in topel dom.

Ker je bil oče lovec, je Martin že kot najstnik začel stopati po lovskih stezah in poprijemati za različna dela v lovišču. Tako je dokaj kmalu sprejel moralne vrednote lovstva in razvil dober odnos do divjadi. Med lovec se je vpisal leta 1974 in po uspešno opravljenem lovskem izpitu postal dober lovski tovariš. Vsa leta lovskega delovanja je bil vzoren lovec s spoštljivim odnosom do mlajših in starejših članov. Še posebno dejaven je bil pri izgradnji novega lovskega doma. Bil je tudi član Upravnega odbora LD Hrastnik (1986–1994 in 1998–2002), disciplinske komisije (1996–2004) in komisije za ocenjevanje škode (1996–2014). Bil je tudi praporščak (1990–1994) in kinološki referent (1986–1990).

V zahvalo za svoje delo je prejel več družinskih priznanj, leta 2002 pa znak za lovske zasluge. Ob praznovanju 60-letnice delovanja lovske družine je leta 2006 prejel plaketo LD Hrastnik, za 40 let članstva pa jubilejni znak Lovske zveze Slovenije.

Martin, ob tvojem visokem jubileju se ti prijatelji – lovski tovariši iskreno zahvaljujemo za vložen trud pri delovanju naše lovske družine z željo, da bi še dolgo prihajal med nas in da bi ostal zdrav. Želimo ti tudi dober pogled.

LD Hrastnik – S. Z.

Člani LD Mislinja smo avgusta 2018 proslavili jubilejno, 85. obletnico rojstva in 62 let lovskega staža našega dolgoletnega člana in funkcionarja **Ota Skobirja**.

Oto se je rodil 30. avgusta 1933 v manjšem zaselku v Suhem Dolu nad Podgorjem pri Slovenj Gradcu kot peti otrok na premožni kmetiji, po domače Pri Žnidarju.

Starši so želeli, da bi se vsaj eden od sedmih otrok izučil za krojača oziroma žnidarja, kot se je reklo pri njih po domače. Otroška leta so hitro minila in Oto je moral v nadaljnje šolanje. Čeprav mu poklic krojača ni ugajal, je spoštoval željo svojih staršev in začel s šolanjem na obrtni šoli v Slovenj Gradcu. V dopoldanskem času je obiskoval teoretični del pouka, v popoldanskem pa je praktični del šolanja opravljal pri obrtniku Sušcu v Podgorju. Po končani poklicni šoli še vedno ni želel opravljati krojaškega poklica, zato si je po odsluženem vojaškem roku poiskal delo gozdarja in takoj začel delati na izmeri lesa na Plešivcu.

Ponudila se mu je možnost nada-

ljevat šolanje za gozdarja v Postojni, kar je tudi izkoristil. Komaj je končal šolo, že so ga poklicali v Mislinjo, kjer so potrebovali revirnega gozdarja. V upravljanje je dobil svoj revir. Zagotovili so mu tudi stanovanje. Tam je spoznal svojo ženo, s katero sta si ustvarila družino z dvema otrokoma. Na mislinjskem gozdarskem obratu je kot revirni vodja služboval do upokojitve leta 1993. Ob delu gozdarja mu je bil velik izziv tudi lovstvo. Izhajal je iz družine, kjer se je tradicija lova prenašala iz roda v rod.

Tako se je tudi Oto leta 1957 včlanil v LD Mislinja, kjer je še vedno dejaven in spoštovan član. Funkcijo v izvršnem odboru so mu zaupali že kmalu po opravljenem lovskem izpitu.

Otovi dosežki v lovski karieri: dolga leta je bil odličen strelec v ekipi lovske družine, mentor najmanj 25 lovcem pripravnikom, 20 let revirni vodja, dolgoletni vodja skupnih lovo, nekaj let preglednik divjačine. Sodeloval je tudi pri popravilu stare lovske kočice v Ponikvi. Oto je bil eden od pobudnikov za izgradnjo nove lovske kočice v Završah in dveh adaptacij te kočice. Opravil je več kot 1.200 prostovoljnih delovnih ur in pri kmetih priskrbel les za izgradnjo kočice. Bil je pobudnik razvija lovskega prapora, po 20 letih je kot starešina poskrbel za njegovo obnovo. V času, ko je bil v lovski družini gospodar, je na njegovo pobudo vodstvo družine uskladilo lovsko mejo med sosednjima družinama po naravnih poteh. Udeleževal se je različnih strokovnih predavanj, sodeloval je pri ocenitvah trofejev v lovski družini in bazenskih komisijah, znal je vzpostavljati in ohranjati stike s kmeti ter pomagal pripravljati srečanja z njimi. Rad je pomagal pri lovskih razstavah, učencem pa je ob ogledu razstave venomer povedal kaj koristnega in zanimivega. Bil je tudi odličen strokovnjak pri ocenjevanju divjadi v naravi, večkrat mu je bila namenjena kakšna zanimiva trofejca.

Oto je v organih lovske družine, Koroške lovske zveze (LZ) in območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) opravljal naslednje funkcije: bil je kronist (1963–1965), član nadzornega odbora (1967–1969), blagajnik (1969–1975), gospodar (1979–1985), revirni vodja (1985–2005), tajnik (1988–1989), predsednik disciplinske komisije (1989–1993), predsednik nadzornega odbora (1993–1995), predsednik komisije za lovski dom (1997–2001), član komisije za priznanja in odlikovanja pri lovski družini (2001–2005) in starešina (2001–2005). Trenutno je član nadzornega odbora. Bil je ustanovni član Koroške LZ (2002), član komisije OZUL-a (1977–1985), kar dva mandata je bil delegat LZ Maribor (1978–1980 in (1982–1984).

Oto je od LD Mislinja prejel priznanje za uspešno delo pri izgradnji lovskega doma, priznanje na področju strelstva ter ob 75- in ob 80-letnici priznanje za uspešno minulo delo v lovski družini, letos pa je znova prejel priznanje lovske družine za 85. jubilej. Odlikovala ga je tudi Lovska zveza Slovenije (LZS), in sicer z znakom za lovske zasluge leta 1981, z redom za lovske zasluge III. stopnje leta 1995, z redom za lovske zasluge II. stopnje leta 2004 in z redom za lovske zasluge I. stopnje leta 2013. Prejel je tudi priznanji območne lovske zveze: II. stopnje leta 2014 in III. stopnje leta 2015. Prejel je še jubilejni znaka LZS za 50 in 60 let članstva.

Dragi Oto, člani LD Mislinja smo

ponosni nate in si želimo, da bi bil še vrsto let zdrav med nami. Tvoje izkušnje naj še večkrat popestrijo naša druženja s teboj. Na lovskih zborih

naj se tvoja beseda še večkrat sliši, v lovski koči pa še več trkov s kozarci z levico na tvoj lovski blagor.

LD Mislinja – J. S.

Narisal: Milan Samar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95-letnik

Milan Špolar, LD Sorica

90-letnik

Alojzij Bartol, LD Martin Krpan, Bloke
Andrej Milavec, LD Planina
Jožef Župančič, LD Hotedršica

95-letnik

Marijan Čuk, LD Idrija
Jože Demojzes, LD Brkini
Jožef Gonza, LD Petišovci
Franc Gorjup, LD Moravče
Zmagoslav Kodrič, LD Strunjan
Janez Lavrič, LD Novo mesto
Franc Likar, LD Sovodenj
Nikolaj Mohorčič, LD Vrhe
Maks Moličnik, LD Luče
Mihael Petje, LD Šentrupert
Simon Planšak, LD Dravograd

85-letnik

Nerino Babič, LD Istra, Gračišče
Peter Cestnik, LD Dol pri Hrastniku
Drago Gostiša, LD Logatec
Alojz Hrašnan, LD Dravograd
Franc Iskra, LD Kozleč
Anton Jerele, LD Otočec
Dušan Jukič, LD Jamnica
Franc Kartuš, LD Gozdnic - Griže
Franc Kutin, LD Tolmin
Anton Lenart, LD Sveti Jurij - Jurovski Dol
Maksimiljan Lepener, LD Dravograd
Stanislav Lesjak, LD Polzela
Lovro Markič, LD Udenboršt
Martin Mesarič, LD Makole
Jozef Nemet, LD Petišovci
Ivan Peternelj, LD Bukovje
Viktor Ravnik, LD Bled
Venceslav Štimec, LD Osilnica
Edi Zupančič, LD Videm ob Savi
Štefan Žuna, LD Gabrovka

75-letnik

Stanislav Bogovčič, LD Mokrice
Franc Časar, LD Brezovica
Emil Čelhar, LD Pivka
Oto Hojnik, LD Podgorje
Zvonimir Konjar, LD Toško Čelo
Adolf Korotaj, LD Kamnica
Franc Kristan, LD Prestranek
Franc Lesjak, LD Radenci
Stanislav Markič, LD Kanal
Bogomir Mlakar, LD Dole nad Idrijo
Andrej Mlekuž, LD Log pod Mangartom
Franc Mlinar, LD Podsreda
Mihael Mori, LD Boč na Kozjaku

Boris Rijavec, LD Trnovski gozd
Avugst Snoj, LD Laze
Leopold Suhorepec, LD Plešivica - Žužemberk
Franc Škofič, LD Duplek
Zmagomir Škofič, LD Laporje
Franc Škoflek, LD Dobrna
Metod Marjan Šonc, LD Tabor Sežana
Ciril Šonc, LD Kras, Dutovlje
Anton Urh, LD Stara Fužina
Maks Vaupotič, LD Prosenjakovci
Vincenc Verčič, LD Porezen
Jožef Verstovšek, LD Globoko
Martin Vidovič, LD Boris Kidrič
Tomo Vlajkovič, LD Hum Celje

70-letnik

Dušan Baričič, LD Zemon
Rudi Bič, LD Kamnik
Vojko Bizjak, LD Grgar
Mihael Blaško, LD Ljake
Emil Bovhan, LD Trbovlje
Andrej Dolničar, LD Toško Čelo
Albin Erent, LD Osilnica
Ožbalt Fajmut, LD Golavabuka
Drago Ficko, LD Ljutomer
Anton Globočnik, LD Železniki
Janez Jamnik, LD Mokrc
Jožef Jazbec, LD Štanjel
Rudolf Jere, LD Šmartno pri Litiji
Franc Jeršin, LD Toško Čelo
Anton Kartuš, LD Brestanica
Igor Klemenc, LD Hrenovice
Franc Kolar, LD Gornji Grad
Milan Krivonog, LD Slovenj Gradec
Dušan Lapajne, LD Krekovše
Leopold Longar, LD Novo mesto
Zvonimir Malus, LD Bizelsko
Vojko Martinuč, LD Fajti hrib, Renče
Zdravko Novak, LD Dolce - Komen
Ivan Pauman, LD Pesnica - Jarenina
Franc Pincolič, LD Kostanjevica na Krki
Matko Plahuta, LD Senovo
Karel Pojbič, LD Križevci v Prekmurju in Kompas, Peskovci
Maksimiljan Praznik, LD Orlica
Mihael Pšeničnik, LD Libeliče
Jožef Rajh st., LD Tomaž
Jože Rom, LD Črnomelj
Slavko Rusič, LD Ig
Jožef Sotošek, LD Brestanica
Tonček Strmole, LD Višnja Gora
Stanislav Štelc, LD Ljutomer
Rado Turk, LD Dekani
Karel - Drago Vimpolšek, LD Brežice
Ivan Vrhovnik, LD Bukovje - Otiški Vrh
Dušan Žizek, LD Radenci

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Za nami so pete Male zelene celice

V sredo, 25. aprila 2018, je v Biotehniškem centru Naklo potekalo tradicionalno, tokrat že peto srečanje dijakov, ki med šolskim letom obiskujejo lovski krožek oziroma interesno dejavnost *Naravoslovje in lovstvo*. Prireditve so se udeležile ekipe dijakov s svojimi mentorji treh srednjih biotehniških šol: **Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna, Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor** in ekipa gostiteljev – **Biotehniškega centra Naklo**.

Srečanje sta v uvodu s predstavitvijo sokolov in sokolarstva kot posebne zvrsti lova popestrila naša lovski tovariša **Roman Savič** in **Nejc Nastran**. Za sodelovanje in izkazano pozornost jima velja posebna zahvala. Sokolarstvu je sledilo preverjanje znanja v obliki poučnega kviza. Letošnje naravoslovno-lovske vsebine so bile: *zgodovina lova, razmnoževanje jelenjadi, biologija male divjadi, biotehnična dela v lovišču, lovski kinologija ter divjačina in ravnjanje z njo*. Na koncu je sledil še preizkus strelskih sposobnosti, njegov način in oblika izvedbe pa sta bila za vse udeležence do zadnjega trenutka skrivnost.

V ocenjevalni komisiji so bili predsednica **Sely de Brea Šubic**, sicer predsednica Komisije za izobraževanje in lovsko kulturo pri Zvezi lovskih druženj (ZLD) Gorenjske, ter člana **Ivan Žižek**, sicer predsednik Komisije za izobraževanje pri Lovski zvezi Slovenije (LZS), in **Emil Miklavčič**, izkušen gozdar in lovec iz ZLD Idrija. Znanje, sreča in usoda so hoteli, da je na tokratnih petih *Malih zele-*

Narisi: Vito Šulgič

nih celicah prvo mesto zasedla ekipa dijakov Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor, ki so jo sestavljali **Lucija Pliberšek, Gašper Turner, Leon Sadek, Matija Jurše** in **Gašper Navršnik Urnaut**, vodila pa sta jih mentorja **Mateja Kišek** in **Renato Vovk**. Drugo mesto je pripadlo ekipi Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna, v kateri so bili **Aljaž Kravanja, Drejc Mohorič, Timotej Lenarčič, Gregor Marolt** in **Urh Groznik**, njihov mentor pa je bil **Gregor Češarek**. Ekipa gostiteljev – Biotehniškega centra Naklo – se je uvrstila na tretje mesto. Sestavljali so jo **Ana Poklukar, Nejc Juntos, Lan Višnovar, Marcel Nemec** in **Klemen Rabič**, mentor je bil **Miro Dovžan**.

Ob zaključku srečanja in pred podelitvijo priznanj in nagrad je ravnateljica Srednje šole in gimnazije v Biotehniškem centru Naklo **Andreja Ahčin** v svojem nagovoru iskreno čestitala zmagovalcem in drugim sodelujočim na prireditvi. Ob tej priložnosti je pohvalila delo mentorjev in povedala spoznanje in prepričanje, da učne vsebine s področja lovstva sodijo v srednje biotehniške šole s kmetijskimi in sorodnimi izobraževalnimi programi. Priznanja in

Kako smo v Mariboru vzgojili državne prvake Malih zelenih celic?

Interesna dejavnost *Naravoslovje in lovstvo* je bila v šolskem letu 2017/2018 na Srednji lesarski in gozdarski šoli Maribor najbolj obiskana prostočasna dejavnost na šoli, saj jo je tedensko obiskovala kar tretjina vseh dijakov, vpisanih v gozdarski program. Pri izvedbi samega krožka nam je bila v veliko pomoč **Lovska zveza (LZ) Maribor**, s katero izjemno dobro sodelujemo in se jim za to tudi iskreno zahvaljujemo.

Spoznavanje lovstva v šolskem letu 2017/2018

Srečevali smo se enkrat na teden. V okviru krožka smo organizirali medrazredno tekmovanje v streljanju z zračno puško. V drugem delu šolskega leta smo se seznanili z različnimi lovskimi tematikami in se pripravljali na državno lovsko tekmovanje. Med šolskim letom so nas na šoli obiskali sokolarji. **Vilma Alina Šoba**, predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, in **Branko Robar**, tajnik omenjene zveze, sta se prijazno odzvala našemu vabilu in tik pred novoletnimi prazniki smo imeli priložnosti poslušati izjemno predavanje o tem privlačnem starodavnem načinu lova s pticami. Nepozaben je bil vsekakor zadnji del predavanja, ko so lahko tisti najpogumnejši na roki držali veličastnega krakulja. Ena izmed letošnjih tem državnega tekmovanja je bila tudi lovski kinologija. Posebej v ta namen smo na šolo povabili **Marjana Gselmana**, predsednika LZ Maribor in izkušenega kinologa, da nam je predstavil šolanje lovske psov in različne pasemske skupine. Dijaki so tako pridobili veliko koristnega znanja, ki jim je prišlo še kako prav na državnem lovskem tekmovanju. Ker je krožek redno obiskovalo veliko dijakov, smo organizirali šolsko lovsko tekmovanje in poiskali najboljše v lovskem znanju. Z objektivnim ocenjevanjem znanja dijakov na pisnem testu, ustnem delu in streljanju z zračno puško smo dobili ekipo petih tekmovalcev, ki so se udeležili državnega srečanja lovskega krožka.

In postali smo državni prvaki!

Sončen 25. april bo ostal v zares lepem spominu tako našim tekmovalcem kot tudi obema mentorjema, ki sva jih vodila po poti do lovskega znanja. Na **Biotehniškem centru Naklo** je vladalo prijetno vzdušje. Po uvodnem ogledu šole in predstavitvi sokolarstva smo se lotili tekmovalnega dela. Mariborski dijaki so bili pri svojih odgovorih suvereni in natančni, pokazali so veliko znanja in si na koncu zasluženo priborili prvo mesto. Polni zadovoljstva smo v Maribor odnesli prehodni pokal – lovsko palico, ki bo do naslednjega srečanja krožkarjev v letu 2019 krasila našo gozdarsko lovsko učilnico. Mladi si želijo znanja in jasen dokaz za to so vsi dijaki, ki se z veseljem vključujejo v lovske krožke, če le imajo to možnost. Upam, da nas bo naslednje leto na srečanju lovskega krožka še več!

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

Zmagovalna ekipa dijakov Srednje lesarske šole Maribor z mentorjema **Matejo Kišek** in **Renatom Vovkom**

nagrade sta udeležencem podelila predsednik Komisije za izobraževanje pri LZS **Ivan Žižek** in predsednik Komisije mladi in lovstvo pri LZS **Marko Mali**. Zmagovalna ekipa Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor je prejela tradicionalni prehodni pokal v obliki lovske palice s srnjakovim rogom, vsi udeleženci pa poleg priznanj še majice z lovskim znakom, jubilejno značko – 110 let LZS in najnovejši plakat *Parkljarji v Sloveniji*. Vsaka ekipa je prejela tudi darilni bon za tri kilograme divjačinskega mesa za golaž, ki jih je posebej za ta namen prispevalo podjetje Nimrod, d.o.o., iz Škofje Loke. Vodstvu podjetja se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje.

Istega dne je Biotehniški cen-

ter Naklo organiziral dan odprtih vrat, v okviru katerega smo se na svoji stojnici lahko predstavili tudi lovci. Za vsebino predstavitve je v sodelovanju z dijaki odlično poskrbel naš lovski tovariš **Lojzi Avsenik**, ki med drugim vodi Komisijo Mladi in lovstvo pri ZLD Gorenjske.

Marko Mali,
predsednik Komisije
Mladi in lovstvo pri LZS

Rešitev križanke z urnikom

Objavljamo rešitev križanke z urnikom, ki je bila objavljena v Lovcu, 7–8/2018, na strani 369: *rjavi medved, čopasta sinica, srnjak, navadni jelen, gams, gozdni jereb, lesna sova, šoja, hermelin*.
Odgovor: VAROVANJE NARAVE

FAZAN (*Phasianus colchicus*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Od kod izvira fazan?

- a) Je slovenska domorodna vrsta.
- b) Je tujerodna vrsta, ki izvira iz toplih in suhih predelov Azije.
- c) Je tujerodna vrsta, ki izvira iz hladnih in vlažnih predelov Azije.

S čim se prehranjuje?

- a) Samo s hrano rastlinskega izvora.
- b) Samo s hrano živalskega izvora.
- c) Je vsejed.

Ali se podoba samca in samice zelo razlikuje?

- a) Da. Samec je večji in bolj pisan, samica pa manjša in barvno ne zelo izrazita.
- b) Ne. Samec in samica sta videti popolnoma enako, zato ju je težko ločiti po spolu.
- c) Odvisno od letnega časa.

Ali fazan rad leti daleč in dolgo?

- a) Ne. Fazan je talni prebivalec, ki sicer leti, a se največ giblje po tleh.
- b) Da. Leti na daljše, več kilometrov dolge razdalje.

- c) Ne. Fazan je izključno talni prebivalec in ne zna leteti.

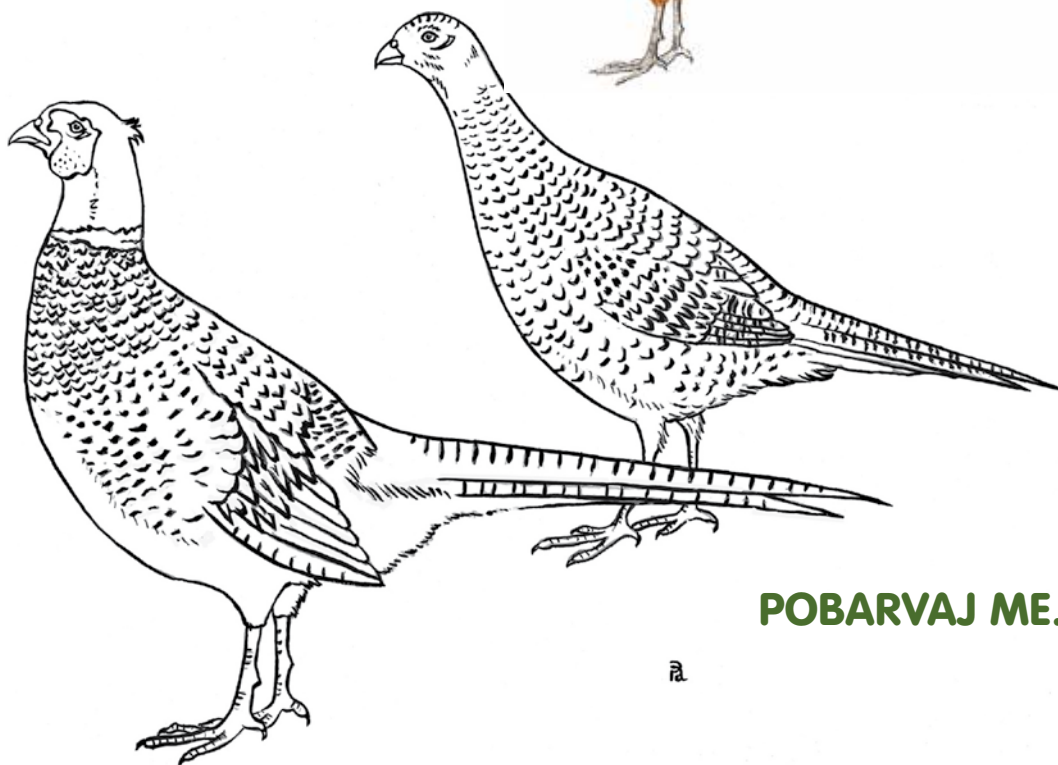
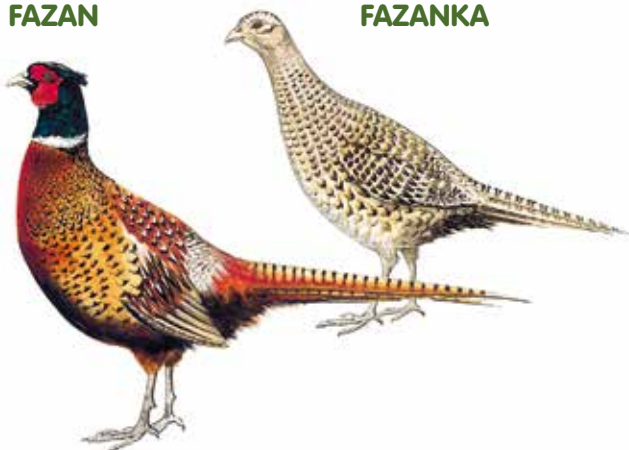
Ali je fazan vse življenje ob eni sami fazanki?

- a) Da. Fazan je monogamna žival (življenje preživi z eno fazanko).
- b) Ne. Fazan je poligamna žival (v življenju se pari z več fazankami).
- c) Fazan je zvest eni fazanki in ima z njo mladiče, za katere skrbita oba.

Pravilni odgovori:
b, c, a, a, b

FAZAN

FAZANKA

POBARVAJ ME.

22

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

				KRAJ V BLUŽINI SARAJEVA (IZ ČRK BESEDE ALEP)		KOVINSKI BAROMETER	100	BARVA KOŽE, POLT	DOGOVORJENA KOLIČINA ZA MERJENJE	NEKDAJ ODLIČEN AVSTRALSKI TENISAČ (ROD)
				SLIKARSKA TEHNIKA Z MEHKIMI BARVAMI						
				DEL TV NAPELJAVE						
				RUSKI PISATELJ (LEONID, "JAZBECI")						
				EDVARD RAVNIKAR			OZEMLJENA KOVINSKA PRIPRAVA NA STREHI	TELUR SOVRAŠTVO, ODPOR DO TUJCEV		
				KRIŽANKE OSVEŽUJO ZNANJE	FILMSKA NAGRADA V ZDA	POMOREC				
				NIZO-ZEMSKA ROCK SKUPINA (IZ: STIN)					MLEČNI IZDELEK	POGAN
STRUPEN ALKALOID GRENKEGA OKUSA, KI DELUJE NA CENTRALNO ŽIVČEVJE	ZNANA VERDIJEVA OPERA	ZABAVEN, HUMOREN ČLOVEK	NEMŠKI MEŠČANSKI FILOZOF (GEORG); IZ: STA	NEBESA, PARADIŽ	DROBEN LES ZA KURJAVO, TRSKE	TERITORIALNA OBRAMBA	NASLOV PRIPADNIK ORGANIZACIJE SS			
UMETNIŠKO DELO								STARO-RIMSKI PESNIK, AVTOR "ANALOV"		
BOLEZENSKO DRHTENJE, TRESENJE TELES								ANGLEŠKI PLEMISLOV		
RASTLINJE						A ? ? O U MESTO POD SEVENI V FRANCIJI		OSVOBOD. FRONTA AZUSKI TIP ČLOVEKA	MILJON-SKA LUKA JUŽNO OD OSAKE	HIPNOZI PODOBNO STANJE
IME SLIKARJA ŠUBICA			KRIŽANKE SO ANTI-SKLEROTIK.	HRAPAVOST SLOVENSKI PESNIK (JOŽE)						
MOTNA TEKOČINA IZ LIMFE (IZ ČRK: LIH)			KONIČASTO ČEVLJARSKO ORODJE ELIZABETA (KRAJŠE)				LJUDSKO IME ZA DENTISTA ŽELEZOV OKSID			
ZAČASNA UPORABA NAJETJE					ORFEJEVA IZVOLJENKA V GRŠKI MITOLOGIJI					
NEKDANJI PREBIVALCI APENINSKEGA POLOTOKA					SESTANEK, POSVET			VERSKI RE-FORMATOR HUS		
PRSTANI, VERIŽICE, OGRUČE ITD.					SESTANIL JOŽE PETELIN	IME BRITANSKEGA GLASBENIKA STEVENSA		ZALPOTON ZVIŠAN TON A		

Narisi: Igor Pichlin

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganika, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s števíli od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za

rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

5 1 8 2 9 4 8 6 7
7 2 6 5 8 1 2 9
4 8 9 4 6 1 2 5
6 7 4 9 2 5 8 1
2 5 1 6 8 9 7 4
9 8 1 7 4 6 5 2
8 6 4 5 1 9 7 3
3 9 5 8 7 2 1 6
1 4 2 4 6 5 9 8

8	6	5		3				
						6	3	
3				5	7	9		
	5	9		7	8			
7			3		9			2
		3		2		4	7	
	3	2	1					7
6	7							
				6		3	1	5

Rešitev križanke:

S I V L V O L I X V N
N V R V R E S I T V L I
V K I D I R A E M E V N
V R O Z O T I S T I H
L S O A V K S V R E A I
A O I E R E L S V R
D R O T L S O A V S R E L
L I N E A E L I R V A L S
V S R E D V
S L I N
R V K S O
E L R E
A O N O E T
V N E L N V
T E L S V D

Foto: Janez Pepež

V Ljubljani poimenovali park po lovcu dr. Mihi Potočniku (1907–1995)

Na junijski seji **Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana** so sprejeli sklep, da se bo po znanem in vsestransko zaslužnem in znanem Slovincu imenoval park. **Park Mihe Potočnika**¹, pravnik, alpinista, gorskega reševalca, naravovarstvenika in lovca, zaokroža zelene in urbane površine na severni vhodni strani starega pokopališča Žale, od koder se včasih vidi vrh Triglava.

Dr. Potočnik se je rodil 29. septembra 1907 na Belci pri Dovjem. V letu 1927 je maturiral na kranjski gimnaziji in nato nadaljeval študij na Pravni fakulteti v Ljubljani. Leta 1933 je doktoriral iz pravnih znanosti. Pravno prakso je opravil v Kranjski Gori in nadaljeval na Jesenicah kot advokat. Vse bolj pa sta ga privlačila gorska narava in tudi živalstvo. Dr. Potočnik se je lovstvu približal že v letu 1926 na območju Belce, kjer je bila njegova domačija. V predvojnem obdobju je dr. Potočnik postal dejaven plezalec. Bil je vsestranski domoljub, zaradi česar se je med drugo svetovno vojno znašel v okupatorskih zaporih. V povojnem času je postal direktor Železarne Jesenice, nato pa so ga poslali v

Ljubljano na ministrstvo. Delovno dobo je sklenil, ko se je upokojil na ustavnem sodišču.

25. maja 1946 je na Dovjem osem lovcev ustanovilo **LD Dovje Mojstrana**. Med ustanovnimi člani je bil na četrtem mestu vpisan »dr. Miha Potočnik, rojen

Foto: Arhiv Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani

Dr. Miha Potočnik je bil pravnik, alpinist, gorski reševalec, naravovarstvenik in lovec.

29. 9. 1907, Belca 65, lovec od l. 1926«. Kasneje so dopisali še, da je bil 23. novembra 1956 odlikovan z lovskim znakom **Lovske zveze Slovenije (LZS)** in leta 1970 z redom LZS II. stopnje. Dr. Potočnik se je izpostavil s

člankom *Herod v Dolini*, objavljenem v reviji *Lovec*, ko je protestiral proti popolnemu odstrelu gamsov, zdravih in obolelih, v loviščih Karavank ob velikem pojavu gamsjih garij. Stroka si glede te teme ni bila enotna in pojavila sta se dva tabora. Dr. Potočnik je trdil, da je bilo vedno med nalezljivimi epidemijskimi obolenji tudi nekaj primerov, ko je del obolele populacije divjadi preživel. Je pa tudi dejstvo, da s popolnim iztrebljenjem, odstrelom gamsov ne bomo zagotovili, da se garje v prihodnje ne bodo več pojavile, je bil prepričan. 26. oktobra 1976 je bilo strokovno

posvetovanje o popolnem odstrelu gamsov, na katerem so sprejeli sklep, ki je zapišan tudi v kroniki LD Dovje: »Od tako imenovanega totalitarnega popolnega odstrela gamsov se odstop.« Obveljala je življenjska modrost dr. Potočnika, podprta z zakoni narave, ne človeka.

Dr. Potočnik ima tudi velike zasluge pri nastanku **Triglavskega narodnega parka (TNP)**. Postal je tudi prvi predsednik sveta TNP, ki ga je vodil več kot desetletje. Dr. Potočnik je zanesljivo postal legenda slovenskega planinstva. V letu 1948, ko je nastala **Planinska zveza Slovenije (PZS)**, je bil na

Foto: Jasna Kovarčič Sivka

Park Mihe Potočnika zaokroža zelene in urbane površine na severni vhodni strani starega pokopališča Žale, od koder se včasih vidi vrh Triglava.

prvi skupščini izvoljen za prvega nadzornika, nato je vodil **Gorsko reševalno službo pri PZS** od leta 1952 do 1965, od leta 1965 do 1975 pa je predsedoval PZS, ki je v tem obdobju postala najbolj množična društvena organizacija. Slovenski alpinizem je takrat presegel mednarodni vrhunski alpinizem. V obdobju, ko je bil dr. Potočnik predsednik PZS, smo Slovenci prvič stopili na vrh Everesta. Tudi izgradnja »nove«

Kredarice, triglavskega doma, je temeljila na prizadevanjih dr. Potočnika, da bi zgradili nov sodoben planinski dom. Kot vodja prvih slovenskih alpinističnih odprav v Centralni Kavkaz leta 1963 in 1967 je bil zaslužen za popoln in odmeven uspeh slovenskih alpinistov.

Dr. Potočnik je vseskozi posredno ali neposredno sodeloval z LZS pri zasnovah novih projektov v gorskem svetu, skupnih

projektih na področju varovanja gorskega sveta pa tudi usposabljanja lovcev iz preprečevanja nesreč in gorskega reševanja. Žal se namera o skupni izgradnji objekta LZS in PZS ni uresničila, je pa v dobro varovanja narave ponovno oživilo sodelovanje s podpisanim sporazumom med LZS in PZS. Obeležje v spomin na dr. Potočnika smo prvič predlagali že, ko smo praznovali Potočnikovo 100-letnico rojstva.

Po desetih letih se je vendarle uresničilo.

France Ekar

¹ Park Mihe Potočnika zaokroža zelene in urbane površine, ki mejijo na ulice krožišča Koželjeve ulice, Krančeve ulice in Štajerske ceste ter poteka od krožišča z ulicami Linhartove ceste in Savske ceste, od koder spremeni smer proti severu, na zahodni strani meji na ulico Med hmeljniki ter se zaključi pred dvorišči stavb Tomačevske ulice 2A in 1A.

Domžalski rogisti v Avstrijo po nov zlati rog

Domžalski rogisti smo začeli z vajami in nastopi leta 1991, kar pomeni, da imamo za sabo že 27 let uspešnega nastopanja z rogovi B, zadnjih 12 let pa tudi v zasedbi Es. Za nami je več kot 970 nastopov v Sloveniji in tudi v tujini (Avstrija, Italija, Češka, Hrvaška). Lahko rečemo, da so dnevi potnih rok, suhih ust in drugih znakov treme pred nastopi in med njimi že zdavnaj za nami, pa vendar vedno iščemo možnosti napredovanja v kakovosti igranja, širjenja svoje mreže poznanstev in s tem možnosti predstavljanja naše skupine, občine in naše države v najlepšem mogočem načinu.

Tako se skoraj vsako leto (če nam finance dopuščajo) odpravimo na vsaj eno tekmovanje v Avstrijo, kjer je lovška kultura mnogo bolj razvita in sprejeta tudi v širšem okolju – med vsemi ljudmi in ne samo lovci – kot pri nas. Tako na primer ves mesec celotno območje diha in živi za tak dogodek. Takrat so na tej priložnosti prisotni vsi – od najmlajšega pa do najstarejšega prebivalca nekega območja (in vsi po pravilu v tradicionalnih narodnih nošah). Za nas to pomeni, da moramo ta dan v 15 minutah pred strogo žirijo strokovnjakov predstaviti

Člani KD Domžalski rogisti smo se 19. maja 2018 kot edini slovenski predstavniki odpravili na mednarodno tekmovanje rogistov v Avstrijo, v kraj Kremsmünster (grad Kremsegg), kjer smo s skoraj 95 % vseh mogočih točk osvojili zlati rog v skupini Es.

svoje znanje in talent, ki smo ga izpili tekom let. To pa je nekaj, kar zopet požene kri po žilah in dvigne raven adrenalina, saj to ni le eden izmed nastopov, tu tudi ni popravkov. Nekaj minut je višek celoletnega pripravljanja, višek vseh ur, vloženih v vaje in izobraževanje.

Tako smo se tudi letos člani **Kulturnega društva Domžalski rogisti** 19. maja 2018 kot edini slovenski predstavniki odpravili na mednarodno tekmovanje rogistov v Avstrijo v kraj

Kremsmünster (grad Kremsegg). Tako kot vedno smo se morali tudi letos na tekmovanju predstaviti s tremi skladbami. Tokrat smo se predstavili z *obveznim signalom* (Reh tot), *obvezno skladbo iz kategorije zahtevna skladba* (Jagdliche Festfanfare – A. Sollfeller) in *skladbo po lastnem izboru iz kategorije zahtevnih skladb* (Lackenhofer Jägerpolka – J. Hayden). V izredno težki skupini Es smo z naskokom ponovno osvojili zlati rog (lani smo ga osvojili s 496 točkami v kraju

St. Georgen v Avstriji). Petčlanska komisija strokovnjakov nam je letos namenila 511 točk, kar je skoraj 95 % vseh mogočih točk. Letos smo v rahlo spremenjeni in pomlajeni zasedbi sodelovali: **Daniel Savnik** (dirigent), **Jernej Hribar**, **Tomaž Tavčar**, **Ivan Kozarič**, **Andrej Volkar** in **Tine Pavli**.

Petmesečna priprava na tekmovanje in več kot 500 prostovoljno vloženih ur članov nam je dalo dodatni zagon, tako da se že od junija pripravljamo na drugo *Evropsko prvenstvo lovskih rogistov na Slovaškem*, ki bo konec letošnjega septembra. Tako kot smo v začetku 90. let prejšnjega stoletja orali ledino in se kot prvi podali na mednarodno tekmovanje v tujino, tako se bomo tudi letos kot prvi udeležili omenjenega prvenstva. V ta namen smo s pomočjo **Občine Domžale** letos kupili tri nove Es rogove in nove uniforme, saj nastopi rogistov ne vključujejo le slušnega zaznavanja, ampak je zelo pomembna tudi zunanja podoba.

Rad bi se zahvalil za izjemno požrtvovalnost vsem članom, saj smo dokazali, da je mogoče leto za letom ohranjati visoko raven izvajanja zahtevnih skladb in dokazovati v Evropi, da tudi v Sloveniji visoko cenimo in negujemo lovsko kulturo.

Jernej Hribar, predsednik KD Domžalski rogisti

Štiriindvajset poletnih lovskih veleslalomov v četrto stoletja

Na 24. *Poletnem vseslovenskem lovskem veleslalomu* na Skutinem ledeniku nad Jezerskim se je v nedeljo, 10. junija 2018, zbralo okrog 60 tekmovalcev – lovcev in mladine – da bi se pomerili v veleslalomu za pokal kristalnega gamsa. Letošnje vremenske razmere so poskrbele za več snega na prizorišču, zato je bila prog

nekoliko daljša kot po navadi. Nad smučiščem je močan gams – kozel vseskozi opazoval, kako smučajo malo drugačni gamsi. Tekmovanje je bilo zahtevno, vendar so se lovci in mladi, predvsem osnovnošolci lovskih staršev in dedov, izkazali in dokazali, da so »ta pravi« in že prekaljeni hribovski turni smučarji. Mladi so s svojo mladostjo in energijo tudi »zelo znižali« povprečno starost vseh tekmovalcev, ki so se udeležili tekmovanja.

Pokale, priznanja in medalje so podelili: **Ana Smrtnik**, sop-

V posameznih tekmovalnih skupinah so bili najboljši/-e naslednji/-e tekmovalci/-ke:

mladi – osnovnošolci: Erazem Likar (Mlaka – v spremstvu člana LD Jezersko),
gamsovke: Kristina Kramar - Kokalj (LD Luče),
gamsi – veterani: Vladimir Faletič (LD Kobarid),
modrostni kozli: Jaka Matijev (LD Luče),
stari kozli: Robert Kralj (LD Tržič),
starejši kozli: Boštjan Gorza (LD Bistra),
srednjestari kozli: Aleš Gorza (LD Bistra),
mladi kozli: Klemen Pinter (LD Orlica).

Ekipna razvrstitev:

1. LD Luče, 2. LD Bistra, 3. LD Dovje, 4. LD Tržič, 5. LD Bled, 6. LD Krvavec, 7. LD Kobarid, 8. LD Orlica, 9. LD Jezersko.

Foto: France Ekar

24. Poletnega vseslovenskega lovskega veleslaloma na Skutinem ledeniku nad Jezerskim se je v nedeljo, 10. junija 2018, udeležilo okrog 60 tekmovalcev.

roga smrtno ponesrečenega lovca na lovu na gamsa **Damjana Smrtnika**, direktorica Uprave Občine Jezersko **Mojca Markič**, predsednik Zveze lovskih druženj (ZLD) Gorenjske in član upravnega odbora Lovske zveze Slovenije **Peter Belhar**, strokovni vodja tekmovanja **Davo Karničar**, predsednik nadzornega odbora LD Jezersko **Miloš Zupančič**, starosta LD Jezersko **Dušan Jagodic**, predsednik disciplinske komisije LD Jezersko **Bojan Čepin**, večkratni zmagovalec veleslaloma **Robert Kralj** iz LD Tržič, vodja gorskoreševalne policije

Jure Markič ter vodja tekmovanja **France Ekar**, sicer starešina LD Jezersko.

Ekar, ki je tudi alpinist, gorski reševalec in učitelj smučanja, se je vsem tekmovalcem, prijateljskim društvom, darovalcem in posameznikom še posebej zahvalil za pomoč in sodelovanje, da so lahko domači lovci z njihovo pomočjo in razumevanjem tudi letos uspešno in varno izpeljali to edinstveno in zahtevno tekmovanje v visokogorju. Predsednik ZLD Gorenjske Belhar je čestital tekmovalcem za izjemno voljo, da so se odločili za tekmovanje, kjer

poleg smučarskega znanja odločata tudi kondicijska pripravljenost in vzdržljivost, organizatorjem pa se je zahvalil za požrtvovalnost, delo in zagotovitev varnostnih ukrepov za tekmovalce.

Bogat kulturni program so že tradicionalno pripravili **Bohinjski lovski rogisti** in glasbenika, bra-

ni tekmovalcec **Branko Dežman** je tudi letos štirim lovcem podaril svoj umetniški izdelek – lovsko »mini prežo«.

Kljub vsem izrečenim pohvalam za uspeli dogodek in uspešno delo dozdajšnjih članov pa žal s trpkostjo ugotavljamo, da nam ni uspelo, kljub volji in naporom,

Foto: France Ekar

Strokovni vodja tekmovanja Davo Karničar je podelil priznanja najboljšim smučarkam.

ta **Marko** in **Toboj Smrtnik**, ki sta navdušila s svojim nastopom. Jezerski lovski smučarski dogodek se je nadaljeval ob odlični lovski kulinariki v lovskem domu **LD Jezersko**, za katero je poskrbel **Marjan Kotar** (član LD Jezersko in LD Trebnje). Dolgoletni uspeš-

najti in vzgojiti podmladka, ki bi prevzel naša »stara« in že utečena, čeprav zahtevna četrstoletna bremena in odgovornost ter nadaljeval z organizacijo tega tradicionalnega dogodka.

France Ekar

Bazensko strelsko tekmovanje na Remšniku

Lovci Lovskogojitvenega bazena (LGB) Radlje ob Dravi, ki združuje pet lovskih druženj, so se na tradicionalnem strelskem tekmovanju, ki ga je v nedeljo, 6. maja 2018, organizirala **LD Remšnik**, pomerili v streljanju z malokalibrsko puško in v streljanju na glinaste golobe.

Med ekipami je prvo mesto osvojila **LD Podvelka** s 1.392 točkami,

drugo **LD Janžev vrh** s 1.338, tretja pa je bila **LD Remšnik** s 1.286. Med posamezniki v kombinaciji je prvo mesto osvojil **Maks Garmut** s 372 točkami, drugo **Joco Hudernik** s 361 in tretje **Jan Kmetec** s 360. Med veterani je v kombinaciji na najvišjo stopničko stopil **Anton Hudernik** s 183 točkami, na drugo Janez Lipuš prav tako s 183, tretji pa je bil **Jože Grubelnik** s 176 točkami. Med posamezniki v streljanju z malokalibrsko puško je bil najuspešnejši Hudernik z doseženimi 185 točkami, **Marjan Kreuh** jih je dosegel 183, Garmut pa 180.

Foto: Jože Marhl

Prejemniki pokalov in medalj z organizatorji tekmovanja

Zmagovalna ekipa LD Podvelka

Pri veteranih je v tej disciplini osvojil prvo mesto **Slavko Prah** z 98 točkami, drugi je bil Hudernik s 95, tretji pa **Janko Lipuš** prav tako s 95 točkami. Pri streljanju na glinaste golobe je bil prvi **Teodor Hafner** s 24 golobi, drugi Garmut enako s 24, tretji pa **Jan Kmetec** s 23. Med veterani je slavil **Janez Lipuš** z 22 golobi, drugouvrščeni je bil Hudernik prav tako z 22, z

enakim številom golobov je bil tretji Grubelnik.

Ob zaključku tekmovanja so pokale in medalje najboljšim izročili predsednik LGB Radlje ob Dravi **Slavko Prah**, starešina LD Remšnik **Ivan Golob** in strelski referent gostujoče lovske družine **Albert Grögl**. Nato je sledilo prijetno tovariško druženje

Mag. Jože Marhl

Golažijada LZ Maribor 2018

Na sončno sobotno jutro, 9. junija, smo se lovke in lovci lovskih družin **Lovske zveze (LZ) Maribor** zbrali na tradicionalni, osmi golažijadi. Dogodek je potekal na prostem pred lovskim domom **LD Malečnik**, tako kot je vsa leta poprej. Za popestritev dogodka je vzporedno potekal turnir v kartanju (»šnops«).

Zbrane tekmovalce in obiskovalce je nagovoril in pozdravil starešina LD Malečnik **Branko Štubar**. Potek in način kuhanja divjačinskega golaža je razložil **Marjan Vidovič**. Član Komisije LZ Maribor za stike z javnostjo in prireditve Dušan Rosenfeld je predstavil potek turnirja v kartanju. Prisotne je pozdravil tudi predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman** ter kuharjem golaža in kvartopircem zaželel veliko uspeha, preostalim obiskovalcem pa veliko kulinarčnih užitkov pri pokušanju »jagerskih dobrot«. S kuhanjem smo začeli ob 8.45 in imeli tri ure časa, da smo skuhami mojstrovino iz mesa srnjadi.

Letos je bilo prijavljenih 11 ekip iz lovskih družin, ekipa LZ Maribor in ekipa **Društva slovenskih lovk**, torej skupno 13 ekip. Člani kuharskih ekip so na svojih stojnicah poleg kuhanega golaža ponujali tudi druge dobrote – kruh iz krušne peči, razno domače pecivo, seveda pa ni manjkalo divjačinskih salam, mesa iz tunke, zaseke, fazanje in srnine paštete, pa še bi lahko naštevali. Veliko pozornosti je pritegnil mlad pečen krompir. Ob slastni jedi so ponudili tudi domače žganje, borovničevce, medice, pa še kaj močnejšega se je našlo na začasnih stojnicah. Seveda ne smemo pozabiti na pristno štajersko kapljico iz domačih vinogradov. Vsaka ekipa je poskrbela tudi za edinstveno okrasitev stojnice, tako

Foto: Slobodan Tatalovič

Osmi golažijada LZ Maribor je potekala v dobrem vzdušju.

Ekipa kvartopircev so se razvrstili:

1. **LD Paloma Sladki Vrh** (Janko Lorber, Franc Kristl, Vlado Lilek),
2. **LD Sv. Jurij Jurovski Dol** (Anton Lenart, Ivan Špindler, Kazimir Najdenik),
3. **LD Kungota** (Jože Ribarič, Drago Menhart, Slavko Kočet),
4. **LD Pernica** (Tomi Karinet, Jože Bratošek, Robert Berkovič).

da so obiskovalci ob pokušanju vseh vrst dobrot lahko spoznavali lovsko kulturo skozi čas.

Za popestritev med tremi tekmovalnimi urami je poskrbel harmonikar ekipe LD Kungota.

V tako prijetnem vzdušju in omamnih dišavah iz kotlov se je kar prehitro pojavil zaključek kuhanja (ob 11.45), ko je stroga komisija obiskala vse stojnice in pokušala pripravljene jedi. Z vsako ekipo posebej je opravila analizo pripravljenega golaža, pokomentirala pripravljeno jed ter po potrebi dodala kakšen dobromamerni kuharski nasvet. Vsi smo nestrpnost čakali na rezultate komisije, čeprav golažijada nima

Foto: Slobodan Tatalovič

Slavko Kočet, najboljši kvartopirce 2018

tekmovalnega značaja, pač pa sta njeno bistvo druženje in predstavitev lovske kulinarike vsem, ki jih to zanima, predvsem pa nelovcem, ki morda nimajo priložnosti spoznati in poskusiti takšnih dobrot iz divjačinskega mesa.

Ko je komisija opravila svoje delo, je pohvalila vse ekipe, saj so vse skuhtale res izvrsten golaž. Pohvala je bila izrečena tudi za domiselno ureditev stojnic, urejenost, higieno ter bogato spremljajočo ponudbo prigrizkov in pijač. Vse sodelujoče ekipe so prejele zahvalo za sodelovanje

Sodelujoče ekipe pri kuhanju golaža:

LD Ruše 1, LD Ruše 2, LD Zreče, LD Kungota, LZ Maribor, LD Paloma Sladki Vrh, LD Pernica, LD Pobrežje - Miklavž I, LD Pobrežje - Miklavž II, Društvo slovenskih lovk, LD Janžev vrh, LD Malečnik, LD Polskava.

in praktično darilo LZ Maribor. Turnir v kartanju je bil za razliko od golažijade tekmovalne narave, tako da smo najboljšim trem po-

delili pokale in poseben pokal za najboljšega kvartopirca turnirja. Naziv najboljšega kvartopirca 2018 si je »prišnopsal« **Slavko Kočet** iz LD Kungota.

In kaj napisati za konec? Bilo je lepo, prijetno, okusno in dobrodelno. Dobrodelno predvsem zato, ker smo vse kulinarčne dobrote podelili med obiskovalce in tekmovalce, ki so po svojih močeh prispevali prostovoljni prispevek za otroke vrtca v Malečniku. Na snidenje v letu 2019.

Marjan Gselman,
Lovska zveza Maribor

Zapustil nas je lovec in zdravnik Rado Komadina

Juršinski lovci smo pretreseni sprejeli novico, da je 5. marca 2018 prenehalo biti plemenito srce uglednega člana zelene bratovščine in našega nadvse spoštovanega in dragega lovskega tovariša **Rada Komadine**, dr. med., ki se je rodil 2. maja 1932.

Bil je enak med enakimi, lovec z dušo in telesom, izredno naklonjen naravi in divjadi v vseh pogledih. Čutil je z naravo, ki jo

je vzljubil še kot mlad zdravnik, ko je prišel v Juršince in kmalu spoznal vse tegobe malih ljudi iz tega dela Slovenskih goric. **VD Juršinci** se je včlanil 8. avgusta 1960 in ji ostal zvest 57 let in 8 mesecev. Lovski izpit je opravil 24. januarja 1963. Z lovci je hitro našel pristne stike in postal izjemno priljubljen član zelene bratovščine, saj je kot velik humanist rad pomagal na vsakem koraku.

Starejši domačini se ga še vedno s hvaležnostjo spominjajo, saj je rešil prenekatero življenje, pomagal na svet mnogim otrokom

in mlade zdravil včasih težkih in nalezljivih boleznih. Zanj ni bil previsok noben sneg, noben blaten klanec pretežak, nobena nočna ura prepozna, vedno se je odzval klicu na pomoč in vlival ljudem upanje, da bodo ozdraveli. Takšnega smo sprejeli tudi v naše lovske vrste, v katerih je bil pokončen naravovarstvenik in velik zavetnik divjadi. Rado ali kar **Radko**, kot smo ga klicali juršinski lovci, je imel široka obzorja in napredne poglede, zato ne preseneča, da je bil vedno med odločnimi podporniki vseh večjih projektov LD Juršinci.

Ko je LD Juršinci leta 1969

na rednem letnem občnem zboru sprejela sklep o graditvi manjšega lovskega doma, je Radko veliko pomagal pri iskanju najprimernejše lokacije za gradnjo in se kasneje dogovarjal z lastnikom zemljišča. Leta 1969 so lovci LD Juršinci na izbranem zemljišču začeli graditi prvi lovski dom. Leta 1972 smo ga dogradili in predali v uporabo. Radko je skupaj z drugimi lovci kljub velikim obveznostim v službi rad prisrčno prispeval za zidavi in drugih opravilih. Bil je med najbolj marljivimi graditelji prvega lovskega doma v Juršincih. Nič mu ni bilo pretežko in nič mu

Foto: Arhiv LD Juršinci

Lovec in zdravnik Rako Komadina je rešil prenekatero življenje, pomagal na svet mnogim otrokom in mlade zdravil včasih težkih in nalezljivih bolezni. Zanj ni bil previsok noben sneg, noben blaten klanec pretežak, nobena nočna ura prepozna, vedno se je odzval klicu na pomoč in vlival ljudem upanje, da bodo ozdraveli.

ni bilo pod častjo. Delal je kot vsi drugi, če mu je le čas dopuščal. Tega pa kot zdravnik ni imel ravno v izobilju. Razumeli smo ga in ga prav zato nismo obremenjevali s posebnimi funkcijami v lovski

družini. Vse obveznosti, ki jih je sprejel, je opravil vestno in v naše skupno zadovoljstvo. Odlikoval ga je izredno pozitiven odnos do narave in vsega živega v njej. Bil je globoko čuteč in izjemno odgovoren do vsega, kar se je negativnega dogajalo v naravnem okolju in rad je svaril pred nevarnostmi, ki bodo sledile zaradi neodgovornega človekovega ravnanja. Zdaj vidimo, da je imel prav in s spoštovanjem se spominjamo mnogih njegovih preprostih, a stvarnih razprav o posledicah uničevanja naravnega okolja.

Naš Radko je bil preprost, odprt, iskren in odkritosrčen lovski tovariš. Zato smo mu leta 2016

podelili naziv častnega člana LD Juršinci. Prejel je tudi znak za lovske zasluge in jubilejni zlati znak za 50 let članstva v lovski organizaciji. Dobil je tudi mnoga druga priznanja za delo v zdravniški službi na Ptuj in v Celju, kjer so ga v družinskem krogu tudi pokopali. Ni se uresničila njegova želja, da bi bil pokopan v Juršincih, v katere je kot lovec tako rad zahajal. Tako se je odločila njegova družina in to smo sprejeli z razumevanjem. Namenili pa smo mu minuto molka in časten spomin. Hvala za vsa dobra dela, dragi lovski tovariš Radko, in miren zadnji počitek.

Lovci LD Juršinci

V Moravčah slovesnost ob prenovi lovskega doma

Za člane LD Moravče je bila sobota, 16. junija, še posebno slovesna. Tisti dan smo namreč pripravili prireditev, s katero smo tudi uradno predali v uporabo naš temeljito prenovljen lovski dom. V uradnem delu sta udeležence prireditve pozdravila podpredsednik Lovske zveze Slovenije **Ivan Malešič** in župan Občine Moravče **Martin Rebolj**. Za glasbeno spremljavo so poskrbeli domači **Moravški rogisti in bratje Mrčun**. Prireditev smo združili s tradicionalnim srečanjem lovcev s kmetovalci in lastniki zemljišč, ki se jim je starešina lovske družine **Franc Levičnik** v osrednjem nagovoru še posebej zahvalil za sodelovanje in razumevanje.

Stara lovska koča je bila na istem mestu več kot 40 let osrednji prostor našega druženja in delovanja; s svojo urejenostjo in lokacijo je bila velikokrat na voljo za dogodke in prireditve tudi številnih drugih občanov, ne zgolj članov LD Moravče. Kljub skrbnemu in rednemu vzdrževanju je bila dotrajana, nadaljnje vlaganje vanjo pa bi terjalo čedalje več sredstev. V LD Moravče smo se zato lani odločili za popolno prenovo celotne lesene nadgradnje koče, kar je hkrati pomenilo tudi investicijo v novo streho in notranjo opremo.

Zadovoljni lahko zapišemo, da smo se načrtov lotili odločno in jih pod vodstvom starešine Levičnika, ki je bil motor gradbenega odbora, v dobrem letu tudi izpeljali. Velika in iskrena zahvala za to velja **Občini Moravče** za posluš in pomoč. Hvaležni smo

Foto: Anton Beci

Lovski dom LD Moravče v prenovljeni podobi

Foto: Anton Beci

Od leve: podpredsednik LZS Ivan Malešič, starešina LD Moravče Franc Levičnik in župan Občine Moravče Martin Rebolj so se veselili prenovljenega lovskega doma.

vsem donatorjem in članom, ki ste prispevali svoje prostovoljne ure, denar in še kaj; še posebno se zahvaljujemo podjetju **Termit, d. d.** Hvala tudi vsem izvajalcem za kakovostno opravljeno delo ter za spoštovanje naših želja in rokov, da so bila dela dokončana pravočasno.

Tak podvig je bil vsekakor izredno velik in tudi finančno pomemben izziv za našo lovsko družino. Vendar smo uspeli. V prepričanju, da gradimo na dolgi rok, da bomo lahko tudi našim naslednikom predali prostore in možnosti za delovanje in razvoj, kakršne smo imeli sami v minulih letih. Z obnovo objekta bo pridobila tudi Občina Moravče.

Rok Ravnikar

OGLASNO SPOROČILO

NAROČNIK: Optium, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: rdeče pike Holosun HS 403

Rdeče pike Holosun so odlična izbira za tiste, ki želijo kakovostno rdečo piko, a zanjo niso pripravljeni odšteti 500 evrov ali več. Gre za prve pike iz vstopnega cenovnega razreda, ki so po kakovosti konkurenčne tistim iz višjih cenovnih razredov. Verjetno je to eden izmed razlogov, da se zanje odloča tudi slovenska policija.

Govorimo predvsem o za lov najbolj aktualnih rdečih pikah proizvajalca Holosun, modelih HS 403. Te pike, ki po videzu spominjajo na referenčne švedske izdelke, so zelo robustne in

delujejo do 50.000 ur z eno baterijo. Kupole za pomik po smeri so opremljene s klikom 1.5 cm/100 m. Naprave so polnjene z dušikom, kar preprečuje notranje rosenje leč pri nizkih temperaturah.

V seriji HS 403 so štiri različni modeli – A, B, C in G; glavna razlika med njimi je v lokaciji baterije. Model A ima prostor za baterijo na spodnji strani ohišja (za menjavo baterije je treba sneti montažo). Gre za edini model, ki ga ni mogoče namestiti na adapter za naprave Aimpoint Micro. Model B ima prostor za baterijo na desni strani. Baterijo vstavimo v poseben »pladenj«, ki je v napravo pričvrščen z dvema majhnima vijakoma. Enak način vstavitve baterije ponuja model C, ki pa ima na zgornji strani ohišja še solarno celico. Zaradi položaja solarne celice so gumbi za nastavitve jakosti pike na desni strani naprave. Pri modelu G je

Foto: Optium, d. o. o.

Rdeča pika Holosun HS403A na nizki montaži

trpežne. Ob pogledu skozi lečo ne bomo opazili distorzije, poleg tega slika ni modrikasta ali rumenkasta, kar je težava številnih rdečih pik vstopnega cenovnega razreda.

Omenjene rdeče pike lahko nemoteno delujejo tudi pri zelo nizkih temperaturah, do -30 °C. Notranjost varuje ohišje, narejeno iz trpežnega aluminija. Zaradi robustnosti in kakovosti v izdelavi zdržijo odsun tudi najmočnejših kalibrov. Definicija pike je zelo dobra – pika je okrogla, majhna, velikosti 2 MOA¹, kar na 100 m pokriva približno 6 cm opazovanega predmeta. Holosun zagotavlja, da rdeče pike HS 403

prostor za baterijo prav tako na desni strani naprave, vendar je za namestitev baterije treba odviti pokrovček.

Rdeče pike Holosun so dokaz, da je dandanes mogoče kupiti kakovosten izdelek po zelo ugodni ceni. Zaradi dosledno oblikovanih leč se pri napravah ne pojavlja napaka paralakse. Jamstvo traja dve leti. Nakup je mogoč na spletni strani www.optics-trade.eu in v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na št. 031/770-520 (Optics-trade).

¹ MOA – kotna minuta (ang. Minute of Angle).

OKUSI NARAVE

Srnin golaž s pivom

Srnin golaž

Za štiri do šest oseb potrebujemo:

- ☒ 1 kg srninega mesa
- ☒ 1,2 kg drobno narezane čebule
- ☒ 10 strokov česna
- ☒ 3 žličke začinke
- ☒ 6 brinovih jagod
- ☒ žlico sesekljanega peteršilja
- ☒ 3 dl paradižnikove mezge
- ☒ 6 žličk delikatesne ali sladke mlete paprike
- ☒ žlička polostre ali ostre mlete paprike
- ☒ pol žličke mletega popra
- ☒ nožovo konico muškatnega oreščka
- ☒ žličko suhega majarona
- ☒ žličko mlete kumine
- ☒ 3 dl piva
- ☒ svinjsko mast ali olje
- ☒ 30 g čokolade za kuhanje

V posodo damo maščobo in čebulo ter potresemo z začinko. Dušimo vsaj eno uro, po potrebi dolivamo vodo, da se čebula razpusti. V drugi posodi zelo segrejemo maščobo, dodamo na koščke narezano meso in ga na hitro opečemo. Meso naj ne bo v več slojih, da se lepše popeče, sicer izpusti vodo in se duši. Tako pripravljeno meso stresemo v lonec z dušeno čebulo, dodamo začimbe in druge sestavine ter zalijemo s pivom. Kuhamo eno uro in večkrat premešamo, proti koncu dodamo čokolado. Postrežemo z belim kruhom in vrčkom piva.

O hmelju (Humulus lupulus L.): je ena bistvenih sestavin za izdelavo piva. Lupulin, ki ga izločajo storžki, poskrbi za grenak okus in preprečuje kvarjenje. Hmelj je zelišče, iz katerega si lahko z različnimi poparki, čaji in juhami pomagamo pri negi las, deluje tudi zoper pomladno utrujenost, nespečnost, migreno, neješčnost, nervozo ...

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali.

Žan in Eva

Po sedemmesečni bolezní nas je 13. aprila 2018 v 79. letu starosti zapustil naš lovski tovariš **Alojz Mlakar**. Rodil se je 6. marca 1940 v kraju Mrzli Vrh nad Žirimi. Po

očetu lovcu je podedoval ljubezen do narave in divjadi.

V LD Žiri se je včlanil pred 61 leti kot lovski pripravnik. Lovski izpit je opravil naslednje leto. Po preselitvi v Škofjo Loko se je leta 1964 takoj včlanil v LD Škofja Loka. Nekaj let je bil tudi član LD Sorica. Leta 1970 se je poročil in z ženo Tončko sta dobila sina Damjana in hčerko Mileno.

Od leta 1968 pa vse do svoje prezgodnje smrti je opravljal pomembne funkcije v LD Škofja Loka: bil je član izvršnega odbora, tajnik, član komisije za ocenjevanje škode zaradi divjadi, član komisije za ocenjevanje trofejev, član komisije za vzgojo in izobraževanje, revirni vodja, kinološki referent, član disciplinske komisije, mentor pripravnikom, lovski čuvaj, član nadzornega odbora, lovovodja itn. V Zvezi lovskih druženj (ZLD) Gorenjske je bil več mandatov član Upravnega odbora, odgovoren za lovsko kinologijo.

Za svoje požrtvovalno delo v lovski družini je prejel več pisnih priznanj in plaketo. ZLD Gorenjske ga je odlikovala z bronasto in srebrno plaketo, Lovska zveza Slovenije pa z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. in II. stopnje. Prejel je tudi jubilejni znak za 50 in 60 let članstva v lovski družini.

Njegova velika ljubezen je bila lovška kinologija. Zavedal se je, da brez dobro usposobljenega lovskega psa ni pravičnega lova. Kot sopotniku kinološke generacije Kelih, Hafner na Gorenjskem mu je uspelo odigrati veliko vlogo. Že od mladih nog je imel lovske pse. Svoje bogato kinološko življenje je začel kot ustanovni član Lovsko-kinološkega društva (LKD) Gorenjske. Od samega začetka je bil vzrejno-tetovirni referent; pri tem delu je nesebično svetoval vzrediteljem pri vzreji lovskih psov. Bil je eden od prvih inštruktorjev za šolanje lovskih psov pri LKD Gorenjske in to delo je strokovno opravljal 40 let. Kar 22 let je bil uspešen in spoštovan predsednik LKD Gorenjske. Na kinoloških prireditvah je sodeloval kot organizator ali kinološki sodnik. Radi smo bili v njegovi družbi, kjer so vladali prijeteljstvo, entuziazem in dobra volja.

Deloval je tudi v okviru Kinološke zveze Slovenije (KZS), kjer je bil kot mednarodni kinološki sodnik za lovske pse spoštovan doma in v tujini. Vzrejno komisijo za brak jazbecarjev pri KZS, ki jo je prevzel od Tineta Hafnerja, je uspešno in strokovno vodil kar 25 let. Bil je soavtor osnovnih aktov, kot sta Pravilnik o delu brak jazbecarjev in Vzrejni pravilnik brak jazbecarjev. Poleg vseh obveznosti v lovski družini, LKD Gorenjske in KZS je vedno našel čas za šolanje svojih lovskih psov za uporabnost pri lovu in tudi na tekmovanjih. Aktiven je bil kot eden med prvimi v Sloveniji in zlasti na Gorenjskem na področju krvosledništva. Nesebično je pomagal solovcem širom po Sloveniji pri iskanju ranjene divjadi s svojimi krvosledci različnih pasem. Za svoje bogato kinološko delo ga je LKD Gorenjske odlikovala z vsemi mogočimi odlikovanji, leta 2012 pa je bil imenovan za

častnega člana društva. Tudi od KZS je prejel vsa mogoča odlikovanja, do reda za kinološke zasluge I. stopnje.

Z njegovo prezgodnjo smrtjo smo lovci in kinologi izgubili umirjenega in dobrega lovskega tovariša, ki je veliko prispeval v slovensko lovsko kinologijo še zlasti na Gorenjskem. V aprilu smo se v velikem številu poslovili od njega lovci in kinologi iz vse Slovenije. Naj mu bo miren počitek v domači zemlji, zvonijo naj mu glasovi naših štirinožcev ob zvokih lovskega rogov, na katerega je tudi sam velikokrat zaigral na naših prireditvah.

**LD Škofja Loka – M. G.
LKD Gorenjske – V. J.**

V nedeljo, 17. junija 2018, ko je ravno potekalo meddružinsko strelsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, nas je presenetila žalostna novica, da nas je v 91.

letu starosti zapustil naš lovski tovariš **Ivan Skalič**. Kljub lepi starosti, ki jo je dočakal, se je težko sprijazniti z resnico, da ga ne bo več med nami, lovskimi tovariši, njegovimi najdražjimi, znanci in prijatelji.

Ivan se je kot najstarejši sin rodil 3. maja 1928 v Mali Polani. Njegov brat Štefan je umrl leta 1974, brat Ignac pa živi v Kanadi. Svoje življenje je preživel v rojstni Polani in dočakal častitljivo starost. Okusil je opojnost narave, gozda in divjadi. Znal je doživeto pripovedovati stare zgodbe urokov »Polanskoga in Čarnoga louga« (op. ur.: Polanskoga in Črnega louga). Osnovno šolo je obiskoval v Veliki Polani. Leta 1956 se je poročil z učiteljico Katarino, ki je prišla iz Dokležovja učiti na omenjeno šolo. Svojo službeno kariero je začel kot skladiščnik v podjetju Himo in pozneje v podjetju Primat v Lendavi, kjer je delal vse do svoje upokojitve. Poleg lovstva je bil v prostem času dejaven na več področjih, poleg vinogradništva je bil tudi ustanovitelj Društva upokojevcem Velika Polana.

Član naše lovske družine in njene predhodnice je bil od leta 1958 ter

Narisal: Milan Samar

v njej ostal vse do konca svojega življenja. Za lovstvo je naredil ogromno; opravljal je različne odgovorne funkcije, tako je bil od leta 1963 do leta 1975 blagajnik lovske družine, od leta 1976 do leta 1980 starešina lovske družine ter vrsto let član upravnega odbora. V času, ko je bil starešina lovske družine, so zgradili lovsko kočjo. V tem času je bil tudi predsednik pripravljalnega odbora in gonilna sila omenjenega projekta.

Zaradi vzornega in požrtvovalnega delovanja v zeleni bratovščini ter vedrega in poštenega značaja je bil med lovci priljubljen in spoštovan. Za svoje vestno in dolgoletno delo v lovstvu je prejel odlikovanja: od Lovske zveze Slovenije (LZS) je leta 1989 prejel znak za lovske zasluge, leta 1994 pa red za lovske zasluge III. stopnje. Leta 2014 ga je LZS odlikovala še z jubilejnim znakom za 50 let delovanja v lovstvu.

Dragi Ivan, hvaležni smo ti za ves trud in delo v lovstvu, iz srca se ti zahvaljujemo za vse, kar si naredil, in vedi, da tvoj prispevek lovstvu ne bo nikoli pozabljen. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

LD Velika Polana – A. K.

V ponedeljek, 16. aprila 2018, nas je doletela žalostna novica, da dobrega prijatelja in poštenega lovskega tovariša **Antona Maverja – Toneta** ni več med nami. Z vse-

mi lovskimi častmi smo se lovci LD Gradišče Košana in lovci sosednjih lovske družin v velikem številu od njega poslovili na šmihelskem pokopališču.

Tone se je rodil 13. junija 1934 na Šilentabru. Mladostniška leta je preživel doma na kmetiji in se kot petnajstletni fant zaposlil na železnici, kjer je pozneje naredil delovodsko šolo in postal vodja električarjev ter se preselil v Privko, kjer si je tudi ustvaril družino. Kmalu po tem sta si z ženo Maro zgradila hišo v Šmihelu in mirmo živela, dokler ni prišla huda bolezen.

V lovske vrste se je včlanil leta 1960, čez tri leta pa tudi opravil lovski izpit. Najprej je bil član LD Tabor Zagorje, kjer je opravljal delo tajnika (1962–1966) ter bil član izvršnega odbora LD Tabor Zagorje (1966–1968). Leta 1968 se je prepisal v LD Gradišče Košana in med tem opravil tudi izpit za lovskega čuvaja. Bil je zelo aktiven član, opravljal je več funkcij: bil je gospodar LD Gradišče Košana (1968–1976 in 1982–1984), predsednik Nadzornega odbora LD Gradišče Košana (1984–1986), član disciplinske komisije območne lovske zveze (1991–1995) ter član raznih komisij in delegat v Zvezi lovske družin Postojna.

V letih 1991 do 1999 je bil oskrbnik lovske kočje v Grižah ter praporščak od leta 2004 do leta 2009. Za svoje delovanje v lovske vrste je prejel različna odlikovanja, in sicer znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. stopnje in jubilejni znak za 50 let članstva v lovski družini.

Tone je bil delaven in družaben človek, ki je znal poskrbeti za dobro voljo v družbi. Njegovim lovskim zgodbam smo vsi radi prisluhnili in se jim tudi dostikrat nasmejali. Bil je človek in lovec z veliko začetnico. Zeni Mari, sinu Branku, hčeri Mateji in njunima družinama ter vsem sorodnikom izrekamo v imenu košanskih in drugih lovcov iskreno sožalje. Tone, naj ti bo lahka šmihelska zemlja s pogledom na tvoj Tabor.

LG Gradišče Košana – D. V.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Ivo Jošt, LD Strojna,

* 2. 12. 1956, † 13. 4. 2018.

Daniel Štavdeker, LD Strojna,

* 20. 7. 1928, † 2. 6. 2018.

Stane Grom, LD Poljane,

* 26. 3. 1934, † 29. 5. 2018.

Milan Kristan, LD Tabor Zagorje,

* 7. 3. 1950, † 2. 6. 2018.

Jernej Smolej, LD Kranjska Gora,

* 27. 5. 1951, † 29. 5. 2018.

Marian Zima, LD Kranjska Gora,

* 9. 4. 1952, † 3. 6. 2018.

Stanislav Razdrih, LD Lož - Stari trg,

* 4. 5. 1934, † 2. 6. 2018.

Roman Pušlar, LD Ivančna Gorica,

* 9. 12. 1932, † 17. 6. 2018.

Rok Močilnik, LD Peca - Mežica,

* 14. 8. 1940, † 27. 3. 2018.

Ivan Cveteck, LD Stara Fužina,

* 29. 1. 1936, † 28. 6. 2018.

Andrej Černik, LD Lijak,

* 15. 12. 1940, † 21. 3. 2018.

Daniilo Ipavec, LD Lijak,

* 9. 3. 1954, † 2. 5. 2018.

Radišlav Marhold,

LD Videm ob Ščavnici,

* 5. 10. 1948, † 16. 8. 2016.

Vladimir Perkič,

LD Videm ob Ščavnici,

* 8. 7. 1927, † 30. 8. 2017.

Stanislav Kurbus,

LD Videm ob Ščavnici,

* 21. 3. 1952, † 28. 10. 2017.

Franco Zajdel, LD Videm ob Ščavnici,

* 17. 11. 1939, † 20. 12. 2017.

Vlado Kocuvan,

LD Videm ob Ščavnici,

* 29. 4. 1951, † 7. 4. 2018.

Janez Tomšič, LD Taborska jama,

* 19. 5. 1949, † 23. 6. 2018.

Mirko Ukmar, LD Štanjel,

* 10. 7. 1953, † 29. 6. 2018.

Ivan Ogorevc, LD Kozje,

* 24. 5. 1937, † 23. 6. 2018.

Jože Hauptman, LD Kranjska Gora,

* 14. 8. 1930, † 20. 6. 2018.

Karel Šergan, LD Dol pri Hrastniku,

* 7. 2. 1928, † 29. 7. 2018.

Umrlim časten spomin!

Prvi Memorial Ivana Caf

Morda ste se kdaj vprašali: »Kdo se je prvi v Sloveniji začel ukvarjati s pasmo nemški lovski terier?« To je bil **Ivan Caf** iz Maribora, lastnik psarne *Pobreške*. Bil je pravi lovec in pravi vzreditelj nemških lovskih terierjev in nemških kratkodlakih ptičarjev. Ves »terierski« svet ga je poznal. Bil je zelo spoštovan in njegovo kinološko znanje je bilo neprecenljivo. Vedno je iskal možnosti za izboljšavo pasme. Še na svoj 90. rojstni dan, ko so ga obiskali nekateri kinologi, jih je povabil k mizi in dejal: »Dragi kolegi sodniki, današnji sestanek sem si zamislil takole ...« Takšen je bil Ivan Caf, ugleden mednarodni kinološki sodnik za pse jamarje in ptičarje, ki je bil z vsem srcem predan lovski kinologiji in je pustil neizbrisen pečat pri razvoju pasme **nemški lovski terier** v Sloveniji in tujini.

Dr. **Janko Lokar**¹ je zapisal: »V inozemskih kinoloških krogih že dolgo poudarjajo načelo: če se kakšna pasma poslabša, niso za to odgovorni samo rejci, ampak predvsem sodniki. Mi lahko obrnemo ta rek: če se kakšna pasma poboljša, je zasluga sodnikov.« V Sloveniji sta leta 1934 postala prva sodnika za ocenjevanje psov jamarjev **Teodor T. Drenig** in **Hugo - Bruno Stare**, leto kasneje dr. **Ivan Lovrenčič**, leta 1939 pa **Ivan Caf**.

Že pokojni kinološki sodnik **Vinko Foršček** je leta 1988 zapisal: »Na splošno, ko pregledujemo zgodovino strokovnega dela v okviru zreje psov jamarjev, nikakor ne smemo mimo Ivana Caf. Njegovo delo je povezano s temelji zreje te grupe lovskih psov in z ustanovitvijo Kluba ljubiteljev psov jamarjev. Njegova strokovna pomoč pri zreji je nepogrešljiva, za kar mu tudi na tem mestu izrekamo vso pohvalo in hvaležnost.«

V življenju mora imeti človek tudi nekaj sreče, da se mu vse stvari uredijo, kot si želi. Tako je Caf znanje nemškega jezika, ki ga je pridobil na realni gimnaziji v Mariboru, uporabil pri navezovanju stikov z drugimi lovci iz Avstrije in Nemčije, poklic prometnika pa mu je omogočal, da je potoval po različnih krajih in spoznaval ljudi. Čeprav je bil tudi Cafov oče lovec, je bil prvi, ki je Ivana navdušil za lovsko kinologijo, njegov stric, župan Občine

Foto: Arhiv Silve Caf Vergles

Ivan Caf

Ščavnica, ki mu je podaril kratkodlakko ptičarko **Asto Metliško**. Potem, ko je Caf spletel povezovalne z Nemčijo, si je od enega od snovalcev pasme nemški lovski terier, dr. **Herberta Lacknerja**, v Slovenijo pripeljal psičko **Fohli Baltia** (poležena 6. oktobra 1943; **Arbo Baltia x Holle Baltia**), ki jo je klical Žoli. »Z Žolico se je vse začelo,« mi je povedala Cafova hči **Silva Caf Vergles** in nadaljevala: »Veste, zakaj se je odločil za terierje? Povsem iz praktičnih razlogov, saj je bilo takrat veliko lisic in oče je želel psa, s katerim bi jih lahko lovil; in tudi drugo divjad. Ko so ostali videli, da je nemški lovski terier vsestransko uporaben pes, se je pri nas povečalo njihovo število.« In tu je vidno bistvo pasme nemški lovski terier: v njihovi vsestranski uporabnosti, ki se je lovci in lovski kinologi morda premalo zavedamo, zato je pomembno, da bi lovce ozaveštili in tudi ustrezno izobrazili o šolanju in načinih lova s to pasmo.

O tem, kako pomembno je mlade lovske pripravnike izobraziti o načinih lova s psi, priča tudi članek² iz arhiva Caf Verglesove, v katerem je izjava njenega očeta:

»Koroški lovski pripravniki so imeli v Dravogradu teoretični del strokovnega tečaja. Pred izpitom, ki bo maja, pa morajo še spoznati, kako se mora pravi lovec s svojim psom obnašati v lovišču in kako se s psom - jamarjem lovi jazbeca.« Caf je bil specialist za iskanje po krvni sledi. V Radljah ob Dravi je 1. junija 1958 organiziral seminar za vodnike psov barvarjev. Velja spomniti na nekatere Cafove mod-

Foto: Arhiv Silve Caf Vergles

Prva nemška lovski terierka, pripeljana iz Nemčije, Fohli Baltia (vzreditelj dr. Herbert Lackner). Ker imena psarne Baltia niso zaščitili, zdaj pod to psarno nekdo drug vzreja nemške lovske teriere.

rosti, objavljene v članku *To in ono o naših jamarjih in njihova vsestranska uporabnost*³: »Pri sledenju na jermenu je možno, da pes zgreši in se mu mora nuditi prilika, da se sam popravi.« In pa: »Pri sledenju se ocenjujeta sigurnost in volja. Pri sigurnosti lahko priskočimo psičku na pomoč z večkratnim vežbanjem po umetnem krvnem sledu, volja za tako delo je pa prirojena, to je podedovana zasnova in od te zasnove je odvisno število umetnih sledi pri šolanju.«

Da je bil Caf lovec z veliko začetnico, priča tudi dejstvo, da je deloval na različnih lovskih področjih: bil je med ustanovnimi člani **LD Pobrežje** in kasneje tudi njen častni član, dejaven je bil tudi v mariborski območni lovski zvezi (tako v komisiji za lovske izpite kot tudi pri ocenjevanju trofejev). V tistih časih so se ga številni lovski pripravniki bali, saj je bil strog in je od njih zahteval znanje. Ob tem je dejal: »Če ne pozna sledi, ga res ne morem spustiti naprej.« S kolegom **Otmarmom Cvirnom** (tudi kinološkim sodnikom za pse jamarje) je sodeloval pri organizaciji lovstva v Sloveniji po drugi svetovni vojni in pri pripravi takratnega zakona o lovstvu. Bil je odličen strelec in si je prizadeval, da bi lovci pred lovno sezono opravili preizkus pušk (in strelskih sposobnosti) in da bi tudi vadili streljanje na glinaste golobe, saj se tako posledično zmanjšuje odstotek obstreljene divjadi. Ker so z družino živeli ob reki Dravi, je pozimi na otoku na Dravi krmil fazane, saj lisice do tam niso mogle. Nasploh si je Caf prizadeval za ohranjanje in gojitev poljske divjadi (jerebic, zajcev in fazanov). V skrbi za naravo in sožitje med naravo, živalmi in človekom je zato pogosto posredoval pri pomembnih mariborskih veljakihi. Največjo sled pa je zagotovo pustil v lovski kinologiji, kjer je postavil temelje, na katerih se slednja nadgrajuje še dandanes. V lovski kinologiji se je stalno izobraževal, prevajal je tuje pravilnike, hodil na posvete v tujino in se vse naučeno trudil prenesti k nam. Pri tem pa Ivan ni bil le teoretik, ampak je tudi praktično predstavljal delo s psi. Da, kot je sam Caf dejal, le dober lovec ima lahko dobrega psa. »Veste, vsak dan je prišlo za očeta kakšno pismo. Če pisma ni bilo, nam je bilo čudno. Očeta so ljudje pogosto klicali in prosili za kakšen kinološki nasvet. Pri

³ Objavljen v Almanahu ob 50. obletnici obstoja Kluba ljubiteljev psov jamarjev, ki je bil izdan leta 1976.

¹ Šušteršič M. 1953. *Naš lov* 2. Ljubljana: Lovska zveza LR Slovenije, str. 227–228.

² Objavljen v biltenu 1. Memoriala Ivana Caf, marec 2018.

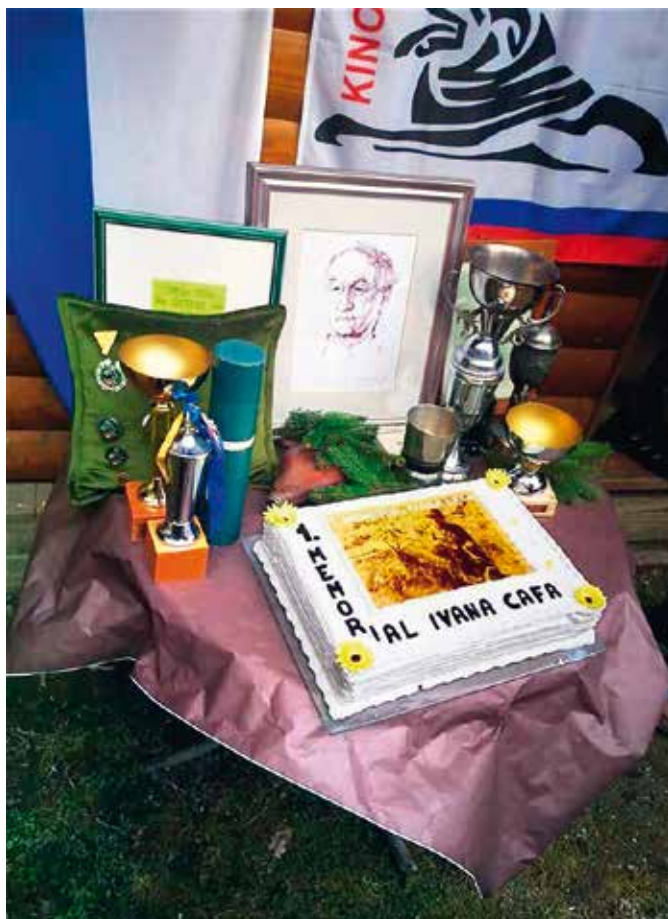

Foto: Maja Brunskele

Utrinek s prvega Memoriala Ivana Cafa

O. Fahlmanna pripeljal Hero in Horrorja Silvanusa. Bila sta zelo lepa psa z izredno kakovostno dlako, je povedala njegova hči. Kasneje so Hero ukradli. Znani Cafovi psi so bili tudi **Jago Wilde Jagd**, **Cox vom Schindlhaus**, **Don Pobreški**, **Maxi Hunter's Dream of Gračec** (klicno ime **Ponti**).

Kar si velja zapomniti, je naslednji Cafov stavek: »Naše ugotovitve bodisi na preizkušnjah podednovanih zasnova ali na vsestranski uporabnosti tekmi, so moze in hrbenica naši bodoči vzreji.«⁴ Prizadeval si je, da bi lovci vzrejali rodovniške pse, saj je hotel preprečiti črni trg s psi, prav tako se je zavzemal za vpis storitvenih znakov (za dejavnost) v rodovnik. Prepričan je bil, da je treba vsaki psici najti primerne partnerja, ki mora biti primeren tako po zunanosti kot tudi po značaju, ki ga je ocenjeval pri psu glede na njegovo obnašanje do divjadi, ljudi in drugih psov. Kot je sam zapisal: »Kljub temu je budnost ali točno rečeno skrajna

⁴ Članek To in ono o naših jamarjih in njihova vsestranska uporabnost, objavljen v Almanahu ob 50. obletnici obstoja Kluba ljubiteljev psov jamarjev, leta 1976.

prevидnost pri izbiri plemenjakov na mestu«⁵. Njegovi znameniti izjavi o psih sta tudi: »Zobovje je njegovo orožje, zato mora imeti brezhibno.« »Če nima prsnega koša, kapacitete, kako bo pa lovil?« Marsikdo je prosil Cafa za njegov nasvet pri vzreji in tudi za pomoč pri šolanju psa. Za vse delo, tako na področju lovstva kot tudi na področju lovske kinologije, je bil Caf večkrat odlikovan. Zaslužen.

»Zakaj pa ni v njegov spomin organizirane nobene tekme, če je bil takšna osebnost?« bi se marsikdo vprašal. Ker nekatere stvari potrebujejo čas in zagnanost. Ivan Caf se je rodil 24. februarja 1906 in umrl 25. decembra 2001, prvi *Memorial Ivana Cafa* v delu nemških lovskih terierjev na divjega prašiča pa je **Državna vzrejna komisija za jamarje** v sodelovanju z **Lovskim kinološkim društvom Novo mesto** organizirala v soboto, 24. marca 2018. Kar 15 slovenskih (!) vodnikov psov pasme nemški lovski terier se je zbralo, da bi počastilo spomin na tega velikega kinologa. Njegova hči Silva nam je predstavila očeta in njegovo delovanje na področju lovstva in lovske kino-

⁵ Ibidem.

nas so bili grof Kotullinsky iz Avstrije, Eduard Lauer mann iz Loebna (Avstrija), grof Croy iz Belgije, Peter Fahlmann iz Švice, Milovan Vitomirov iz Beograda. No, sicer je pa oče tudi sodil v Nemčiji, Avstriji, na Češkem, v Makedoniji, v Srbiji, Romuniji in drugod,« mi je še povedala njegova hči Silva.

In če se vrnemo k Cafovim nemškim lovskim terierjem. Cafova Žoli (Fohli Baltia) je dala z Assom vom Haagom pse **Glasa**, **Grabeža**, **Gorko**, **Daveža**, **Drzno**, **Diano Pobreško** in druge. Med znamenitimi Cafovimi psi je tudi **Krt Pobreški** (Fohli Baltia x Nyps von der Kammlach), ki je omenjen celo v nemški knjigi **Hansa Schindla Das Rasse-Portrait: Deutscher Jagdterrier** (Kynos Verlag, Mürlenbach, 1995). S Krtovo sestro **Kuno** je Caf veliko iskal po krvni sledi, dajala pa je izredno dobre mladice (**Jago Pobreški** in **Sokol Pobreški**, ki ga je imel v lasti **Otmar Cvirn**). Kot je dejal Caf in na kar se v teh časih pozablja: »Pes ima lahko prav dobro oceno zunanosti, pomembno je njegovo sozvočje fizičnega (zunanjega) izgleda, delavnosti in odnosa do človeka.« Da je osvežil »kri«, je iz Švice od vzreditelja **Petra**

Foto: Matjaž Čizelj

Kar 15 slovenskih (!) vodnikov psov pasme nemški lovski terier se je zbralo, da bi počastilo spomin na velikega kinologa.

logije, prinesla je odlikovanja in njegove lovske pripomočke. V spomin na Cafu smo izdali tudi bilten, v katerem sta med drugim predstavljena njegovo delovanje na področju lovske kinologije in razvoj pasme nemški lovski terier v Sloveniji. Na prvem memorialu je zmagal pes **Daf Cvičkov**, vodnika **Andreja Božiča**, drugi je bil **Kan Nebeški**, vodnika **Darka Pungeršiča** in tretji **Mad Max od Vlačiča**, vodnika **Dejana Poljanška**. Sodila sta **Franc Svetec** in **Matej Lah**, delegat

Kinološke zveze Slovenije pa je bil **Jožef Verčko**.

Psi, ki so opravili preizkušnjo, so si pridobili storitveni znak za ostrost, ki ga za vzrejo priznava tudi matična organizacija nemških lovskih terierjev. Cilj vzreje je, da se vsi psi, ki so tekmovali, udeležijo tudi tekme v delu po streli ali vsestranske uporabnostne preizkušnje (VUP). Med prvimi tremi uvrščenimi psi ima to opravljeno le tretjevršeni pes. »Veste, če bi bil moj oče živ, bi vas počastil,« je dejala

Caf Verglesova. In tako sta Žan in Anton Komidar pripravila odlično pojedino, **Nastja Brunskole** pa je prinesla torto. Ob tem velja velika zahvala vsem, ki so sodelovali pri organizaciji, predvsem **Tomažu Burazerju**, **Daretu Malešiču**, **Jožici Janežič**, **Vladimirju Pavcu**, **Marku Uriglju**, **Dušanu Šukljetu**, **Miru Kosu**, **Novomeškemu lovskemu rogistu**, **Matjažu Cizlju**, ki je prireditev fotografiral, in **Zdravku Robku**, ki je prispeval gradivo za bilten. Tako, to je bil začetek. Brez

Belokranjcev v lovske kinologiji pač ne gre! V prihodnje je treba organizirati še več treningov in lovcem predstaviti način šolanja pasme nemški lovski terier, da se bo povečala njihova vsestranska uporabnost. Zapis naj sklenem kar s Cafovimi besedami: »*Rahla povelja in mirni odnos vodnika do psa sta pogoj za plodno delo in uspeh.*«

Maja Brunskole
LKD Bela krajina

Knjižica, posvečena »očetu« nemških lovskih terierjev v Sloveniji

Izjemno sem bil vesel, ko sem dobil v roke zajetno zeleno knjižico, posvečeno predvsem zgodovinskemu pregledu strokovnega kinološkega dela, ki ga je v prid razvoja in uporabe te vsestranske uporabne pasme jamarjev v Sloveniji in tudi v nekdanji skupni državi opravil zaslužni mednarodni kinološki sodnik za jamarje (in ptičarje) **Ivan Caf** (1906–2001). Knjižica je izšla v okviru organizacije *Državne tekme v delu nemških lovskih terierjev na divjega prašiča* (1. Memorial Ivana Cafa), ki je bila 24. marca 2018 v **lovni obori Ruperč vrh**, priredili pa so jo **Lovsko-kinološko društvo** (LKD) **Novo mesto** in zavzeti **belokranjski kinologi**. Gradivo za knjižico, ki bi jo lahko imenovali tudi bilten, je požrtvovalno in vestno zbrala in uredila **Maja Brunskole** ob pomoči Cafove hčerke **Silve Caf Vergles**, ki je pobudnikom za izdajo knjižice (natisnjenih je bilo 70 izvodov) prijazno posodila dokumentarno gradivo iz družinskega arhiva. Del fotografske dokumentacije je Brunskoletova dobila še od **Janeza Srpčiča**, **Staneta Lesjaka**, **Dejana Poljanška** in **Božidarja Malešiča**. Pobudnika za pripravo publikacije, ki vsebuje več kot sto strani, sta bila tudi kinološka sodnika **Tomaž Burazer** iz Črnomlja in **Franc Svetec** iz Kostanjevice na Krki, ki sta Cafu osebno dobro poznala in sodelovala z njim. Tudi sam sem zelo cenil tega skromnega, spoštljivega in nevsiljivega mariborskega kinologa z velikim praktičnim kinološkim znanjem in izkušnjami, s katerim sva si delila zanimanje za ptičarje.

Ker je knjižica izšla v tako skromni nakladi, vsebuje pa dra-

gocene zgodovinske podatke o začetkih vzreje in delovnih preizkušnjah nemških lovskih terierjev na naših tleh in ne nazadnje podrobno opisuje strokovno kinološko delo »očeta« te pasme pri nas, v čigar spomin so nekateri kinologi pripravili omenjeno državno prireditev, ni odveč, če nekoliko predstavim njeno vsebino in jo priporočim vsem zainteresiranim, ki jih zanima predvsem zgodovina kinološke jamarске dejavnosti in našega kluba. Mlajšim sodniškim pripravnikom za ocenjevanje zunanosti in dela nemških lovskih terierjev lahko pomeni celo poglavitni del učnega gradiva, saj bodo v njej našli tudi veljavni *Vzrejni pravilnik za pse jamarje*, *Navodila (oznake) za preskus ostrogi do lisice in divjega prašiča za to pasmo* in *Pravilnik o delu psov glasne gonje na divjega prašiča*.

Rdeča nit celotne knjižice – biltena je vsekakor doslej najbolj popoln pregled in zbirka dokumentarnega gradiva o strokovnem delu kinologa Cafa, ki je bil desetletja tesno povezan z vodilnimi člani – lovci matične pasemske organizacije – **Klubom za nemške lovske terierje** (*Deutscher Jagdterier Club*). Venomer je poudarjal, da lahko le matična pasemska organizacija vodi in usmerja vzrejno politiko svoje pasme, ki jo morajo zato sproti spremljati in upoštevati tudi vodniki in sodniki v drugih deželah, kjer vzreajo in uporabljajo to pasmo psov. Prav za to povezavo je skrbel Caf, ki je odlično obvladal tudi nemški jezik.

Knjižica se začne z opisom prve Cafove nemške lovske terierke Žoli, ki jo je Ivan pripeljal iz Nemčije in katere vzrednik je bil znan nemški vzreditelj in eden snovalcev te pasme dr. **Herbert Lackner**. Z omenjeno psičko je mariborski kinolog začel vzrejo te pasme v svoji zaščiteni **psarni Pobreški** in k vzreji pritegnil vse člane svoje družine. V knjižici

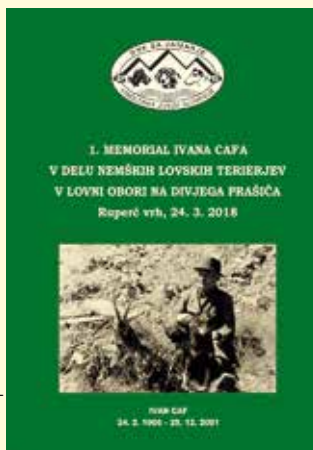

Foto: Maja Brunskole

Naslovnica biltena 1. Memoriala Ivana Cafa

so navedeni še drugi njegovi psi. Opisuje tudi prve predstavnike in lovske kinologe, ki so ob Cafu postavljali temelje vzreji nemških lovskih terierjev. »*Brez poznavanja in spoštovanja zgodovine ne moremo graditi prihodnosti.*« je pravilno napisala urednica in vodnica terierja Brunskoletova ter dodala, da so zato v knjižici objavljeni tudi nekateri odlomki izvirnih člankov iz starejše literature, ki pa so zaradi svoje kakovosti še vedno osnovna učna snov, s katero bi se moral seznaniti vsak vodnik nemškega lovskega terierja. In ker so ti članki marsikomu nedostopni, so jih ponatisnili v knjižici. Resda je čas medtem nekoliko spremenil jezik in izrazoslovje, pa vendar puščen izvirni slog ne zmoti glavnega namena ponovno objavljenih strokovnih načel, ki jih je Caf širil med mlajše vodnike. Bil je med prvimi slovenskimi kinologi, ki je poudarjal, da je treba jamarje naučiti ne le dela v rovu, pač pa tudi na planem (še posebno tudi dela po krvnem sledu).

Iz knjižice je razvidno tudi, da je Caf deloval v organih mariborske območne lovske zveze (bil je dolgoletni član **LD Pobrežje**), lovskemu strelstvu in pri ocenjevanju

lovskih trofejev. Iz vsega njegovega dela je vedno vela splošna ljubezen do narave. Dodani so tudi članki iz drugih tiskanih medijev, ki pričajo o njem, na primer ob njegovih življenjskih obletnicah in tudi smrti. Poučen je ponovno objavljeni prispevek **Jurija Verovška** o zgodovini **Kluba ljubiteljev psov jamarjev**, povzet iz **Almanaha** (1976), ki je izšel ob 50-letnici kluba, ter dva članka **Vinka Forščaka** o zgodovini vzreje psov jamarjev v Sloveniji (1988) in o **Vzrejni komisiji za pse jamarje v Sloveniji** (1996). Oba sta bila tudi zelo aktivna in dolgoletna jamarška kinologa. Zanimiva sta tudi objavljena seznama kinoloških sodnikov za pse jamarje (1934–1976) in zaščitenih psarn psov jamarjev (Kinološka zveza Slovenije, 1976). Zgodovinski sklop te knjižice se končuje s prispevkom **Tomaža Burazerja**, ki bralca seznanja z razlogi za nastanek **Državne vzrejne komisije za pse jamarje**, ki je nastala 18. septembra 2017 v okviru Kinološke zveze Slovenije, z njenimi nameni in viziji.

Res sem z veseljem in zanimanjem prebral knjižico ter ob njeni vsebini podoživel tudi vse radosti, ki sem jih bil sam deležen med dolgoletnim vodenjem treh resastih jazbečarjev, spomnil pa sem se tudi na vselej zanimive pogovore s Cafom. S pomočjo njene vsebine sem se spomnil številnih dogodkov, na katere že nekaj časa nisem pomislil, najinih razprav ter nasvetov drugih lovskih in kinoloških tovarišev, od katerih jih nekaj žal ni več med nami. Veliko priznanje in zahvalo izražam urednici Brunskoletovi ter pešiči njenih in mojih kinoloških in lovskih tovarišev za ta bogat – in večer – prispevek v domačo lovsko-kinološko zgodovino, ki bo tako zapisana ostala tudi za namcem.

Boris Leskovic

Prinašalci so se izkazali

Slovenski klub retrieverjev je v soorganizaciji z LD Dramlje in Lovsko-kinološkim društvom (LKD) Celje v lovišču LD Dramlje 5. maja 2018 za prinašalce organiziral preizkus naravnih zasnov (PNZ), vzrejno preizkušnjo prinašalcev (VPP) in telesno ocenjevanje. PNZ in VPP sta namenjena izključno ugotavljanju prirojenih lastnosti prinašalcev in na podlagi tega primernosti psov za nadaljnje šolanje in vzrejo. Zato je priporočljivo, da vodniki obe preizkušnji opravljajo s čim mlajšim psom.

Foto: Tomaž Dajčar

Labradorec Funkyland's Backseat Driver pri prinašanju na planem

Foto: Tomaž Dajčar

Novoškotski prinašalec Hunter's Moonlight Ocean Blue Yu pri prinašanju iz globoke vode

Zbor je bil pri lovskem domu zjutraj ob devetih. Najprej je bilo na vrsti telesno ocenjevanje. Organizatorji so lepo pripravili prireditveni prostor in prijavljene priče čakali z jutranjo pogostitvijo. Na telesno ocenjevanje je bilo prijavljenih devet psov treh različnih pasem (šest labradorcev, dva zlata prinašalca in en gladkodlaki prinašalec). Sodnica **Martina Krančan** je pse telesno ocenila glede na standardne zahteve za določeno pasmo.

Sledili sta preizkušnji (PNZ in VPP), na kateri je bilo prijavljenih sedem psov štirih različnih pasem

(štirje labradorci, en gladkodlaki prinašalec, en zlati prinašalec in en novoškotski prinašalec). Razlika med PNZ in VPP je v tem, da pri PNZ pse preizkušajo na divjad (fazan, raca, jerebica), pri VPP pa psi opravljajo preizkušnjo s prinosilom. Pri obeh preizkušnjah se ugotavlja obnašanje psov ob strelu (strelomirnost), prinašanje na planem, prinašanje iz globoke vode in vodljivost (splošna poslušnost) med celotno preizkušnjo.

Kinološki sodnik **Andrej Emih** in pripravnica za ocenjevanje dela prinašalcev **Martina Krančan** sta strelomirnost psov preskusila pri

lovskem domu, nato pa smo se odpravili na terene v LD Dramlje. Najprej so psi opravljali *prinašanje na planem* (iz visoke trave) in nato še *prinašanje iz globoke vode*. Nekaj težav je neizkušenim

V praksi prinašalce uporabljamo za iskanje in prinašanje ustrelenih male divjadi po strelu. Na lovu so psi ob strelu poleg vodnika, nato pa na ukaz poiščejo divjad in jo prinesejo vodniku. So na splošno vodoljubni psi, zato jih s pridom uporabljamo tudi za lov na lovne vrste vodne perjadi. Pravilno izšolani se izkažejo tudi v delu po krvni sledi. Škoda je, da so ti psi še vedno tako podcenjeni v naših lovskih vrstah.

Predvidena legla lovskih psov

Brandl brak (SLRBrb):

O: 4/I, m: 4/I, 1. 7. 2018, Marko Prestor, Kovorska cesta 68, 4290 Tržič. Tel.: 041/886-116.

Slovaški gonič (SLRSK):

O: 5/I, m: 5/II, 20. 8. 2018, Aleksander Napotnik, Šmartno ob Paki 40, 3327 Šmartno ob Paki. Tel.: 041/875-382.

Kratkodlaki vajmaranec (SLRWpk):

O: tuj plemenjak, m: 5/PZP, 21. 7. 2018, Anton Savorgnani, Podvin 194, 3310 Žalec. Tel.: 041/634-806.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: tuj plemenjak, m: 5/JZP, 21. 8. 2018, Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Štefanova 2, 1000 Ljubljana.

mladim psom povzročal veter. Ne glede na to so preizkušnji opravili vsi psi.

Tomaž Dajčar

Rezultati PNZ:

1. mesto: labradorec **Funkyland's Backseat Driver** z vodnico **Aleksandro Karner** (19 točk/20 točk; I. nagradni razred),
2. mesto: labradorec **Funkyland's Brown Bubble Brings Trouble** z vodnico **Matejo Urbanija** (16 točk/20 točk; I. nagradni razred),
3. mesto: novoškotski prinašalec **Hunter's Moonlight Ocean Blue Yu** z vodnico **Polono Železnikar** (13 točk/20 točk; II. nagradni razred).

Rezultati VPP:

1. mesto: zlati prinašalec **Shine Your Way Never Say Never** z vodnico **Edito Modic** (18 točk/20 točk; I. nagradni razred),
2. mesto: labradorec **Funkyland's Beyond Choco** z vodnico **Aleksandro Karner** (16 točk/20 točk; I. nagradni razred),
3. mesto: labradorec **Tylah Hot Muffin** z vodnico **Barbaro Krumpak** (15 točk/20 točk; I. nagradni razred) in gladkodlaki prinašalec **RonRaj Greetings From North** z vodnico **Jasno Jeraj** (15 točk/20 točk; I. nagradni razred).

Foto: Tomaž Dajčar

Telesno ocenjevanje gladkodlakega prinašalca, z imenom RonRaj Greetings From North, pri lovskem domu LD Dramlje

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj risanico Crvena Zastava, kal. .30-06 Spr. Je zelo lepo ohranjena. Cena po dogovoru. Tel.: 031/280-125.

Prodaj dobro ohranjeno tricevko Suhl, 12-12 7 x 57 R, z vložno cevjo .22 Mag. (daljšo) in str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (1.150 €). Tel.: 041/751-139.

Prodaj ali zamenjam šibrenico CZ-USA/Ringstar (Hammerless), kal. 12/12, z enim sprožilcem. Puška je stara štiri leta (kot nova). Zamenjam jo za repetirno risanico, kal. 5,6. Tel.: 041/606-016.

Prodaj natančno boroveljsko kombinirano puško z menjalnimi cevmi antinit, 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom, 6 x 42, Kuhnigen Lúchow na Suhlovi montaži (1.200 €) ter šibrenico Merkel Suhl, 16-16 (250 €). Tel.: 040/892-472.

Prodaj pištolo Beretta, kal. 9 x 17 mm, v odličnem stanju. Tel.: 041/568-504.

Ugodno prodaj ohranjeno kombinirano puško Suhl-Classic, kal. 16/243 Win., mod. 211 (z globoko gravuro), s str. daljnogledom Swarovski, 6 x 42. Tel.: 041/800-229.

Prodaj češko kombinirano puško, kal. 12/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi in montiranim str. daljnogledom. Cena po dogovoru. Tel.: 031/821 550.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. .30-06, s skoraj novim str. daljnogledom Zeiss 4-15 x 50 Conquest (cena 800 €) ter češko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, s str.

daljnogledom Buschnell, 3-9 x 50, in menjalnimi cevmi, 12/12 (cena 500 €). Tel.: 041/496-520.

Prodaj dobro ohranjeno Suhlovo tricevko, kal. 16-16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Nickel, 6 x 42, (Suhlova montaža). Cena je 1.350 €. Tel.: 040/983-919.

Ugodno prodaj boroveljsko kombinirano puško L. Borovnik (v odličnem stanju), kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi, 16/16. Tel.: 040/160-014.

Prodaj puške: repetirko Remington, kal. .222; **šibrenico** CZ, kal. 16/16, in **kombinirko**, kal. 20/.22 WMR. Tel.: 068/186-596.

Prodaj vložno cev Krieghoff, kal. .22 Mag., dolžina cevi EL 44, za šibreno cev, kal. 16, kot nova (300 €) in nov **dvogled** Leica Ultravid, 8 x 50 HD (1.300 €). Tel.: 031/800-905.

Prodaj lovsko risanico Mauser, model 98, kal. 9,3 x 62, z boroveljsko cevjo (850 €), s str. daljnogledom Bushnell Tropic z rdečo piko (zasušna montaža) – ob prodaji dodam še 47 nabojev, kal. 9,3 x 62, z 11,9-gramske kroglo; **repetirno risanico** Mauser, mod. 98/70, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles-Wien (Suhlova montaža), ki omogoča vidljivost tudi v mraku (1.200 €); **malokalibrsko puško** Brno, mod. 2, kal. .22 LR, z montažo na utore (300 €) ter **bokarico**, češko zbrojevko, model 2 UH-Brod, kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Nikon, 1- 4 x 24 Filipini, z rdečo piko (Suhlova montaža) in rezervnimi cevmi, 12/12 (900 €). Tel.: 05/783-55-96 in 040/641-262.

Prodaj nekaj lepo ohranjenih lovskih pušk, in sicer: boroveljsko **šibrenico** - **petelinko**, kal. 16-16, z gravuro, je starejšega pokrepla, znamke Böhler Blitz Stahl; **repetirno risanico** znamke Mauser, kal. 6,5 x 57 z novejšim str. daljnogledom Zeiss Diatal, M 7 x 50 T⁺; **boroveljsko bokarico**, kal. 16/7 x 57 R, z menjalno cevjo, 16/16; **bokarico**, kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi, 16/16; polavtomatsko **pištolo** znamke Beretta, kal. 6,35 mm (letnik 1943); **MK repetirno risanico** TOZ 18, kal. 22 L.R., s str. daljnogledom; **bokarico** Brno ZH, kal. 12/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi, 12/12. Po potrebi lahko zainteresirani pošljem tudi slike. Cene vsega orožja bodo po dogovoru (razlog za prodajo je smrt lastnika). Ogled in prevzem mogoč v Kranju. Tel.: 051/344-724, e-naslov: ave.lukasan@gmail.com.

Prodaj repetirno risanico Heym, kal. 6,5 x 55, z optiko in nov **strelni daljnogled** Docter, 1,5-6 x 42. Tel.: 070/388 460.

Lovski psi

Prodaj mladiče pasme resasti jazbecar odličnih staršev. Tel.: 051/232-084.

Prodaj vrhunske mladiče pasme vajmarski kratkodlaki ptičar. Starši so iz odličnih nemških delovnih linij. Oče: Argos vom Habichtswald, 5, HD A, AP 168, FWP 297, VGP 364, Btr, WG1/WF1; mati: Ciba Golavska, 5, HD A, JZP 174. Tel.: 041/634-806 (Anton Savorgnani).

Prodaj dva nemška goniča, stara tri mesece, odličnih staršev. Tel.: 041/587-807 (Marko Krašovec, Blagovica).

SEPTEMBER						
Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)	
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec
1. So	22:50	12:19	6:23	19:41	5:14	20:49
2. Ne	23:26	13:27	6:24	19:39	5:15	20:47
3. Po	—	14:36	6:25	19:37	5:17	20:45
4. To	0:09	15:41	6:26	19:35	5:18	20:43
5. Sr	1:02	16:43	6:28	19:33	5:20	20:41
6. Če	2:04	17:37	6:29	19:31	5:21	20:38
7. Pe	3:14	18:24	6:30	19:29	5:22	20:36
8. So	4:30	19:04	6:31	19:27	5:24	20:34
9. Ne	5:47	19:38	6:33	19:25	5:25	20:32
10. Po	7:04	20:09	6:34	19:23	5:27	20:30
11. To	8:19	20:38	6:35	19:21	5:28	20:28
12. Sr	9:32	21:06	6:36	19:19	5:30	20:26
13. Če	10:43	21:35	6:38	19:17	5:31	20:24
14. Pe	11:51	22:07	6:39	19:15	5:32	20:22
15. So	12:56	22:42	6:40	19:14	5:34	20:19
16. Ne	13:56	23:20	6:41	19:12	5:35	20:17
17. Po	14:52	—	6:42	19:10	5:36	20:15
18. To	15:43	0:04	6:44	19:08	5:38	20:13
19. Sr	16:28	0:53	6:45	19:06	5:39	20:11
20. Če	17:07	1:46	6:46	19:04	5:41	20:09
21. Pe	17:41	2:44	6:47	19:02	5:42	20:07
22. So	18:11	3:43	6:49	19:00	5:43	20:05
23. Ne	18:39	4:45	6:50	18:58	5:45	20:03
24. Po	19:04	5:48	6:51	18:56	5:46	20:01
25. To	19:29	6:52	6:52	18:54	5:47	19:59
26. Sr	19:55	7:57	6:54	18:52	5:49	19:57
27. Če	20:22	9:03	6:55	18:50	5:50	19:55
28. Pe	20:52	10:11	6:56	18:48	5:51	19:53
29. So	21:26	11:20	6:58	18:46	5:53	19:51
30. Ne	22:07	12:29	6:59	18:45	5:54	19:49

Prodaj mladiče pasme slovaški gonič, poležene 28. 6. 2018, odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/584-193.

Prodaj mladiče pasme resasti jazbecar. Tel.: 041/783-679 (Jože Tlaker, Rečica ob Savinji).

Na voljo je še nekaj mladičev nemških žimavcev, poleženih 21. 1. 2018. Tel.: 041/717-464.

Prodaj psičko nemško žimavko, staro šest mesecev, odličnih staršev. Tel.: 041/251-807.

Lovska zveza Slovenije

in

Strokovno-znanstveni svet pri Lovski zvezi Slovenije

vas vabita na jubilejni,

10. SLOVENSKI LOVSKI DAN

na temo

ŠAKAL V SLOVENIJI IN NA BALKANU: STANJE IN UPRAVLJAVSKI IZZIVI.

Dogodek bo v soboto, 6. oktobra 2018, z začetkom ob 9. uri v Kopru (dvorana sv. Frančiška, Martinčev trg).

Podrobnejše informacije (program, urnik, seznam predavateljev) bodo objavljene na spletni strani Lovske zveze Slovenije in v oktobrski številki glasila Lovec.

Vljudno vabljeni!

Drugo

Broške, gumbi, prstani in uhani iz rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst), **pasti za lov polhov** (več vrst), **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko

literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj Lovsko-ribiški slovar dr. Janka Lokarja, faksimile iz leta 1937. Cena: 14 € s poštino. Tel.: 041/683-891.

Prodaj zbirko lovskih vestnikov od leta 1910 do 1980, ki so lepo in bogato vezani po posameznih letih. Tel.: 051/344-724, e-naslov: ave.lukasan@gmail.com.

Prodaj sveže narejena preparata medveda (enoletnik leži na drevesu, stokilogramski medved pa stoji pokonci). Oba imata certifikat CITES. Tel.: 041/406-471.

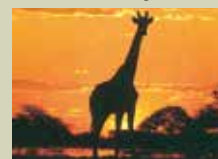
Prodaj čudovite lesene nastavke za trofeje. Tel.: 041/568-504.

Prodaj odrasle lovne fazane in mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj jelene - damjake. Tel.: 068/186-596.

Zbiramo naročila za krmno sladkorno peso za divjad in druge živali. Sladkor na pesa bo na voljo v oktobru po predhodnem naročilu. Plačilo ob prevzemu; naloženo in stetano; cena za tono 60 evrov z DDV. Prevoz je vaš, nalaganje sladkorne pese po predhodnem dogovoru na deponiji v Ljutomeru. Info: 041/77-33-44.

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram najcenejši lov v Namibiji v mojem spremstvu na lovski farmi **Dameron**. Pet dni lova, odstrel štirih glav afriške divjadi (kudu, oriks, svinja bradavičarka, stenbok) in neomejen odstrel pavijanov in šakalov za samo 2.530,00 evrov. Odstrel druge divjadi je mogoč po ceniku. Odhod skupine v mojem spremstvu bo v oktobru oziroma novembru. Informacije po tel.: 031/636-191. **Roman Setnikar**

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

Vzrejna komisija za brak-jazbečarje,
LKD Bele krajine in LD Sinji Vrh

organizirajo

DRŽAVNO TEKMO BRAK-JAZBEČARJEV V DELU

Tekma bo v nedeljo, 22. oktobra 2018, v lovišču LD Sinji Vrh.
Zbor udeležencev bo ob 7.30 pred lovsko kočjo LD Sinji Vrh, Sinji Vrh 1.

Prireditelj si pridržuje pravico do omejitve sodelujočih na največ 12 in izbora nastopajočih v primeru prevelikega števila prijav. Najmanjše število prijavljenih tekmovalcev za izvedbo tekme je deset.

Tekma bo potekala po *Pravilniku za ocenjevanje dela brak-jazbečarjev*.

Prijave zbira **Janez Nahtigal** prek e-pošte Janez_Nahtigal@t-2.net.

Prijavi je treba predložiti obojestransko fotokopijo rodovnika.

Zadnji rok za prijave je 20. september 2018.

*DVK za brak-jazbečarje
Janez Nahtigal*

Vzrejna komisija za barvarje
pri Kinološki zvezi Slovenije

organizira

VZREJNI PREGLED ZA BAVARSKO IN HANOVRSKO BARVARJE

v nedeljo, 15. septembra 2018, ob 8. uri
pri lovskem domu LD Slovenska Bistrica, Zgornja Bistrica 25.

Ob vzrejnem pregledu je treba predložiti: rodovnik psa, obojestransko kopijo rodovnika in potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Psi morajo biti starejši od 15 mesecev. Vzrejnega pregleda se lahko udeležijo tudi psi, ki še nimajo opravljenih vseh preizkušenj ali še niso telesno ocenjeni. Vzrejno dovoljenje bodo dobili, ko bodo imeli opravljene vse predpisane preizkušnje.

Dodatne informacije: Bojan Deberšek (041/730-551).

*Bojan Deberšek,
predsednik Vzrejne komisije za barvarje pri Kinološki zvezi Slovenije*

Lovska zveza Slovenije

in Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje

organizirata

LOVSKE STRELSKE DNEVE 2018

V času Državnega prvenstva v strelski kombinaciji za veterane in superveterane 2018, Državnega prvenstva v strelski kombinaciji OPEN 2018 in Državnega prvenstva v streljanju na tarčo bežečega merjasa 2018 bosta v prostorih strelišča Gaj – Pragersko lovski sejem in predstavitev lovske opreme.

Predstavitev lovske opreme in predavanja bodo od 6. do 8. septembra 2018 od 11. do 16. ure.

Predstavitev in predavanja:

- Puškarstvo VUTE: oblačila Fjällräven in prikaz nege oblačil z voskom, orožje Blaser, predstavitev in praktični preizkus na strelišču,
- OPTICS TRADE, d. o. o.: optika, nočne naprave in termovizija,
- HAMEX, d. o. o.: predstavitev proizvajalca nabojev RWS in praktično testiranje na balistični želatini,
- SLOWARMS, d. o. o.: predstavitev orožja Sauer in praktični preizkus na strelišču,
- ZEISS Slovenija, d. o. o.: predstavitev optike Zeiss in praktičen preizkus daljnogleda Victory RF 8 x 42.

Za pripravnike bo v času lovskega strelskega dne 2018 voden ogled prireditve ob 12. uri.

Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje

Lovska družina Ig in LKD Ljubljana

prirejata

28. DRŽAVNO TEKMO LOVSKIH PSOV V VODNEM DELU – CACT

za

PREHODNI POKAL OBČINE IG

Tekmovanje bo v soboto, 29. septembra 2018, v Dragi pri Igu z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu LD Ig in bo potekalo skladno z veljavnim *Pravilnikom za tekmovalce lovskega psov vseh pasem v vodnem delu*, in sicer v dveh konkurencah (ptičarji in druge pasme psov) ter v posamični in ekipni konkurenci. Ekipa bo štela tri tekmovalce in bo lahko sestavljena poljubno (ptičarji in druge pasme psov).

Na tekmovalcu bodo lahko sodelovali lovski psi z veljavnim rodovnikom FCI in veljavnim veterinarskim potrdilom o opravljenem cepljenju psa proti steklini (cepljenje mora biti opravljeno vsaj deset dni pred prireditvijo).

Potrebna sta **predhodna prijava** in plačilo startnine do 11. septembra 2018. Startnina znaša 60 € za tekmujočega psa. Znesek startnine nakažite na TRR račun Lovske družine Ig – SI56 0209 8026 1882 074.

Prijave bomo sprejemali do 18. septembra 2018 po elektronski pošti na naslov: zan.mohi94@gmail.com ali po običajni pošti na naslov: **Lovska družina Ig, Banija 4, 1292 Ig**.

Prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko kopijo rodovnika psa, kopijo dokazila o cepljenju psa proti steklini in potrdilo o plačilu startnine.

Število sodelujočih psov je omejeno na 21!

Najboljše tekmovalce v posamezni konkurenci bodo prejeli pokale in nagrade.

Dodatne informacije: Žan Mohorko (041/502-334).

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA ZA PTIČARJE v sodelovanju z LPN FAZAN-BELTINCI organizirata

JESENSKO VZREJNO PREIZKUŠNJO - SOLMS

Po sedaj veljavni prevodu pravilnika matične pasemske organizacije za nemške kratkodlake pričarje. Zbor udeležencev bo 22. septembra 2018 ob 8 uri pred upravo lovišča LPN-FAZAN-BELTINCI. Vodnik mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prav tako si mora priskrbiti zajca in fazana za vlečko. Prijavnico lahko dobite na spletni strani DLP www.dlpslo.si, Obr. P št. 1.

Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: LIDIJA ŠMIGOC, BUKOVCI 4, 2281 Markovci, mobilni: 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com

Zadnji rok prijave:
17. september 2018

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA v sodelovanju z LD LJUTOMER organizirata

39. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA (mednarodno ŠPP pričarjev) CACIT

Preizkušnja bo 6. in 7. oktobra 2018 v lovišču LD Ljutomer. Zbor udeležencev bo 6. oktobra ob 8.00 uri pri LD-LJUTOMER, P.R.24.9240 Ljutomer. Prispevek za preizkušnjo znaša 30,00 EUR za člane DLP, za ostale pa 60,00 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za ŠPP-SM 2018". Vodja preizkušnje je Franc Krnjak, 040 139 737. Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena PZP z najmanj 45 točkami, JZP z najmanj 165 točkami ali PP/ŠPP-I. n. r. ali VUP z najmanj II. n. r. Zajca za vlečko si priskrbi vodnik sam. Vodnik mora imeti na preizkušnji puško, naboje in veljavno lovsko izkaznico. Obvezno je veterinarsko potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika, potrdilo o plačani prijavnini in fotokopijo veljavne lovske izkaznice pošljite na naslov: LIDIJA ŠMIGOC, BUKOVCI 4, 2281 Markovci pri Ptuj, mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com, mobilni: 031 616 283. Prijavnica na spletni strani: www.dlpslo.si. Zadnji rok prijave: 1. 10. 2018.

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETNA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

www.foxbullets.eu | info@foxbullets.eu
040 204 230

**PRIPRAVI SE
NA JESENSKE LOVE
S KROGLAMI
IN STRELIVOM
FOX**

...in zadeni originalen
Pajkov slovenski
lovski klobuk!

FoxBulletsEurope

Za sodelovanje v tečaju je potreben nakup vsaj ene škatlice krogel ali ene škatle streliva Fox. Več na www.foxbullets.eu/nagrada-igra. Nagradna igra traja od 1. 9. do 30. 9. 2018.

329,00 €
BAUER I-4X24
2 leti garancije

519,00 €
BAUER I-6X24 HD
5 leti garancije

**Širokokotna optika
za pogone | osvetljena pika**

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Šmoleva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

**NIKON Prostaff 5
8x42**

Akcijska cena:
199,00 €

**NIKON Monarch 5
8x42**

Akcijska cena:
319,00 €

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

LOVSKA SRAJKA, primerna za vse letne čase, 100 % bombaž, tkan kot platno. Zračniki pod pazduhami, 2 žepa na zadrgo, 2 žepa na gumb; velikosti od S do 3XL.
Cena: **39,00 EUR**

LOVSKE HLAČE iz 100 % kompaktno tkanega bombaža; uporabne v vseh letnih časih. So udobne in prijetne za nošenje ter nudijo dobro zaščito. 2 globoka strnaska žepa, 2 zunanja žepa in žep na zadnji strani.
Na voljo tudi večje številke, vse do št. 62, širina pasu do 130 cm.
Cena: **49,00 EUR**.

TERMO ŠKORNJI Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, nudijo dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi gladki skali in ledu. Dobro zaščito nudijo do neverjetnih -50°C.
Cena: **56,50 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA;
Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Škornji TIGAR Alaska 41,90 € Škornji TIGAR Canada 40,40 € Škornji TIGAR One 36,50 €

Različni modeli škornjev TIGAR

www.avantura.info Avantura Trade d.o.o., Notravska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

Južna Afrika: safari s 6 dnevi lova, odstrelom **6 vrst divjadi** in vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za ceno 3.890 €. Termin 22. 10.–1. 11. Za prijavitelje do 10. 9. je dodan **brezplačen odstrel oryxa ali gnuja**, odstrel za bivola 9.000 €, odstrel **sable antilope** pa je le 3.500 €.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, 2 vodnika za 1 lovca, vsi prevozi v Kirgiziji, odstrel 1 **kozoroga** ne glede na trofejno vrednost, za ceno 5.980 €.

Lov na losa: Rusija 1.990 € za 6 dni lova + 2.500 € ob uplenu; Kanada (Nova Fundlandija) 5.890 € za 6-dnevni pavšalni lov, vključno z odstrelom losa.

Slovenija, Hrvaška, Madžarska: **lov na jelena v roku**. Odstrel **jelena** v medalji že od 1.780 € naprej.

Krompirjeve počitnice na **Mavriciji**: 3-dnevni lov z odstrelom **rusa jelena** v zlati medalji za 2.990 €. Možnost ribolova na tuno in marlina.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

STRELNI DALJNOGLEDI BSA

BSA 1,5 - 6 X 42 IR
195,00 €

BSA 2,5 - 10 X 50 IR
225,00 €

BSA 3 - 12 X 56 IR
243,00 €

BSA 1 - 4 X 24 IR
širokokoten
174,00 €

Dobra vidljivost v mraku, za odsun stabilen nemški križ 4 A z nastavljivo osvetlitveno piko, široko vidno polje, vodotesen, polnjen z dušikom, premer cevi 30 mm, izredno ugodna cena so osnovne značilnosti teh, na ameriškem trgu zelo popularnih strelnih daljnogledov.

Informacije in naročila: BELUGA, d.o.o., tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11, info@beluga.si, www.beluga.si

POHODNI ČEVLJI ROČNO IZDELANI S STRASTJO

ROJENI NA BAVARSKEM - NOŠENI PO VSEM SVETU

ROČNO IZDELANI V EVROPI
LEPLJENA SESTAVA ČEVLJA //
MOŽNA ZAMENJAVA PODPLATA //
RESNIČNO TRPEŽNI

Hanwag Alaska GTX®

Resnična pohodniška klasika, ki že 20 let navdušuje več generacij pohodnikov in lovcev. GORE-TEX® podloga zanesljivo ohranja suhe noge.

OUTDOOR FOOTWEAR
SINCE 1921

WWW.HANWAG.COM

30 let GARANCIJE

KITE KSP HD2, 1,6-10x42-4AI
CENA: 1.323,70 €

30 let GARANCIJE

KITE KSP HD2, 1-6x24-4AI
CENA: 1.146,80 €

EMPOWERED BY
BROWNING

30 let GARANCIJE

KITE KSP HD2, 2,5-15x56-4AI
CENA: 1.348,10 €

30 let GARANCIJE

KITE KSP HD2, 2-12x50-4AI
CENA: 1.323,70 €

* Slike so simbolične.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

 Poiščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - MAK
- Česka zbrojovka - Noblex - Meopta
- Niggeloh - Sellier&Bellot
- Swarovski Optik - Kite Optics
- Alfa Proj - Norica - Mauser - Huglu

SEJEM LOV 2018

Šentjernej, 22. september 2018

Poleg razstavljalcev lovske opreme bodo za pestrost kulturnega programa poskrbele skupine rogistov in lovskih pevskih zborov. Dolenjsko sokolarsko društvo pa s:

- predstavitev ptic ujed, ki se uporabljajo za sokolarjenje
- predstavitev sokolarskih psov
- predstavitev opreme, ki je potrebna za sokolarjenje
- na terenu: lovom s sokolom in kraguljem

Zainteresirani razstavljalci se lahko prijavijo po telefonu, 031 621 520, ali po elektronski pošti, sentjernejski.rogisti@gmail.com.

KUD ŠENTJERNEJSKI ROGISTI

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00
Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-naslov: info@slovarms.si

IZREDNA AKCIJA ZA VSE
PUŠKE SAUER 101 IZ ZALOGE!

SAUER

OB NAKUPU PUŠKE IN STRELNEGA DALJNOGLEDA VAM MONTAŽO PODARIMO!

ShooterKing

DDoptics Nachtfalke III 2,5-15x50 A4N
30 let garancije!

DDoptics
Präzisions Optik

RÖWA **TITAN**
Röfler | AUSTRIA

STRASSER

HAWKE

Aimpoint

ZEISS

Verney-Carron

SWAROVSKI
OPTIK

Vixen

REX

zero 1

ISSC
AUSTRIA

Blaser

GunCoating

Tehnološko napredno keramično mazivo

ŠIROK IZBOR
NOČNE OPTIKE

ATN

Bering
OPTICS

PULSAR ARMASIGHT

23. mednarodni sejem

NATURALOVRIBOLOVTURIZEM

VARAŽDin

12.-14. 10. 2018.

Prijave za razstavljalce:

www.sajam-varazdin.com

Hitrejši od merjasca!

www.fx-helix.com

MERKEL

Markel Helix

Najhitrejša premovlečna puška

Blaser R8

Blaser

Heym SR30

Premovlečna puška z možnostjo naprožila

("šnelarja") in **brez doplačila levo kopito in zaklep!**

HAENEL

Haenel Jaeger 9

Lahka, elegantna in natančna enocevna prelamača!

SAMO
2,4kg

Puškarnstvo Špendal

Gramozna pot 9,
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307, 031 393 64

email: puskarstvo@siol.net

Nova spletna trgovina:

<http://guns-spendal.com/shop/>

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC
 - **Puške:** Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns in Mauser
 - **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier & Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia
 - **Oblačila:** Chevalier
- Izvajamo vsa puškarska dela.**

Na zalogi termalni nastavek

Nitehog!

Lovec

LOV • RIBOLOV • PROSTI ČAS **Koptex**

Sedež: KOPTEX DOO, Vodovodna pot 11, 5000 NG; 05/33-08-650

Naše poslovalnice: PE NOVA GORICA, 05/33-08-660, PE LJ, 01/585-17-99,

PE MARIBOR, 02/252-47-44, PE M.SOBOTA, 02/515-17-28,

PE KRANJ, 04/204-24-37, PE KOPER, 05/639-10-28

-15% popust na
BALLISTOL olje

BALLISTOL

Velika izbira
oblačil

SEPTEMBRSKI
POPUSTI

20% popust na
artikle blagovne
znamke GERBER

GERBER

10% popust na
nože iz zaloge

Velika izbira kratko- in
dolgocevnega orožja
ter dodatne opreme

